

Δευτερο πνεύμα

ΕΥΝΑ-ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ-ΤΕΧΝΗ-ΚΡΙΤΙΚΗ

Συτής-Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας Χρόνος 13 ος Τεύχος

52

Θέματα:

- Ένα ποίημα του 1963
- Ολυμπιάδα Επιφυλλίδα
- Ελληνική Ποίηση
- Νέοι ποιητές
- Νότες για την Εθνική Αντίσταση μαρτυρίες μνήμιες και προβληματισμό
- Ελληνοβαλκανικές Συνεργασίες
- Το Γ' Συνέδριο Συγγραφέων και Καλλιτεχνών Αλβανίας
- Μια σπάνια και βαρυσήμαντη Συνέντευξη
- Δοκιμιογραφικοί Στοχασμοί
- Ρεαλιστική διηγηματογραφία
- Ένα Λυρικό Άφήγημα
- Οι Συγγραφείς και τα βιβλία
- Κριτικές Θεάτρου
- Φιλοσοφικά Αξιώματα
- Με το Σφυρί στα Καμώματα
- Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα
- Μαχητικά επίκαιρα Σχόλια
- Με την πειθώ των Αριθμών
- Ένας Συνεταιρισμός
- Μηνύματα στο Ελεύθερο Πνεύμα
- Πνευματικά και Καλλιτεχνικά γεγονότα

«Σ' όλο τον κόσμο ξαστεριά σ' όλο τον κόσμο ήλιος»

Πρωτότυπη Επιθεώρηση αγωνιστικής Λογοτεχνίας και κριτικού προβληματισμού.
Μαχητικό δργανο διαφώτισης και πνευματικής καλλιέργειας του λαού.

Όσα σημειώνω, τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρω να βλέπω το άδικο να πνίγει το δίκαιο

Μακρυγιάννης

Περιεχόμενα

Πρωτοσέλιδα	σελ.	
Δημοκρατία: ποίημα Λ. Μάλαμα	321	Mια βαριωσήμαντη Συνέντειξη: Λ. Μάλαμα ... 44
Ολυμπιάδα: επιφυλλίδα Αρσ. Γεροντικού.....	322	
 Παγκόσμια Ποιηση		
Από Βιετνάμ Μετ. ο Θ. Ιωαννιόης	323	 Πεζογραφία
Από Ινδίες Μετ. η Αγνή Σωτηρακοπόύλου ...	324	Η κλειστή πόρτα: Γιώργου Πακαστάμου 350
Από Τσεχοσλοβακία Μετ. η Αγνή Σωτηρακο- πούλου	324	Το βάσανο της μπάρικας Κατερίνας: Ερ. Βλαζ- μπεη 351
Από Αλβανία Μετ. ο Π. Τσούκας	324	Σκέψεις σε μαγιάτικη νίχτα: Σωτ. Τουφίδη ... 352
Από Ισλανδία Μετ. ο Γ. Βελλάς	324	
 Ελληνική ποιηση		
Ποίημα του Αντώνη Κυριακόπουλου	325	Οι Συγγραφείς και τα βιβλία 354
Αφήστε τους παλιούς θεούς: Σπ. Μουσελίμη ..	326	Κρινονται από το Λ. Μάλαμα
Γηρατειά: Βαγγέλη Σουλτάνη	326	οι: Αντώνης Σαμπαζιώτης
Σε αγωνιστές: Γιάννη Παπαντωνόπουλου	326	Βασιλής Φιλοτίλης
Στον Ρομέρο: Ίκαρου Τσιάγκη	327	Αθ. Β. Νταουσάνης
Ιαχές: Θανάση Κουρή-Βούλγαρη	327	Βαγγέλης Γκολογιάννης
Υπάρχουν κάτι βόλια: Μάνθου Σκαργιώτη	327	Νίκος Αδαλόγλου
Με τους κατατρεγμένους: Γ.Δ. Κουλούκη.....	328	
Τρία ποιήματα: του Κώστα Ηηγαδιώτη.....	328	 Φιλοσοφικά αποφθέγματα 357
Η ζωή του ποιητή: Δ. Δημητριάδη.....	328	
Μονόδρομος αγάπης: Βαγγέλη Τσάγκου.....	329	Θεατρική ζωή και κίνηση 358
Στον ανεμοστρόβιλο του κάθοις: Γ. Σμυρνί- ώη	329	: Μπαρδίλ Αγκάσι και Λ. Μάλαμα
Γιρισμός: Στεφανίας Καλού	330	
 Νέοι Ποιητές		 Με το σφυρί στα λαμπρατά: Άλκη Φωτεινού .. 360
Δυο ποιήματα: του Κώστα Λούκα.....	330	
Χαρτογραφία αγάπης: Σταμάτη Λευθεριώτη... 330		 Πολιτικοκοινωνικά Κεντρισμάτα: Στ. Κεντρή .. 370
Το ξέρω ζεις: Αντώνη Κωστόπουλου.....	331	
Βουβό τραγούδι: Πάνου Μαρκεζίνη.....	331	 Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα» 375
Εθνική Αντίσταση		
Μνήμη Αρης: Ν.Σ. Δημητρακόπουλος	331	 Με την Ηειθώ των Αριθμών 379
Στην Επανάσταση: Χρήστου Ε. Κατσιγιάννη . 331		
Για το Απελευθερωτικό Κίνημα: Κώστα Τσιά- ρα	332	
Προβληματισμοί: Αλ. Γιανακού-Αντωνιάδη .. 335		 Ο Καταναλωτής KONSUM, Λ. Μάλαμα 380
Μνήμες για θύμηση: Θάνος Τακαντζά	335	
Έρωες και μάρτυρες: Λάμπρου Μάλαμα	336	 Πνευματικά και Καλλιτεχνικά γεγονότα 381
Κατίνα Βάρκα: " " "	336	
Τίτικα: " " "	337	
 Ελληνοβαλκανικές Συνεργασίες		 «Ελεύθερο Πνεύμα»
Για το Γ' Συνέδριο Συγγρ. και Καλλιτεχνών Αλβανίας		
Σημειώσεις και περικοπή εισήγησης: Λ. Μά- λαμα	338	Ιδιοκτήτης - υπεύθυνος - εκδότης Λάμπρος Μάλαμας
Από τις εργασίες του Συνεδρίου: Λ. Μάλαμα ..	339	Διεύθυνση σύμφωνα με το νόμο: · Ε. Βενιζέλου 188 - Γιάννινα τηλέφωνο: 0651.22030
		 Τιμή τεύχους δρχ. 150
		 Χρονιάτικη συνδρομή 600
		 Φιλική 1.000
		 Οργανισμοί-Ιδρύματα-Δήμοι: 2.00
		 Εξωτερικού δολάρια 25
		 Υλη - αλληλογραφία - έπιταγές στον ίδιο. Φιλοξενούνται μόνο αδημοσίευτες συνεργα- σίες και χειρόγραφα δεν επιστρέφονται.

Μεύθερο Πνεύμα

Εισιτα - Στοχασμός - Τέχνη - Κριτική

Ιδιοτής - Διευθυντής: Λάμπρος Μάλαμας

Β' Εκδοτική Περίοδος
13ος Χρόνος Τεύχος 52
Απρίλης-Μάης-Ιούνης
1984

Δημοκρατία

Λάμπρου Μάλαμα

Δημοκρατία μυριόφωτη
δουλειάς αγαθομάνα,
γιορτή κι ανάσταση χαράς
για όλους ευεργέτρα.

Ω Πολιτεία λιογέννητη
ψηλά τα λάβαρά σου.
Αχολογάν σαλπίσματα
των στρατιών του δίκιου
και με τραγούδια τύμπανα
οι μαχητές σου ορθοτόμοι
κάνουν παρέλαση ζωής
την αναγέννησή τους.

Στ' όνομα των αγώνων σου
καρπίζουνε και στρώνουν
κάθε τραπέζι φαμιλιάς
με λεύτερον αγέρα.

Η λευτεριά κ' η ένωση αδερφές
στο πλούσιο το γιόμα.

Από Σε Δημοκρατία,
σήμερα, ψυχή, συνείδηση
ζητάει ο κόσμος πιο πολύ
ψωμί — προσφάι κι αγάπη.

Δημοκρατία χαίρε,
το πιο γερό απόσταγμα
απ' τα κρασιά της ιστορίας.
Πνέμα σοφίας λαϊκό,
τ' ανθρώπου χρέος ιερό,
καιρός, κι ανάστα δλη τη γη
στο ξελευτέρωμά της.
Κέρνα στ' αδέρφια το καλό πιοτί
σε κάθε δούλεψη κι ανάγκη.
Ξύπνα τα πλήθη
που πονούν βαριά

και θέριεψτα σ' αγώνες
λεβέντρα εσύ απολύτρωση
δημοκρατία λαομάνα.

Η πίστη σε σένα βίωμα,
ο όρκος πάλη, αγώνας,
στην αντρειά και στη βουλή
σάρκα κι οστά να κάνεις
τους πόθους όλων των λαών
οπού σε λαχταρούνε.
Από το χώμα κι απ' το αίμα σου
ποτάμια τ' αγαθά αναβλύζουν,
και τα ψωμιά της λευτεριάς
χορταίνουν κάθε πείνα.

Τώρα καινούριοι άνεμοι
για σε Δημοκρατία
μέλι ζωής, μόχτος βαρύς
χυμοί της αφθονίας.

Γέννησε πλούτη λιόχαρα
σ' όλα της γης τ' αδέρφια.
Διαφέντεψε το πνέμα σου
σ' ορθές ψυχές καθάριες,
ανθόβολες απλοχωριές
κι απέραντες αγκάλες.

Δημοκρατία λευτεριά,
ζωή και προκοπή μας
αυριανή, παντοτινή,
αιθέρια, γνήσια πλάσιη!

Η Επιφυλίδα μας

Ολυμπιάδα

Του Αρσένη Γεροντικού
καθηγητή και Συγγραφέα

Κάθε μέρα που περνάει, μας πλησιάζει στην Ολυμπιάδα του Λος Ἀντζελες, και κάθε μέρα γίνεται πιο φανερό πόσο έχει υποβαθμιστεί αυτός ο πανάρχαιος θεσμός, στη συνείδηση πολλών κρατούντων στην άτυχή μας γη. Και γίνεται φανερότερο, ότι όσο τα χρόνια περνούν, όσο πληθαίνουν τα τραπεζογραμμάτια, τόσο αδυνατίζει, μαραίνεται και σιγά-σιγά γελοιοποιείται ο θεσμός αυτός, στα μάτια των τίμιων και γνωστικών φιλάθλων όλου του κόσμου. Οι αρχαίοι Ἑλληνες τον ήθελαν όργανο Ειρήνης, μέσο επαφής των ανθρώπων με σκοπό τη γνωριμία και τη φιλία, που είναι εργαλεία της ειρήνης, και μαζί με τη μουσική και τις εικαστικές τέχνες, έναν από τους παράγοντες που διευκολύνουν τους ανθρώπους στο να επικοινωνήσουν ψυχικά, όχι σε πεδία μαχών, μα στους χώρους των πολιτιστικών εκδηλώσεων. Τώρα τα πράγματα αλλάζουν. Και με τη βοήθεια σκόπιμα χαλκευμένων εθνικών φανατισμών, που έντεχνα τους προωθούν τα δυνατά πουγγιά, χωρίς τύψεις και ανακοπές, οι Ολυμπιάδες κοντεύουν να μετατραπούν σε χρηματιστηριακές αξίες που παίζονται με αποκούμπι τους, τις εθνικές υστερίες. Η εποχή μας προδίνει τον ολυμπισμό, όπως επρόδωσε ολόκληρο το πνευματικό καταπίστευμα της αρχαιότητας.

Ἐτσι σιγά-σιγά θα καταντήσει η Ολυμπιακή ιδέα να γίνει η υπηρέτρια των ξενοδόχων της περιοχής, που θα τη φιλοξενεί, και των πολιτικών σκοπών της χώρας, που της κάνει τα έξοδα. Και επειδή τα έξοδα αυτά είναι πολύ μεγάλα και θα είναι αδύνατο να αντιμετωπισθούν από όλες σχεδόν τις χώρες της γης, θα καταντήσουμε να βλέπουμε την καλή μας Ολυμπιακή ιδέα να χορεύει σαν μπαλαρίνα, αλλάζοντας κάθε τετραετία χώρα, πηδώντας δηλαδή από τη Μόσχα στο Λος Ἀντζελες και τανάπαλι' και κάθε τετραετία αλλάζοντας σκοπούς και ιδεολογικό μανδία.

Για την ώρα, και πριν κατασταλάξουμε σ' αυτά που είπαμε παραπάνω, η υπόθεση της Ολυμπιάδας διατηρεί το μοντέρνο της ήθος, που την οδηγεί σιγά-σιγά στη βέβαιη διαπόμπευση.

Η Ρωσία δήλωσε αποχή από την Ολυμπιάδα του Λος Ἀντζελες, καθώς και μια σειρά από άλλες χώρες του ανατολικού κόσμου, την ακολούθησαν. Πιστεύουν αλήθεια οι Αμερικανοί, ότι τα εφετεινά ρεκόρ της Ολυμπιάδας τους, θα είναι παγκόσμια, αφού ξέρουν ότι μονάχα οι δυο αυτές χώρες κερδίζουν άνετα το ένα τρίτο όλων των παγκόσμιων ρεκόρ; ᘾτσι σιγά-σιγά θα μεταφέρουν τις ωραίες συνήθειες του διεθνούς διπλωματικού χώρου, στην περιοχή των πανάρχαιων αγώνων, που στόχευαν στη συναδέλφωση των ανθρώπων. ᘾτσι, θα κάνουμε ακριβώς το αντίθετο από εκείνο που πρέπει να κάνουμε.

Τώρα τι το πρακτέον, κατά τους καθαρολόγους;

Νομίζουμε πως η λύση Καραμανή είναι η καλύτερη λύση και για μας και για όλον τον κόσμο. Πρέπει λοιπόν να ξαναγυρίσουν οι αγώνες στο αρχαίο τους λίκνο, αν θέλουμε να βλέπουμε πραγματική Ολυμπιάδα, και όχι την οικετρή παραδία της. Και δύο οι αθλούμενοι λαοί της γης, που στόχος τους θα είναι τα ωραία τους έπαθλα, θα πρέπει να συμμετέχουν στις σημαντικές δαπάνες που θα απαιτεί η διεξαγωγή τους, δαπάνες που θα είναι πάντως πολύ μικρότερες από εκείνες που απαιτούνται τώρα. Γιατί, θα λείψουν τα εθνικά γόντρα και οι εθνικοί εγωισμοί και οι αυτοκρατορικές διαθέσεις, που μολύνουν τώρα τον Ολυμπιακό χώρο και απαιτούν τεράστιες οικονομικές θυσίες.

Δεν είναι όμως μόνον αυτό που θα μετριάσει κατ' ανάγκη τα τωρινά τεράστια έξοδα. Πιστεύω ειλικρινά ότι πρέπει να γίνει σοβαρή εκκαθάριση μέσα στον κόσμο των αθλημάτων που πολλά απ' αυτά, ή έγιναν προνόμιο των οικονομικά κρατούτων, ή είναι αθλήματα τοπικής μονάχα σημασίας. Τα αθλήματα της Ολυμπίας, ήταν αθλήματα του γυμνού ανθρώπου και θα έπρεπε να υποταχτεί η Ελλάδα στη Ρώμη για να μπει στο Ολυμπιακό στάδιο το τέθριππο με ηνίοχο το Νέρωνα. ᘾτσι άθλημα βρίσκεται σε καθαρή συνάρτηση με το χρήμα, πρέπει να λείψει από τον ολυμπιακό χώρο, καθώς και όποιο άθλημα για λόγους γεωγραφικούς είναι αδύνατο να

Παγκόσμια Ποίηση

Βιετνάμ

Τέσσερα ποιήματα

Του Χο Τσι Μινχ

ΜΕΤ. ο Θ. Ιωαννίδης

Η Σύλληψη

Σκυρφάλωσα και πέρασα
ρουμάνικι και βουνοκορφές
σκληρότερος όμως
για τον πεζοπόρο
του κάμπου ο δρόμος.
Ο τίγρης στο βουνό, δε χύμηξε
να με σπαράξει,
σαιν όμως με τον άνθρωπο έσμιξα
μ' οδήγησε στη φυλακή.
Εκπροσωπώ ένα νέο
κι ελεύθερο Βιετνάμ
πάνω να συναντήσω τους αρχηγούς
μιας αδερφής χώρας.
Μήπως τα νερά τ' ακεανού
απιλώθηκαν σ' ολάκερη τη γη μας;
Βλέπω πιας με τιμούν
ρίχνοντάς με στο κάτεργο.

Στο Κομισσαριάτο

Σε δεκατρείς του Κουάνγκ Σι
μι σύριν επαρχίες,
σε δεκαοχτώ με κλείσανε
πιανάθλιες φυλακές.

Αξιοσέβαστοι κύριοι
ποιό τάχα έγκλημα έχω κάνει;
Μην είναι έγκλημα
το λαό σαν αγυπάς
και τη ζωή του δίνεις;

Με τη σκέψη στο φίλο

Συντροφιασμένοι περπατήσαμε
στου ποταμού την όχθη.
Σύντομα, σού' λεγα
με την επόμενη σοδειά!
Τ' άροτρο όμως πέρασε και πάλι
από τ' αυλάκια μέσα
κι εγώ μακριά απ' τα χωράφια μου
στη φυλακή σταλιάζω.

Η φύση είναι όμορφη

Ακόμα και χειροπόδαρα
σφιχτοδεμένος
ακούω παντού το τραγούδι
των πουλιών
και νιώθω των λουλουδιών
το άρωμα.

Αφηκράζομαι, αναπνέω βαθιά,
ποιός μπορεί να μου στερήσει τα όσα
κάνουν τη ζωή πιο λίγο θλιβερή,
τον άνθρωπο λιγότερο μονάχο;

ασκείται από όλους τους λαούς της γης. Αγωνίσματα όπως το τέννις, η ξιφασκία, η ιστιοπλοΐα
που απαιτούν από τον αθλητή εξαιντλητική προπόνηση και σημαντικά έξοδα, πώς είναι δυνατόν
να απινίσουν το παγκόσμιο πρωτάθλημα, με φορείς λαούς που μετά βίας κατορθώνουν οικονομι-
κά να επιζούν;

Πώς να αντιμετωπίσουν τη χειμερινή Ολυμπιάδα — που τιτλοφορήθηκε και αυτή παγκόσμιος
Οισμός — οι άνθρωποι του Ισημερινού και των τροπικών, που βλέπουν το χιόνι μόνο στα
περιοδικά και την τηλεόραση;

Να γυρίσουμε λοιπόν στην πατρίδα των Ολυμπιακών με τα αγωνίσματα των αρχαίων αγώνων,
με λίγες έστω προσθήκες που τυδιαφέρουν όλους τους λαούς της γης: τις μοντέρνες ρίψεις, τη
σκοπολή, τους δρόμους βάδην και δροιού αλλο ογώνισμα μπορεί να ασκηθεί σε όλα τα κλίματα
της γης από κάθε πολίτη με μέσο βαλάντιο.

Μόνο αν γίνουν αυτά, οι αγώνες θα μπορούν να λέγονται Ολυμπιακοί, με το βαρύ ηθικό
πιριεχόμενο της λέξης. Διαφορετικά, θα μείνουν στην ουσία, καρόκευμα για πλούσιων λαών
στοιμάχια, και ίσως όπλα για εθνικούς πολύ επικίνδυνους για την ανθρωπότητα φανατισμούς.

Πάφτε λοιπόν αγαπητοί Εμποροί των Ολυμπιακών, να τους χρησιμοποιείτε σαν ανεπίτρεπτες
λιχουδίες, και σαν στηρίγματα νοσηρών εθνικισμών.

Ας μείνει επιτέλους σ' αυτή μας τη γη κάτι που να μη μολυνθεί!

ΙνδίεςΦιλησέ με στα μάτια μουΒισμπακές ΤριπάτυΜετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου

Φιλησέ με
στα μάτια μου
προτού κλείσουν
με τους τελευταίους στεναγμούς.
Μη φιλήσεις
τα χεῖλη μου
η ζωή μου είναι υποσχεμένη
στα βάθη:
'Όχι πια τα χεῖλη σου
στα χεῖλη μου.
Το νέκταρ της γλώσσας σου
δεν θα το ρουφήξω στάλα στάλα πια
ποτέ πια δεν μπορώ να ρουφήξω την ανάσα
σου
την κάναβη στο κεφάλι μου,
ούτε τη ζεστασιά του κορμιού σου,
ούτε το άρωμα από τα σγουρά μαλλιά σου:
Ποτέ πια δεν θα μεθύω
στο στήθος σου.
Φίλα με στα μάτια
να τα κλείσω για πάντα
με τους αναστεναγμούς σου.

ΤσεχοσλοβακίαΣκεπτικισμός (Αποσπασμα)'Οντρα ΛισοχόρσκιΜετ. η Αγνή Σωτηρακοπούλου

Πάνω σε μια κηλίδα σκόνης
σ' αυτό που λέγεται πλανήτης
τρελοί ανάμεσα στ' αστέρια
καρδιά μου πόσο νιώθεις μόνη.
Σ' αυτή την κόλαση με λίγους
κόκκους λογικής, θα μπόρειε
ένας παράδεισος να γίνει.
Γιατί ακόμα αυτός ο φόβος
από τα πρώτα δίποδα
που μάλωναν ανάμεσα στα ζώα;
Ωχροί και τώρα μπρος στο φόβο
του επικείμενου πολέμου
μη και οι στερνοί στη γη ανθρώποι
θα καταστρέψουν τον άλλον.
'Όχι αυτή η στιγμή δεν πρέπει νά' ρθει.
Μπορώ ακόμα να πιάνω την πένα
και να γράφω. Μα σκέφου πόσα
εκατομμύρια χέρια έχουνε γράψει
κι έχουν χαράξει με τη σμίλη
τις ίδιες τις δικές μου σκέψεις!

Αλβανία[“]Δώστε μου λίγον καιρό'Αλεξ ΤσάτσιΜετ. ο Πάνος Τσούκας

Έγινα επαίτης,
κάθομαι σε μιαν άκρη
και με χέρια απλωμένα φωνάζω:
— Διαβάτες, δώστε μου αν θέτε
λίγον καιρό που δεν έχω,
μου τελειώνει· κ' η έμπνευση
με καλεί ακόμα κοντά σας.
Ακούν εκείνοι και μου λένε:
— Πάρτον.
Μα εγώ το ξέρω
πως, έμεινε λίγος καιρός
πια για μένα, κι όλο περνά.

Όμως δε θα πεθάνω.
Μαζί σας θά' μαι
στη δουλειά κάθε πρωί
γιατί αν έχουν τελειώσει
τα όνειρά μου, θά' μαι
όπου λάμπει σαν ήλιος η αλήθεια,
θά' μαι στα καλά λόγια που έχω πει,
στα βαθιά ίχνη που' χω αφήσει,
στην Αλβανία μου ολούθε
όπου κόπους και χαρές, έχω γνωρίσει.
Δε θα πεθάνω.

- Θα ζω κι εγώ κείνη τη μέρα
όταν ο ήλιος θα στραφτοβολήσει
όμοια για όλους τους ανθρώπους
πέρα ως πέρα.

ΙσπανίαΡομάντσο για το φεγγάριΦρ. Γκαρθία ΛόρκαΜετ. ο Γιώργος Βελλάς

Το φεγγάρι κατέβηκε στων τσιγγάνων τη γη
στου γιασεμιού το σάλι.

Με το βαθύ θολό του βλέμμα
προσεχτικά τ' αγόρι το θωρεί·
κι αυτό απλώνοντας αχτίνες
ριγάει της νύχτας το ζεφύρι.
Στήθια παρθένα μολυβένια
αδιάντροπα, άσπιλα, ωραία.

— Κρύψου κρύψου πεντάμορφο φεγγάρι
γρήγορα οι τσιγγάνοι θα γυρίσουν
θα πάρουν την ασημένια την ψυχή σου
κι με κασίτερο θα τηνε ψήσουν.

— Για ιδές τον ευλύγιστο χορό μου

Ελληνική Ποίηση

Είναι για Σένα

(Στο Γιάννο μου)

Του Αντώνη Κυριακόπουλου

Είναι για σένα μωρό μου, είναι για τα ματάκια σου
που περιμένουν κάθε βράδι ν' ακούσουν
το παρακάτω του παραμυθιού,
γιαυτούς που πολεμάνε και πεθαίνουν για την αγάπη.
Είναι για τα χεράκια σου γλυκό μου αγγελούδι
που δεν έφυγα ακόμη – ν' ανέβω στο βουνό
που τ' αφουγκράζομαι τις νύχτες να με φωνάζει.
Να βοηθήσω λίγο κι εγώ, να στεγνώσουν τα δάκρυα
να τελειώσουν επιτέλους οι άδικοι πόνοι.

Μα πώς θα φύγω, που να ο' αφήσω, πώς ν' αντέξω
στη θλίψη παιδί μου, της ανήμπορης καρδιάς σου;

Ω, μη κλαίς αγάπη μου, μη φοβάσαι μωρό μου
θα βροντήξει, δε μπορεί θα φυσηξει
ο αγέρας της οιωπής (ξυπνώντας μνήμες κριμάτων)
ο άνεμος της οργής θα πνεύσει
και θα σαρώσει τις κοπριές και θα σκορπίσει
την καταχνιά και τη θιλούρα, το μίσος και το ψέμα
που σκοτεινιάζουν, παιδί μου, τον ήλιο.

Ένα βλέμμα, λίγο φως – ένα φύσημα γιέ μου ακόμα
το τέρας αγκομαχεί, σφαδάζει...
Θ' αναγαλιάσει όλ' η γης
θα ξημερώσει.
Κοιμήσου αγάπη μου, κοιμήσου μωρό μου.

Σχολή Πυροβολικού
Μέ γαρα 1946

αγόρι και για μένα μη φοβάσαι
οι τσιγγάνοι όταν θα γυρίσουν
εσύ βαριά πια θα κοιμάσαι.
— Φεγγάρι μου πεντάμορφο και αργυροντυ-
μένο
ακούω αλόγων ποδοβολητά, γυρίζουν οι τσιγ-
γάνοι
— Μη μ' αγγίζεις αγόρι, μη μ' αγγίζεις
το κρύο κι ασημένιο μου φουστάνι.
Στο δρόμο να, πετάει ο καβαλάρης
κι αλόγυρα το τύμπανο χτυπάει
στο σιδεράτικο στο παγωμένο αμόνι
τ' αγόρι τα χέρια του ακουμπάει·

Κ' ύστερα έρχεται ο ύπνος και κλει τα βλέφα-
ρά του
και πέρ' απ' τους ελιώνες φτάνουν οι μελαφό-
χρωμοι τσιγγάνοι.
Κάπου μακριά μια κουκουβάγια κλαίει
κι αδιάκοπα πικρό τον πόνο πίνει.
και το φεγγάρι παίρνει τ' αγόρι από το χέρι μες
στη νύχτα.
Οι αγέρες ψιθυρίζουν τραγουδάνε
και κλαίν οι αντίλαδοι και πάνε
στο σιδεράτικο που κουβεντιάζουν οι τσιγγά-
νοι.

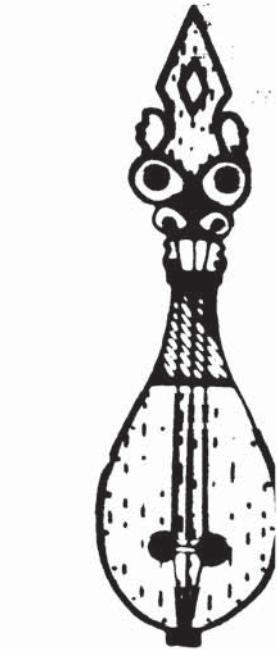

Αφήστε τους παλιούς θεούς

Σπύρου Μουσελίμη

Γιροτιμότερο να τραγουδιούνται στους
ναούς τα πατριωτικά τραγούδια παρα ν'
αχολογούν τ' ακαταληπτα εκκλησιαστικά
τροπαρια και υμνωδιες. Μεγαλο
το διάφορο τους.

Αφήστε τους παλιούς θεούς ήσυχους στα κελιά τους,
άλλης ζωής μυθέματα, αυτούς και τα καλά τους
Κι ελάτ' ανθρώπ' αδερφικά στη γη να περπαταμε,
κι ό,τι υπάρχει κι έχομε αντάμα να το φάμε.
Κι αν περιμένουν οι νεκροί ν' αναστηθουν μια μέρα
'Αστε τους να τη χαιρονται σαν ο γαμπρός τη βέρα.
Της μάνας γης όλοι παιδιά κι ενος θεού πατέρα
πλασιδια οι άνθρωποι, πουλιά, διαβαίνουν στον αγέρα.
Επέρασ' όλη μου η ζωή, κλεισ' άνοιξε τα μάτια
ισκιος πουλιού που σκίασεν έρημα μονοπατια.
Κοιτάω ζερβια, κοιτάω δεξιά, κοιτάω μπροστα και πίσω
στερια δε βλεπω πουθενα, λιμανι ν ακουμπησω.
Και μένω μεσοπέλαγα το κύμα να με δέρει
Για πού; Πού αλλού; για το χαμό. Αλλίμονο! Ποιος ξέρει!
Σε γρέκι, σ' έρημο μαντρι ένα σκυλι αργουλιέται
κι ο γκιώνης στην κουφάλα του στενάζει και χτυπιέται.

Παραμυθιά 6 Μαη '8

• 'Οπως 1) «Μάνα σου λέω δεν μπορώ τους Τουρκους να δουλεύω 2) μανα με κακοπάντρε
ψες – Μάνα μανούλα μου 3) έρχοντ' οι συμπεθεροί – περδικα μωρ' πέρδικα – έρχονται να σ
πάρουν – σαν πέρδικα γραμμενη – κ.λ.π.».

Γηρατειά

Βαγγέλη Σουλτάνη

Κωλύσαι μεν το γήρας αδυνατον
επισχέν δε το τάχος δυνατόν
Γαληνός

«Τα νιάτα έχουν παράπονα, τα γηρατεια έχουν λύπες.
Τα γηρατειά είναι μόνα τους πικρή αναπτηρία.
Οι γέροι κ' οι γερόντισσες όλο βραδυπορούνε
κ' οι πόνοι τους καθημερνά τρυπάνε το κορμί τους.
Κάθε χειμώνας έρχεται σα θλιβερό μαντάτο
Και είναι σαν ξεγέλασμα το κάθε καλοκαίρι.
Δε βρίσκεται ελιξήριο να δώσει κάποια νιότη
βρίσκεται όμως σίγουρα η αιτία να ταχύνουν
το βήμα προς το θάνατο που δεν τον πεθυμούνε.

Σε αγωνιστές

Γιάννη Παπαντωνόπουλου

Είναι που μας αδικησαν
και γίναμε ταιγγάνοι.
Είναι που μας χαράκωσαν

κ' η ομορφιά μας πάει στράφι.
Είναι που θέλαμε καρδιές
γεμάτες με ειρήνη...
Γιαυτό μας υτήσαν φράγματα,
γιαυτό μας θανατώσαν!...

Στον Ρομέρο

(Αγωνιστή κληρικού του Σαλβατόρ
που δολοφόνθησαν οι οικοτεινές δυνάμεις)

Του Ἰκαρού Τσιάγκη

Είπες πως αγωνιζεσαι για των φτωχών τη μοίρα,
για όλους αυτούς που εδώ στη γη στερηθηκαν τα μύρα.
Είπες πως τα ουστήματα ήταν για σένα φρούδα
σαν αποδιώχνουν οι καρδιές το θύμα του Ιούδα.
Είπες... όμως προδόθηκες. Έπρεπε να οωπάσεις
εκεί που οκόπευες, γι' άλλους δεν έπρεπε να φτάσεις...
« Αναρχα λογια » κήρυξες τον προσιώνιο λόγο:
δικαιοσύνη, ισότητα κι αγάπη δίχως δόλο.
« Αναρχες πράξεις »: Στήριξες το χέρι του αντάρτη.
Δε βοηθησες στο έργο του, το « θεοσταλμένο » γδάρτη.
Να ξειτρατίσεις πάσχοις τον « αγαθό » πολίτη.
αυτον που ξέρει να οιωπά... κι απ' τη δουλειά στο σπίτι.
Σε σταύρωσαν... Κ' η σταύρωση στου αιώνα μας τις μέρες
αντι με ζύλα και καρδιά, γίνεται και με σφαίρες.
Σώπασες Συ, και τι μ' αυτό; Εκεί που ένας οωπαίνει
χιλιαδες ανασταίνονται, η αλήθεια δεν πεθαίνει.

Ιαχές

Θανάση Κουρή-Βούλγαρη

Ειν' ωραιο να θλεπεις ν' ακους
ουναγμένους τους νέους ο' ομήγυρη πλήθια
σε αγωνες ωραίους σε αγώνες καλούς
για τη μια τη μεγάλην αλήθεια...

Ειν' ωραιο να θλεπεις δυο νέους να κρατούνε πανώ
το πανώ της αλήθειας κι' οι δυο τους αντάμα...
Ειν' ωραιο από πανω φηλά κάποιο κόκκινο στόμα γερό
να φωνάζει από πάνω το κόκκινο θάμα...

Ειν' ωραιο σε ούναξες πανω μεγάλες τρανές
να φωνάζουν θαριά τα μεγάφωνα, κάποιαν αλήθεια...
Ειν' ωραιο μες στη νύχτα ν' ακους και να λες
καποιον όρκο κι έσου κάποιον όρκο θαρύ μες στα οιήθια...

Ειν' ωραιο να γρικας ολη γυρω τη γη
σε διαδηλωση περα με γάλη και μάχη...
Ειν' ωραιο να ουντριθονται κάτιο σαθροι
που ο έμποδιζαν θραχοι...

Γιαλίζουν σαν μαργαριτάρια
στους ευπατριδικους λαιμούς
που καθρεφτίζουν
τ' ακριβά πολύφωτα των δεξιώσεων.

Υπάρχουν κάτι θόλια

Μάνθου Σκαργιώτη

Υπάρχουν κάτι θόλια
που δεν είναι από μολύβι.
Δεν ξεπορτίζουν από οιδερέ νια κάνη
κι ούτε κραυγές αφήνουν με λανοχίτω-
νες.

Είναι αθόρυβα ευγενή πολιτισμένα,

Είναι αθόρυβα ευγενή πολιτισμένα.

Βγαίνουν απ' τ' αλεξάνθρωπα γραφεία
διευθυντών
κι απ' τις αιθουσες ουνεδριάσεων
και βυθίζονται στο κορμί μας
όπως το γλυκόπιστο φαρμάκι
στο γέλιο του μελλοθανάτου.

Υπάρχουν κάτι θόλια
που δεν είναι από μολύβι.

Με τους κατατρεγμένους

Γιώργου Δ. Κουλούκη

Με τους κατατρεγμένους
είχα συνταχθεί. Μ' αυτούς μοιραστήκα
της φυλακής, της εξορίας τον αρτό,
μου αναλογούσαν δυομιση πλακακιά
στο υγρό το δαπέδο,
να περιμένω έμαθα τη σειρά μου
στο θανατό αντικρύ για να σταθώ.

κό μου τίποτα δεν είχα
αρεξ καρδιά ζεστή και χέρια αγαπηκ
το φροντικώ
τείνο το μεγαλο καταπληγωμένο
των παιδιών μας ονειρό.

Με τους κατατρεγμένους.
Κι ερχοταν καθε αυγή και με φίλουσε

στα ματιά ο ηλιος
— βλεπει, μου' λέγε, βλεπει
το φυλλοκαρδί μου το ματωμένο
αδέρφι μου; ,
Κι εγώ το θαμπος του φωτος καλουσα
τη φλογισμένη δυναμη του πιοτευα...

Και τώρα, στο γερρά
με τους κατατρεγμένους
μα τη μεγαλη χαρη τη στερηθηκα
τα δυομιση πλακακιά και το μοιρασμένον αρτό.
Έχω γραφειο που γραφω.
οπιτι που αναπαυσμαι.

Και τώρα, στο γερρά
να με φωναζουν απο πεντε ηπειρους
Σωσε τα παιδια μας..
κι αυτος ο ηλιος
ανοιγμενο να χει διαρκω μπροστα μου
το ματωμένο φυλλοκαρδί του

Τρία ποιηματα Του Κώστα Πηγαδιώτη

Το κυνήγι

Κατοπι «μυστικών»
του Δαισαρχείου Ο.Η.Ε.
οδηγιών
μαθαμε ωτι «οιωπηρώς»
το κυνήγι επειταπη
των περιστεριών.

Προσπεράσματα

Σ' αυτα τ' αυτοκινητα
που κορναρουν αδιάκοπα
στην πόρτα της έπαροης
σταματημενα,
αποφευγε ν' ανεβεις.
Έχουν μανιά

στα προσπεράσματα
κι ειναι αμφιβολης
αντοχης

Ο Συγγενής

Ποκνο το διοσς
διχως ζεφωτο
και των «υποφει»
ο φακελλος
μ' έγγραφα παντοτε
γεματος.

Μια Με γαλοβδομαδα
χωρκ Σαββατοκύριακο
η ζωη
που να τον θγάλει
πέτυχε
του Σισυφου στενό
στο τέλος, συγγενη

Η ζωή του ποιητή

Δημήτρη Δημητριάδη

Η ζωη του ποιητη
δεν φωταγωγειται απο λυχνιες τεχνητες
ούτε ακροβατει στο καλα τεντωμενο ωχοινι
του επιδοξου με γαλειο.
Δεν ξεκουραζεται στα δημοσια παρκα της
προσαρμογης
κάτω απ' τους ισκιους της αφομοιωσης
μαζι με μύωπες
κι αταλαντους δημιουργούς.
Περιπλανώμενη η ζωη του ποιητη
στους λαθύρινθους της αγωνιας
γυμνη
στεγνη
χαρακωμένη

ειναι γεματη αυτοκολλητα
που απεικονιζουν οιδεριες
πληρωμενους αναμορφωτες
και οημαιες ξυραφια.

Σκαβοντας τα σοκακια του κόσμου
τεμαχιζεται σ' εργατικες ουνοκιες
φαμπρικες
και νταμαρια.

Αναλώνεται στους κοινοχρηστους χώρους της
ορφανιας

κοντά σε ρημαγμενα ένατικτα
και ουντριθεται καθε στιγμη
στα φλεγομενα πεδια θολης.

Η ζωη του ποιητη
ειναι αξοδευτη φλογα στα χειρα της αναγκης
που θαμπωνει μερα-νύχτα
τα κουτοπονηρα ματια της πραγματικοτητας.

Μονόδρομος αγάπης Βαγγέλη Τσάγκου

Αγάπη είναι
της ειρήνης τα μαντήλια
κ' η αυγή με τα υμητιρά,
ο μαυτός με το γάλα
κ' η καρδιά με την παπαρούνα,
της κορης οι θρύσες
και τ' αγοριού η απόχη.
Αγάπη είναι
το σπλάχνο της Ρέας
και της αμάλθειας το θλέμμα,
το τραγούδι τ' αλητη
κ' η αμαρτία με την τρικυμία της
η ρίζα της μηλιάς
και το χρυσάνθεμο τ' Οχτώβρη.
Αγαπη ο χορός του σταριού
και το τζιτζίκι με τον οιστρό του,
τ' οργωμα κ' η κούνια
κ' η μουρια με τον ιοκι της,
ο μέρμηγκας το πρωτοθρόχι
κ' η τράτα και τ' αλώνι.
Αγάπη τ' αγουρο σταφύλι,
κι ο θυός της στέρνας,
το φτεροκόπημα του γύπα
και τ' αχρωμο ματοκλαδο,
το ξεψυχιωμα της νύχτας
κ' η Ηηνελόπη με το υφάδι.
Αγαπη κι ο θεος
σα θγαλει τη μασκα του
η Ελλάδα κ' η Μαδρίτη,
κι ο Βιετναμεζος,
κ' η χλωμη του Μπρούκλιν.
Αγάπη το παιδι με την κιθαρα
και το πουκαμισο με τ' άνθια,
ο φεγγίτης κ' η σάλπιγγα
κ' η αμρουδια με την καφα της,
το παραθύρι και οι γλαστρες
τ' αναγνωστήρι το Βιβλιο,
τ' αγναντεμα του καθαλαρη
και το μαντηλι του μισεμου,
η Αθηνα, το Ιολαμαρπατ
η Βηρυττος, το Μπέλφαστ.
Αγαπη τ' ονειρο και το αεργιανι,
οι οκαλωσιες και ο παιανας.
Αγαπη η ανασα οου αγαπημένη.
Αγαπη το φυλαχτο οου μανα.
Αγαπη η πληρωμη του μεροκαματου.
Αγαπη ολα
στο μονοδρομο της λευτεριας
και της Ειρηνης.

Στον ανεμοστρόβιλο του πάθους

Γούλας Σμυρνιώτη

Στρόβιλος επέρασε, θρήκε το δεντρι
κι απ' τα φύλλα τό γδυσε, τοσκίζοντας
τους παρθένους κλώνους.

Κι έμεινε ο κορμός να θεργολυγίζει
στ' άνεμου γυμνός τ' ασελγή καμώματα.
Σιφουνας εφόρμησε πάνω στη οικηνή
ξέφρενο το πάθος.

Μαδησε την... πουχει τέχνη το ξεγύ-
μνωμα,

αποκαθαιρώντας
την αυτοκρατόρισσα γυναικα,
κι αφησε μονάχο λάγνο το κορμι νά λά-
μνει.

Σειούνται μελωμένοι στο κλαδι του στέρ-
νου δυο λωτοί,

μόσκο και ριδόμελι που στάζουν.

Κι από γύρω στο χρυσάφι των μαλλιών
της
αφροστέφανο κυλάει των χεριών το κύ-
μα.

Λίμνη νουφαρόζωση
δυο κουτπά που τάραξαν η φιδίσια μέση
τις κρουστές αυθάδικα οαλεύει
των ιοχίων οπώρες,
φίλντοι λικνίζοντας λαγνεία
στο νεραϊδοστοίχειωτο φαράγγι.

Κι άπλερος εγώ στα φτερά τ' ανεμο-
στρόβιλου,
μ' άπληστη λαχτάρα γέμω και στραγγίζω
το κροντήρι
μέλι και μουστιά κι ηδονοκρουνέλιαστο
πιοτό.

Κάποτε το νούμερο τελειώνει.

Κ' η μαυλιότρα γέρνοντας το δειλόκεφά-
λι,

δρέπει χειροκρότημα.

Τότε μη και στερηθώ το νέκταρ,
ρίχνω λαφιασμένο θλέμμα μέσα στο κρο-
ντήρι μου...

Κι ω, σε μένα αλίμονο! Μέσα κει... πιως
ντρέπτουμαι!

Πίκρα πόση νιώθω και ντροπή!...

Κύλησα στο σίφουνα,

ρούφηξα τ' ακόλαυτο και τώρα...

Δες, μες στο κροντήρι μου! Ω, κι αλι μου,
κοίταξε!

Κείνος! Έχει το κεφάλι γείρει.

Κείνος! με τα ίδια του τα χέρια

σήμερα που κάρφωσα παλιστο Σιαυρό.

.....

Ο Πατέρα, δέ ξου μυριολογι
τούτη η πίκρα πουχει το χοθεί,
μητιας και με πλύνει από το κρίμα.

Γυρισμός

Στεφανίας Καλού

Τι εφερες; με ρώτησαν αυτοί π' αργησαν να με δουν,
χρονια και χρονια γύριζες της ζενητιάς τα μέρη.

Τι έφερα; απορησα, τι ταχα θελανε να πουν,
για θησαυρό, για μαλαμα, κι ακομη ποιος να ξερει...

Τι έφερα, με ρωτησαν, και όχι τι μου λεπει!
Ακου μυαλα παιδιάτικα, αλυγιστα, κι ακομα,
δε νιώθουν οσα γκρεμισεν ο χρονος και η λύπη.
το κουρασμένο δε θωρούν χαλαρωμε νο σώμα.

Δε βλέπουν πως αγνώριστο με κάνανε τα ξενα,
τι γίναν τα υγουρα μαλλια, τα νιατα τα φευγάτα!...
Βασανισμενη μους καρδιά για δε ρωτούν και σενα,
που ραγισες να καρτέρας στης μοναξιας τη στράτα.

Καλύτερα να γυριζα ακομη πιο αργά...
Θαρρούσα πως θε να' θρισκα εδω λίγη ουμπονια.
Τι εφερα, ρωτησατε, θελετε κι αλλα θρε παιδιά;
Ω. απονια που μ' εζωσε στα υστερνά μου χρονια!

Νέοι Ποιητές

Του Κώστα Λούκα

'Αγγελος χαράς

Σμίξαμε οημερα τρέμοντας σύγκορμοι
κι άναψε φωτιά το φτωχο μας κρεβάτι.
Σμίξαμε οημερα τρέμοντας σύγκορμοι
και το οπίτι ολάκερο γεμισε φως.

Καιει τ ασπροσε ντονο ηλιος λαμπρός
το πρόσωπο σους άγια χαρά περιλούζει·
της αγάπης μου καινε τα μαγουλα
κι ένας άγγελος κλαιει από χαρα
στα υγρά μας τα μάτια.

'Οταν πατάς

'Οταν πατάς σε νεο τοπο
και σου θυμιζει φιλοξενη γη,
τοτε ανθρώπους θ' ανταμώσεις,
σαν εσένα, να γίνουν δικοι σου.

Χαρτογραφία αγάπης

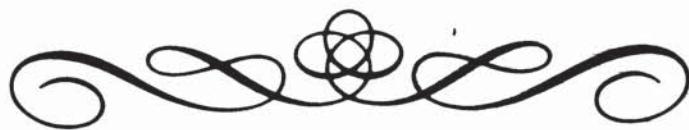
Σταμάτη Λευθεριώτη

Κυνήγησε με τα φιλιά τους τους ίσκιους της ζωης,
σα νά' ταν ήλιως η αγάπη.
Πλέξε με πλήθος αριθμούς ταυτότητες την ψυχη σου,
σα νά' ταν ήλιος η αγάπη.
Ντύσου γυμνη και ξάπλωσε στα εγκατα του «είναι»
σα νά' ταν θάλασσα η αγάπη.
Ξεκόλλα τ' άστρα, κέντιστα, στη θέση που σου παει,
σα νά' ταν ουρανός η αγάπη.
Κλείσε τα μάτια, χάιδεψε τους κοντινούς σιθάδες
σα νά' τανε αφή η αγάπη.
Κλάψε με λέπια για να δεις γοργά τη Δαμασκό¹
σα νά' τανε Σαούλ η αγάπη.
Παρ' τις κολώνες αγκαλια και γκρέμισ' την απάτη
σα νά' τανε Σαμψών η αγάπη.
Κλέψε ένα ούτρακο και κει γράψε την ενοχή σου
σα νά' ταν δίκαιη η αγάπη.
Βάλε σε σφαιρά γυάλινη, εικόνες λατρεμένες
σα νά' ταν μάγος η αγάπη.

Φορεσε όλικους ανθους μες στων ματιών της κορες
να σαΐτευες λαιμαργα τα μπκη και τα πλατη
ευαδιασμένα είδωλα μες στη γλυκιές της άρες
τελείες κόκκινες η γη κι ολα μαζι, αγάπη..

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ιστορικές ΜνήμεςNότες για την Εθνική Αντίσταση**Μνήμη 'Αρη**

(Στην επέτειο 16/6/84)

Nίκου Σ. Δημητρακόπουλου

Αμέτρητες φορές, σ' είχαν ζυγιάσει
στη λειφή ζυγαριά του μισεμού
εσένα πού' δειξες μπροστάρη αντρειοσύνη
και δεν ανέχητης ταπείνωση κ' υποταγή.
Εσύ που μας εκοίταες κατάματα
μήπως η τόλμη μας μουδιάσει·
ή μη λαθέψουν τα δικά μας βήματα
με τα ευθύβολα δικά σου,
για την καινούρια Ελλάδα μας
το σήμερα και τ' αύριο...
Αχ δε μας άφησαν κιοτήδες και ανίκανοι
να προχωρήσουμε στα βήματά σου!
'Ομως, τα βήματα της αφετής και της αντρείας
δεν πρόδωσαν τα όνειρά μας.

Ντόπιοι και ξένοι εχθροί σου έστησαν
την κεφαλή στο φανοστάτη των Τρικάλων...
κι έγινε κουρνιαχτός η γης κιόλ' οι σταυροί κ' οι
τάφοι.

Μα η Αντίσταση με τ' ακριβό το τίμημα
τώρα δοξάζεται, γιορτάζει,
το Γοργοπόταμο και το Βελούχι σου
κι όλα τα μέρη των μαρτύρων
που κράτησαν μες στα νεκρά τους δάχτυλα
την υπογραφή της πίστης
για να κρατάμε ολοκάθαρη κι εμείς
συνείδηση που μας εβάφτισες

Το ξέρω ζειςΑντώνη Κωστόπουλου

Το ξέρω ζεις στα χρώματα,
στης άνοιξης τους κήπους
μες στα αιθέρι' αρώματα·
Και η ανάσα χωρεσε.
στης μέλισσας τους ήχους
εκεί ανασαίνει, μπόρεσε.

Το ξέρω ζεις στα λογια μας
τις νυχτες πι αγρυπνάμε
και μες στα μοιρολόγια μας·
στους ανεμους, στα κυματα
που νυχτοπερπιατάνε
και στης αυλής τα θηματα.

Ήταν ζευτό στα χρώματα
το αχνιστό σου αίμα
κοντά στα ξημερωματα·
και θεριεψε και οκίρτησε
το σφαλιωτο σου θλέμμα
την ανοικη υαν γροίκησε.

στον πεισματάρικο αγώνα·
για να μετράμε τους καημούς
στους ματωμένους δρόμους,
στους δρόμους των διαδηλώσεων,
στους τοίχους των εκτελεσμένων,
σε εξορία και σε φυλακή
αλφαβητάρι των παιδιών μας.
Θα κάνουμε παντιέρα κι οδηγό
το όνομά σου 'Αρη, νά' χουμ' αιώνια ηλιοφώς
και λευτεριάς κι αντρειοσύνης.

Στην ΕπανάστασηΧρήστου Ε. Κατσιγιάννη

Σε είδα Επανάσταση ομορφονιά
στο πευκοδάσος της Καισαριανής πρώτη φορά
στις δεκαπέντε του Μάη του Σαρανταένα
στο πρώτο ραντεβού σου με τον 'Αρη.

Σε είδα Επανάσταση λεβεντονιά
τρανή αντάρπισσα σε πολιτείες και χωριά
να τραγουδάς περήφανη, ορθή να πολεμάς
κι ελπίδες στο λαό σου να μοιράζεις.

Σε είδα αργότερα απιμασμένη
απόναν καπνεργάτη και κάποιονα μπαρμπέρη
που αφού σε γλέντησαν σε παραδώσανε γυμνή
στους Παπαντρέα και Ζαχαριάδη.

Σε είδα Επανάσταση κάποια στιγμή
που δαχτυλόδειχνες ξεδιάντροπα η πόρνη εσύ
στις δεκαέξι Ιούνη του Σαρανταπέντε
στους εφιάλτες φίλους σου τον 'Αρη!

Βουθό τραγούδιΠάνου Μαρκεζίνη

Γονατιστος μπροστά σου
με καρδιά πληγωμένη
αφέντρα μου
στα ματια σε κοιτάζω.
Το χέρι σφιχτά σου κρατώ,
λόγια να πω δε μπορώ
μου δένονται χέρια και γλώσσα.
Κι εσύ με την πίκρα στα μάτια
Κοιτάζεις τα πλοιά που φεύγουν
κι από τα βαθη της καρδιάς
Βουθό τραγούδι θγαίνει.

Στο περιθώριο της ιστορίας

Πώς οι Σιάντος-Ιωαννίδης ξεπούλησαν το απελευθερωτικό Κίνημα του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ στον αγγλικό ιμπεριαλισμό

Μια επιστολή του Μακεδόνυ πρώην βιολετή Κώστα Τσιγάρου

Αγαπητό μου «Ελεύθερο Πνεύμα» Δέξου το χαιρετισμό και τα θερμά μου συγχαρητήρια για τον τίμιο πνευματικό σου αγώνα και αν μπορείς δημοσίευσε σε παρακαλώ τα παρακάτω στοιχεία για την υπόθεση της αθάνατης Εθνικής μας Αντίστασης.

Η αλήθεια για ένα μύθο

Πολύ διατυπωνίσθηκε και χρησιμοποιήθηκε πλατιά και κατάλληλα η άποψη ότι: Ο Στάλιν μας -πούλησε- στους Αγγλούς, ότι ο Στάλιν συμφώνησε με τον Τσώρτσιλ να υπαχθή η Ελλάδα στη σφαιρα επιρροής των αγγλών, ότι ο Στάλιν, στη Μοσχα, καθώς και στη Γιάλτα, με ένα σημειωματάκι, ποι- του έδειξε τάχα ο Τσώρτσιλ, μας παράδοσε στους Αγγλούς κλπ. κλπ.

Όμως τα γεγονότα, που σινορικά, σύντομα θ' αναφέρουμε παρακάτω με στοιχεία και ημερομηνίες, ανατρέπουν τη μεγάλη αυτή συκοφαντία κι αποδειχνούν ότι, εμείς μονάχα απ' τις άλλες βαλκανικές χώρες (Γιουγκοσλαβία, Αλβανία), παραδόθηκαμε μόνοι μας στους Αγγλούς και στις ελληνικές λυ- βερνήσεις του Καίρου, που δεν ήσαν παρα ακλοι εντολυδόχοι του αγγλικού ιμπεριαλισμού.

Ας δούμε όμως τα γεγονότα:

1. Στις 27-9-1941 ιδρύθηκε το ΕΑΜ (Εθνικό Αλευθερωτικό Μέτωπο), το υπέροχο αυτό κίνημα του ελληνικού λαού ενάντια στους καταχτητές της χώρας μας.

2. Τον Ιανουάριο του 1942 η 8η ολομέλεια της Κεντρικής Επιτροπής του Κ.Κ.Ε. παίρνει την ορθή, πατριωτική — και σύμφωνη άλλωστε με τις εκπομπές του Μπι-Μπι-Σι του Λονδίνου — απόφαση: -Η κύρια μορφή αντίστασης στον καταχτητή πρέπει να είναι ο ένοπολος αγώνας».

Τις εκπομπές του Μπι-Μπι-Σι άκουγαν, φυσικά, όλοι όσοι είχαν ραδιόφωνο, και πιο πολύ εκείνοι που ήσαν αγγλόφιλοι κι είχαν δεσμούς με τον αγγλικό ιμπεριαλισμό. Οι αγγλόφιλοι όμως καιροφυλαχτούσαν και δεν ήθελαν να διακινδυνεύσουν και τη ζωή τους. Γι αυτό φύοντασε πρώτο και πιο πολύ το αντάρτικο, που είχε σαν βάση και σαν πυρήνες τους κομμουνιστές.

Έτσι, ύστερα από την απόφαση της 8ης ολομέλειας, οι ένοπλες ομάδούλες, που είχαν βγει κιόλας στο βουνό ενάντια στον καταχτητή, συγκροτήθηκαν σε τμήματα κι αποτέλεσαν τις πρώτες ανταρτοομάδες με αρχηγό τους τον 'Αρη Βελουχιώτη.

Το Στρατηγείο Μεσης, Άντιτοκης παρακούουσαν πε κι ήταν ενημερωμένο απ' τους πράχτωρές τοι στην κατεχόμενη απ' τους Γερμανούς Ελλάδα, πω το αντάρτικο είχε φοιντώσει στα ορεινά της Ηρειρού, της Ρούμελης, της Θεσσαλίας, Μακεδονίας και της υπόλοιπης Ελλάδας. Οταν λοιπόν ο Ρόμελ, με την κεραυνοβόλη πράλευσή του, απειλούσε την Αλεξάνδρεια και το Κάιρο, το Στρατηγείο κήρε την απόφαση να προσφύγει στο ελληνικό αντάρτικο — και λιρίως στον ΕΛΑΣ — για να του ζητήσει την ανατινάχη μιας μεγάλης γέφυρας της σιδηροδρομικής γραμμής Θεσσαλονίκης — Πειραιά, μέσω της οποίας εφοδιάζονταν σε μεγάλο βαθμό η στρατιά του Ρομέλ.

3. Έτσι, στις 26-10-42 έκεσαν με αλεξίπτωτα στη Γιάννη οι Έντυ και Κρις, και στις 28-10-42 στην Ποταμιά οι ταγ/ρχες Κουκ, ο Ελληνοάγγλος λοχαγός Θεμις Μαρινος, ο ιπαζιωματικός Γκολ κι ορισμένος αριθμός ειδικών για ανατινάχεις.

4. Ύστερα από σχεδιασμένες κρυετοιμασίες, και με επιτελικό σχέδιο που εκπόνησε ο 'Αρη, Βελογιώτης, έγινε στις 24 του Νοέμβρη 1942 η ανατινάχη της σιδηροδρομικής γέφυρας του Γοργοκόταρου με κοινή σιμπράξη τμημάτων του ΕΛΑΣ και του Ζέρβα (Το Μπι-Μπι-Σι στην εκρομή του μίλησε μόνο για τμήματα του Ζέρβα! Διαμαρτυρήθηκε φυσικά τότε το ΕΑΜ, όμως -η δυσλεια- των Αγγλών είχε γίνει πια!).

5. Και πριν απ' το κατόρθωμα του Γοργοκόταρου, ο αγγλικός υπεριαλισμός — μέσο της κατασκοτείας του — είχε σχηματίσει συφή γνώση της δύναμης του ΕΛΑΣ. Γι αυτό και είχε καταστρώσει τα σχέδια να τον ριμουλήσει στα δικύ του κανάλια, να τον γκοτάξει και να τον εκμηδενίσει.

6. Πρωτάστις στο Ζέρβα-Ροβέλιστα — Γιανάρη, 1943. Στη λαθαρένη προσπάθεια του ΕΑΜ να ενοποιήσει το αντάρτικο κάτω από οροιοισόήκοτε όφοις, ο 'Αρης κήρε εντολή και ξεκίνησε με ένα τμήμα για να συναντηθεί με το Ζέρβα. Έφτασε στη Ροβέλιστα, όπου βρέθηκε μπροστά στην επιμονή του Ζέρβα να μετέχει στις σιγητήσεις κι ο 'Αγγλος Κρις. Ο 'Αρης το απέκλεισε. Δέχτηκε όμως κατόπιν εντολής την παρουσία του Κρις στις σιγητήσεις! Δέχτηκε δηλαδή την -υψηλή επίβλεψη- του αντιπρόσωπου του αγγλικού ιμπεριαλισμού! Αυτό δείχνει ότι δεν ήσαν δυστυχώς, οι Σιάντος-Ιωαννίδης πραγματικοί αρχηγοί — μαρξιστές-λενινιστές!

Οι σιγητήσεις, όπως ήταν επόμενο, δεν κατάληξαν σε καμιά συμφωνία. Αυτό ήταν άλλωστε σύμφωνο και με το εφαρμοσμένο απ' τους Αγγλούς δόγμα: -Διαίρει και βασίλευε-

7. Σύσκεψη στο Λιάσκοβο. 6-6-43.

Την πρωτοβουλία για τη σύσκεψη αυτή την είχε ο 'Αγγλος συνταγματάρχης 'Έντυ και η σύσκεψη έγινε στο οίκημα που έμενε αυτός! Πήραν μέρος σ' αυτή: 1) Ο συν/ρχης 'Έντυ, 2) ο ταγ/ρχης Κρις, 3) ο συν/ρχης Σαράφης, 4) ο Σαμαρινιώτης (Τζίμας) εκ μέρους του ΕΛΑΣ, 5) ο συν/ρχης Ζέρβας, 6) ο ταγ/ρχης Γκικόπουλος και 7) ο Κομηνός Πυρομάγλου εκ μέρους του ΕΔΕΣ.

‘Υστερα απ’ τη σύσκεψη εκδόθηκε το παρακάτω ανακοίνωθέν: «... την 6 Ιουνίου Ε.Ε.ΣΥΝΗΓΡΗΤΗΚΑΝ ΕΙΣ ΤΙ ΧΩΡΙΟΝ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ, το Αρχηγείον των ΑΝΤΑΡΤΩΝ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΤΟΥ ΕΛΑΣ, ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΑΡΧΗΓΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΝΤΑΡΤΩΝ ΤΟΥ ΕΛΑΣ κλπ. κλπ. Υπογραφές: Λια ην Στρατιωτική Αποστολήν:

Ταξίαρχος Έντυ¹

Δια το Γεν. Αρχηγείον Εθνικών Ομάδων Ελλήνων Ανταρτών: Στρατηγός (!) Ζέρβας και Κομνηνός Πυρομάγλου

Δια το Γεν. Στρατηγείον του ΕΛΑΣ

Στεφ. Σαράφης και Β. Σαμαρινιώτης.

Ίδοσι απ’ το οίκημα, δόπου έγινε η σύσκεψη, όσο κι από τη σειρά των υπογραφών στο ανακοίνωθέν υπογραμμίζεται η επικυριαρχία των Αγγλών. Κι αυτό είναι κάτι που δεν έπρεπε να δεχτούν οι αντιπρόσωποι του ΕΛΑΣ και η ηγεσία του ΕΑΜ. Κι εδώ δηλαδή γλυστρήσαμε στον κατήφορο της άποψης που θεωρούσε τον αγγλικό ιμπεριαλισμό σαν «προστάτη» των ελληνικών συμφερόντων!

1. Σημ. Οι Αγγλοί φρόντισαν να τον κρούθισσουν — κατ’ απονομήν — σε ταξίαρχο, για να είναι ανώτερος του Σαράφη!

8. Συμφωνία της Καστανιάς 5-7-43

Με τη συμφωνία αυτή ανάμεσα στην Κεντρική Επιτροπή του ΕΑΜ και την Οργάνωση του Ελληνικού Λαϊκού Απελευθερωτικού Στρατού (ΕΛΑΣ) απ’ το ένα μέρος, και το Στρατηγείο Μέσης Ανατολής απ’ το άλλο, καθορίζονται διατάξεις που αφορούν τους ανταρτικούς σχηματισμούς και συγκροτείται Γενικό Στρατηγείο από αντιπροσώπους ανταρτικών μονάδων «εχουσών πανελλαδικήν ή ευρείαν περιφέρειαν (έκτασιν)», καθώς και από αντιπρόσωπο του Γεν. Στρατηγείου Μέσης Ανατολής των σιμμάχων. ‘Υστερα απ’ τη Συμφωνία αυτή «ξεφύτρωσε» η οργάνωση ΕΚΚΛ του Καρτάλη και του Συν/ρχη Ψαρρού, που φυτοζωώνε σε προηγούμενα στην παροχή της Γκιώνας και στους κόλπους της οποίας βρήκαν σκέπη μαζί με άλλους δημοκράτες πατριώτες και πράχτορες των Αγγλών & βασιλόφρονις, δημος, οι Καλαντζή, Ιωανν. (αργότερα υπουργός Δημοσ. Τάξεως στην Κυβέρνηση Καραμανλή) λοχαγός Δεδουδητης, Καπετάνης, Ψιλογιάννης κλπ. Η οργάνωση αυτή, που είχε συγκροτήσει το 5/42 σύνταγμα, έστειρα από τη δόλοφονια του Ψαρρού στη σύγκρουση με τον ΕΛΑΣ στις 16 προς 17 Απριλίου 1944, διαλύθηκε. Στο μεταξύ όμως επίτρεψε στον Καρτάλη να πάρει κι αυτός μέρος σαν αντιπρόσωπος ανταρτών στην πρώτη αποστολή στο Κάιρο, που έγινε στις 10-8-1943.

Με τη συμφωνία της Καστανιάς ο ΕΛΑΣ μπαίνει κάτω απ’ τις διατάξεις του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής κι αποτελεί τμήμα του (μεγάλη τιμή!!) κ’ οι Αγγλοί αποδούν το δικαίωμα να ενημερώνονται για κάθε τι που γίνεται στο ανταρτικό γενικά μέσω των συνδιλημάτων — πραγτόρων τους! Η συμφωνία αυτή που υπογράφτηκε στην Καστανιά στις 5-7-43 απ’ τους ταξίαρχο Έντυ για το Σ.Μ.Α. από το Β. Σαμαρινιώτη για το ΕΑΜ κι από τον Σαράφη και

τον Βελουχιώτη για τον ΕΛΑΣ είναι μια τρυνή απόδειξη ότι οι ιθύνουσες ηγεσίες του ΕΑΜ και του ΚΚΕ Σιάντος - Ιωαννίδης - Παρτσαλίδης κ.α. δεν είχαν εμπιστοσύνη στις δυνάμεις του ελληνικού λαού και γι αυτό γύρευαν την «προστασία» της Μεγ. Βρετανίας! Η ηγεσία του ΚΚΕ (Σιάντος-Ιωαννίδης) δεν είχε εμπιστοσύνη στις αστείρευτες δυνάμεις του ελληνικού λαού, στην εργατική τάξη και στην αγροτιά της Ελλάδας!

Οι τρεις πολιτικές πράξεις του ΕΑΜ στη Ροβέλιστα, στο Αιάσκοβο και στην Καστανιά, αποτελούν τα πρώτα γλυστρήματα του ΕΑΜ και του ΚΚΕ στον κατήφορο, που έμελλε να καταλήξει στις συμφωνίες Λιβάνου - Καζέρτας - Βάρκιζας και στην τραγωδία και τα δεινοπαθήματα του ελληνικού λαού, γιατί αποτελούσαν την έναρξη της παραδοχής της επικυριαρχίας του αγγλικού ιμπεριαλισμού πάνω στο ελληνικό αντάρτικο και στον ελληνικό λαό!

9. Το κοινό Στρατηγείο (Ιούλης 1943)

Πρός το τέλος του Ιούλη του 1943 συγκροτήθηκε το Κοινό Στρατηγείο και στις 29-7-1943 έγινε η πρώτη συνεδρίαση στο οίκημα της αγγλικής αποστολής. Στην έδρα δηλαδή του αναγνωρισμένου πια αφέντη! Στη συνεδρίαση αυτή πήραν μέρος 1) Ταξίαρχος Έντυ, 2) Αντι/ρχης Κρις, 3) Ταγ/ρχης Ουάλας, 4) λοχαγός Ρος, 5) συν/ρχης Σαράφης, 6) συναγωνιστής Βελουχιώτης, 7) συναγωνιστής Σαμαρινιώτης, 8) συν/ρχης Ζέρβας!, 9) Κομνηνός Πυρομάγλου, 10) συν/ρχης Μαυρομάτης, 11) Ταγ/ρχης Γκικόπουλος. Δηλαδή, τρεις κι ο Πυρομάγλου που υποστήριζαν τα συμφέροντα του ελληνικού λαού και 7 τσακάλια, που υπηρετούσαν, ολότελα ή μερικά, τα συμφέροντα του αγγλικού ιμπεριαλισμού, της εντολοδόχου ελληνικής Κυβέρνησης, του φυγάδα Βασιλιά Γεώργιου και της ελληνικής αντίδρασης!

1. Ο Ζέρβας, που στο Λιάσκοβο είχε περιληφθεί σαν στρατηγός εδώ έγινε πάλι στον πραγματικό βαθμό, δηλ. συν/ρχης!

10. Η πρώτη αποστολή στο Κάιρο

10-8-43

Μόλις ο Έντυ πέτυχε το Συμφωνητικό της Καστανιάς, και τη συγκρότηση του κοινού Στρατηγείου, έριξε στην ηγεσία του ΕΑΜ-ΕΛΑΣ το δόλωμα για τη μετάβαση αντιπροσωπείας στο Κάιρο. Το δόλωμα έπιασε. Η αποστολή αποτελέσθηκε από τους Τζίμα, Ρούσο, Δεσποτόπουλο, Τσιριμώκο, Ηυρομάγλου, Καρτάλη. Και, κάτω από τις ειδογίες του Σιάντου, έφτασε μέντα αεροπλάνο Ντακότα στις 10-8-1943 στο Κάιρο... για να υποβάλει τα σέβη της στη ζωής λαδ Κυβέρνηση Τσουδερού και στο φυγάδιο βασιλιά Γεώργιο! (Λεπτομέρειες για την Αποστολή και την ταπεινωτική διαμονή της Αντιπροσωπείας των περήφανων βουνών στο Κάιρο, βλέπε στο βιβλίο του Γιάννη Χατζηπαναγιώτου «Η Πολιτική Διαθήκη του Άρη Βελουχιώτη», “Εκδόση 1976, Κιφάλια Ιερουσαλήμ, Αποστολή στο Κάιρο, σελ. 311 κλπ.).

11. Σιάντος-Ιωαννιδης ανεβαίνουν στο Βουνό (Αύγουστος 1943)

Στις 9-10-1943 ο Σιάντος, που είχε ανέβει στο βουνό απ' τον Αύγουστο, αντικατάστησε το Τζίμα στο Στρατηγείο του ΕΛΑΣ. Είχε ανδρωθεί με το Βελουχιώτη πα το αντάρτικο κι είχε προχωρήσει συβαρά η κατάρρευση του άλλουτε, -αήττητου- χιτλερικού στρατού. Στο βουνό άλλωστε, στην ελεύθερη δηλαδή Ελλάδα, επικρατούσε περισσότερη ασφάλεια και σιγουριά, παρά στη γερμανοκρατούμενη Αθήνα.

12. Γεχεράνη

Το Δεκέμβρη του 1943, πέντε δηλαδή μήνες ύστερα απ' την ολοκλήρωση της ενσωμάτωσης των ελληνικού αντάρτικου στο Στρατηγείο Μέσης Ανατολής, πράγμα που δεν είχε γίνει με κανένα άλλο αντάρτικο, ούτε της Γιουγκοσλαβιας, ούτε της Αλβανιας, συνέρχονται στην Τεχεράνη οι τρεις μεγάλοι Ρουζβελτ, Στάλιν, Τσώρτσιλ.

Στο ανακοινωθέν που δημοσιεύεται δεν αναφέρεται ούτε λέξη σχετικά για εκιρροές (αγγλική, συβιετική, αμερικάνικη) πάνω σε σύμμαχες χώρες. Κι ήταν πολύ φυσικό αυτό τότε.

Απ' τα παραπάνω στοιχεία και ημερομηνίες αποδείχνεται χωρίς καμιά αμφιβολία ότι οι ηγέτες του ΚΚΕ και του ΕΑΜ, πέντε ολόκληρους μήνες πριν γίνει η διάσκεψη της Τεχεράνης, είχαν ολοκληρώσει την ενσωμάτωση του υπέροχου ελληνικού αντάρτικου σαν τμήμα του Στρατηγείου Μέσης Ανατολής και είχαν υποτάξει την ελληνική πολιτική στον αγγλικό ιμπεριαλισμό, πράγμα που δεν είχε κατορθώσει να πραγματοποιήσει η αγγλική διπλωματία ούτε στη Γιουγκοσλαβία, ούτε πιο πολύ στην Αλβανία! Εμείς δηλαδή, που με άπειρες θυσίες, με όφθονο αίμα, με τρομαχτικές καταστροφές υλικών αγαθών, με στερήσεις και μόχθους είχαμε ετοιμάσει την «πίττα», πήγαμε μόνοι μας στο Κάιρο και την προσφέραμε, έτοιμη και καλοψημένη, στον αγγλικό ιμπεριαλισμό και στην ελληνική Δεξιά!

13. Δεύτερη αποστολή στο Κάιρο Συμβόλαιο του Λιβάνου

Το κατρακύλισμα στον κατήφορο, όπως είναι φυσικό, συνεχίζεται. Στις 17 με 20 Μαΐου του 1944 ακολουθεί η δεύτερη αποστολή στο Κάιρο. Την αποτελούν ο Πορφυρούγενης για το ΕΑΜ, ο Ρούσος για το ΚΚΕ, ο Σαράφης σαν στρατιωτικός σύμβουλος. Επικεφαλής της αντιπροσωπείας είναι ο «μετριοπαθής συσιαλιστής» Αλέξ. Σβώλος της ΠΕΕΑ. (Πηγαίναμε, βλέπεις... να ξεγελάσουμε τους 'Αγγλους!)

Οι αποτελούντες την αντιπροσωπεία, σαν πραγματικοί αιχμάλωτοι, οδηγούνται στο Λιβάνο, όπου υπογράφουν το αμαρτωλό κι επαίσχυντο Συμβόλαιο του Λιβάνου(!) που σ'ένα άρθρο του, άρθρο 5, καθορίζεται: «επιβάλλεται η εξασφάλισις (κατά την προσεχή, από κοινού μετά των Συμμαχικών Δυνάμεων, απελευθέρωσιν της Πατρίδος) της τάξεως και της

ελευθερίας του ελληνικού λαού, εις τρόπον ώστε, απηλλαγμένος και υλικής και ψυχολογικής βίας, να αποφασίσει κυριάρχως και δια το πολίτευμα και δια το κοινωνικόν καθεστώς και δια την Κυβέρνησιν της αρεσκείας του. (Είναι αριστοτέχνες οι 'Αγγλοι δικλωμάτες για να σε τυλίξουν με ωραία λόγια στα δίχτυα τους και να σε υρωτάξουν).

Τι χρειάζονταν αυτό το -κατά την προσεχή από κοινού μετά των Συμμαχικών Δυνάμεων κλπ;- Για την Ελλάδα ήταν περιττές οι συμμαχικές δυνάμεις, γιατί τα γερμανικά στρατεύματα (είμαστε στο Μάιο 1944), φοβούμενα την κύκλωση απ' την κάθοδο του Κόκκινου Στρατού και κάτω απ' την πίεση και τα χτυπήματα του ελληνικού αντάρτικου που είχε ανδρωθεί γερά, θ' αποσύρουνταν οι πασδήποτε απ' την Ελλάδα, που έτσι θα απελευθερώνονταν. Για τους 'Αγγλους, όμως το άρθρο αυτό χρησιμεύει σαν πρόσχημα, για να μπουν ξανά πάλι στην Ελλάδα τα αγγλικά στρατεύματα και να την ξαναδέσουν στο άρμα του αγγλικού ιμπεριαλισμού! Με άλλα λόγια, εμείς μόνοι μας (δηλ. το ΕΑΜ και το ΚΚΕ) αναθέσαμε στις Συμμαχικές Δυνάμεις (δηλ. στους 'Αγγλους) και την είρηση της τάξης και την ελευθερία του ελληνικού λαού!

Χαρακτηριστικό είναι και τούτο. Στην Αντιροσοκεία δεν εκτράπηκε νά 'ρθει σ' εκαφή με κανένα, προτού υπογραφεί το Συμβόλαιο του Λιβάνου! Αυτό το ομολογεί κι ο ίδιος ο Σαράφης στο βιβλίο του -Ο ΕΛΑΣ- σελ. 305, έκδοση 1946: «Έτσι καταλήξαμε στη Συμφωνία του Λιβάνου, που δημοσιεύθηκε λα τη ση Λιβάνο Βίβλο του ΕΑΜ... Την ίδια μέρα απ' τη Βηρυττό γιρίσαμε στο Λάιρο. Είμαστε πλέον ελεύθεροι να επικοινωνήσουμε με όποιον θέλαμε» κλπ. Φυσικά, αφού τους έδεσαν χερούλια κι αυτούς και τον ελληνικό λαό με το Συμβόλαιο του Λιβάνου, τους άφησαν πια ελεύθερους!

14. Συμφωνία της Καζέρτας (26-9-1944)

Τέσσερες σχεδόν μήνες ύστερα από το Συμβόλαιο του Λιβάνου υπογράφεται η υποδούλωτική στρατιωτική Συμφωνία της Καζέρτας, η οποία σήμανε και την ολοκληρωτική υποταγή της Ελλάδας στους 'Αγγλους. Η συμφωνία υπογράφηκε στις 26-9-44. Στο μεταξύ ο Παπανδρέου, σαν νόμιμη πια κι αναγνωρισμένη απ' το ΕΑΜ Κυβέρνηση, προλαβαίνοντας την άφιξη των αρχηγών του ΕΛΑΣ και του ΕΔΕΣ στην Ελλάδα, είχε διυρίσει το Σκόμπου αρχιστράτηγο των Ελληνικών Δυνάμεων!

15. Ο Τσώρτσιλ στη Μόσχα (9 με 19-10-1944) Συμφωνία της Βάρκιζας (11-2-45) Διάσκεψη της Γιάλτας (11-2-45)

'Ετσι, δταν ο Τσώρτσιλ πήγε στη Μόσχα στις 9 με 19 Οχτώβρη του 1944, κι ακόμα πιο πολύ, όταν πήγε στη Γιάλτα το Φλεβάρη του 1945, η Ελλάδα με Συμφωνίες και Ντοκουμέντα, ανάμεσα στο ΕΑΜ και ΚΚΕ και στους 'Αγγλους, είχε παραχωρηθεί ολοκληρωτικά, σαν αποικία σχεδόν, στην επιρροή του αγγλικού ιμπεριαλισμού. Κι αυτό το πράγμα

σφραγιστηκει τελικά με τη Συμφωνία της Βαρκίζας και με τη δηλώσιμη του Σιάντου, που έσπεισε να τις κάνει λίγες ώρις μετά την υπογραφή της Συμφωνίας, στις 11-2-1945, ημερομηνία που εινόδησε τις συζητήσεις της Γιάλτας (Ρούσβελτ - Στάλιν - Τσώρτσιλ).

Αυτό λοιπόν που λέχτηκε για τη Μόσχα και για τη Γιάλτα και που έγραψε ο Τσώρτσιλ στα απομνημονεύματά του (τ. ΣΓ', σελ. 290-291, ελλην. μετάφρ.) είναι καθαρή συκοφαντική προπαγάνδα του Τσώρτσιλ, ο οποίος διν δίστασε να γράψει για τον ΕΛΑΣ ότι: «... διν μπορεί να έχει συνταγματική αντιπροσώπιση από αυτήν ή εκείνην την ομάδα ανταρτών (που πολλές απ' αυτές είναι αδίνατον να διακριθούν από τις άλλες) που θέλαν να παραστήσουν τους σωτήριους της χώρας τους, ενώ αρκούνται να ζουν εις βάρος των χωρικών της περιοχής» (Γράμμα του Τσώρτσιλ προς τον πρεσβευτή Λήπτερ της 9-4-1944, Τομ. ΣΤ, σελ. 38 Απομνημονεύματα).

Φυσικά, αυτό διατυπωνίστηκε απ' την προπαγάνδη των δεξιών, ότι τάχι στη Μόσχα και στη Γιάλτα ο Τσώρτσιλ έδειξε στον Στάλιν ένα χαρτάκι με ποσοστά για τις επιρροές στα Βαλκάνια κι ο Στάλιν συγκατάνευσε! Λιγά δύλα δεν είναι, παρότι ένα συκοφαντικό κατασκεύασμα και μια σαπουνόφουσκα, που μονάχα αφιελείς μπορεί να ξεγιλάσει. Ζητήματα, όπως το ζήτημα σφαιρών επιρροής, δεν ήταν δυνατό ν' ανιχθύει ο Στάλιν, άσε που τα ζητήματα αυτά διν λύνονται με χαρτάκια και στα πετυχτά!

Η άποψη αυτή, διτάχια μας πρόδωσε κι ο Στάλιν, ευνοούσε και σύμφωνε και στις ηγεσίες του ΕΛΑΣ και του ΚΚΕ, για ν' αποσείσουν ένα μιγάλο μέρος της ευθύνης των για το κατρακύλισμα που κατάληξε στη Βάρκιζα. Η αυτό και την άφησαν να πλανιέται σι ατμόσφαιρα φλού, και διν την απόκρουσαν, όσο ήταν μπορετό στις τοτινές συνθήκεις, κι ούτε ποτέ ως τώρα των επανιξέτασαν.

Ευχαριστώ για τη φιλοξενία
Κώστας Τσιγάρας
τ. βιολιντής Θεσ/νίκη
Ιούνη, 1984

Προβληματισμοί

Η Εθνική Αντίσταση του Λαού και τα παρατράγουδα της «ηγεσίας»

του Αλ. Γιανακού - Αντωνιάδη

Ένα το κρατούμενο, πως ο ποιητής (δημιουργός) μέσα σε μαζικό φορέα είναι μπελάς για τους άλλους - κάποιες γίνεται και... πονοκίφαλος! Είναι, βλίπτε, το ασύγαστο πάθος να βιώνει - να σκέφτει ται - και να εκφράζεται, πέρα απ' τα τυποποιημένα συλλογικά κλισέ. Διν έχει σημασία η ποσότητα και η ποιότητα του έργου του (μπορεί να μην έχει γράψει ούτε ένα στίχο), ούτε η αναγνώριση ή όχι της προσφοράς του - σημασία έχει η ίδια η παρουσία του (αυτή καθειστή), η ιδιομορφία του σε σκέψη - ενέργεια - πράξη που τον ξεχωρίζει σαν άτομο μέσα στο μαζικό φορέα

Μνήμες για Θύμηση

(Στην επέτειο της μάχης του Φαρδύκαμπου)

Θάνου Τακαντζά

Δεν είν' απλή ετούτη σύναξη,
δεν είν' απλό τούτο γιορτάσι,
είναι νεκρών και ζωντανών αντάμωση
και προσκλητήριο τιμής και χρέους,
για ήρωες που θυσιάστηκαν
για λευτεριά και για πατρίδα.

Εδώ στου Μπούρινου και στ' Ούρλιακα
στις ράχες των μαχών μας,
στης Σιάπιστας τα ξάγναντα
στου Βόιου, στου Σνιάτσικου
τα ρέματα και τις πλαγιές,
ακούμε ακόμα των ηρώων τις φωνές
και στου Φαρδύκαμπου τις μάχες
όπλων κλαγγές και ιαχές...
Εδώ δεν έχει θέση πια ο εχθρός,
κι ούτ' εδώ, πα, θε να περάσει ο φασισμός.

Μα, ας αφήσουμε τις γενικότητες κι ας έρθουμε σε δυο συγκεκριμένα περιστατικά της Κατοχής, που σημάδεψαν θεμελιακά τον υποκειμενικό παράγοντα κι έριξαν τη σκιά τους σ' όλη την κατοπινή εξέλιξη του Εθνικοαπελευθερωτικού Αγώνα... Ιστορία δεν γράφω - απλά έχω βιώσει μερικά σημαδιακά κοτρώνια και τώρα νιώθω την ανάγκη να τα ξεφορτωθώ... - Ποιός μάρτυρας, που έχει συνειδήτο ποιήσει κάποιες αλήθειες, θα τις συμπαρέσυρε μαζί του στον τάφο;

• •

Για το βίο και πολιτεία Σιάντου-Ιωαννίδη ήρθαν στο φανέρό κάμποσα απ' τους ιστορικούς μας Μα ολόγου μου θα καταθέσω ένα στοιχείο σινενοχής (όταν μόλις έσκαψε μύτη αυτό το «δίδυμο» ως γνωστό, σφιχτούντει τους εγκληματικούς τύπους της οπιρέωσης της δροσιάς έουσαίς τους...) Το στοιχείο αυτό είναι. Ο ΟΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟΥΙ...

Είχε κυκλοφορήσει πλατιά το περίφημο διαφωτιστικό φυλλάδιο «ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΤΙ ΘΓΛΕΙ ΤΟ ΓΑΜ»

η αδούλωτη Αθήνα έβλεπε στη μορφή του Γληνού τον αναμφισβήτητο ηγέτη, σαν φάρο προσανατολισμού. Η ειδιοτή ότι θά βγαινει από Βουνό να

ηγηθεί πολιτικά στον Απελευθερωτικό Αγώνα, είχε σκορπίσει ρίγη συγκίνησης σ' όλους τους αγωνιστές του λαού — και ξαφνικά Θάνατος!(1) ύστερα από μια ασήμαντη εγχείρηση σε κλινική, όπου πρωτοστατούσε ο Κόκκαλης (αν θυμάμαι καλά). Πάγωμα! Το τι χτύπημα απ' τα μέσα ήταν αυτό, μονάχα δύσι το ζήσανε μπορούμε να το σέρνουμε στην ψυχή, σαν μοιραίο προμήνυμα για την όλη εξέλιξη του Αγώνα... «Κάποτε θα ξεκαθαριστεί» είπαμε και συνεχίσαμε τον αγώνα. — Πότε όμως;

Κι αναρωτιέμαι. — Θα μπορούσαν οι «περιστασιακοί ηγέτες» νά τάκαναν πλακάκια με τους Άγιους (Λιβανος - Γκαζέρτα - Δεκέμβρης - Βάρκιζα...) αν κεφαλή στην ΠΕΕΑ βρισκόταν ο Δημ. Γληνός — μια προσωπικότητα με τόσο κύρος και πάθος για λύτρωση της Ρωμιοσύνης από προαιώνια δεσμά;

Βέβαια το στοιχείο που παρουσιάζω δεν έχει αντικειμενική στήριξη — περιστρέφεται στον κύκλο της διαισθησης — και μονάχα οι συνέπειες παραστέκουν σαν αψευδείς μάρτυρες της αρχής «ο θάνατος σου η ζωή μου». Θάνατος του φυσικού ηγέτη ενός λαού, για να επιπλεύσουν οι «κατά συνθήκην» τοποτηρητές της σκοπιμότητας ή — πιο απλά — της ρωμέικης πολιτικάντικης ατσιδοσύνης.

• •

Μα υπάρχει και δεύτερο στοιχείο με πρωταγωνιστή το θάνατο, τώρα σε αντιστροφη μέτρηση. Στο πρώτο στοιχείο έχουμε άντληση εξουσίας απ' το θάνατο του άλλου, στο δεύτερο. ΑΝΤΛΗΣΗ ΖΩΗΣ ΑΠ' ΤΟ ΔΙΚΟ ΣΟΥ ΘΑΝΑΤΟΙ

Για τον περίφημο «Μπάρμπα» (Νίκο Πλουμπίδη) γράφτηκαν πολλά και θα γραφούν ακόμα πιότερα για αποδώσουν στην αθανασία το ποιητικό του πορτραίτο — όχι, δεν λάθεψα... Η τραγική του μορφή (σαν σκεπτόμενο στέλεχος του ΚΚΕ) μονάχα σαν ποιητή της πράξης μπορεί να τον στυλιζάρει, αν βέβαια Ποιητή εννοούμε τον συνάνθρωπο που παλεύει με το θάνατο κερδίζοντας νίκες για όφελος της ζωής!

Όλοι οι άνθρωποι συνειδητοποιούν ότι συντροφεύονται απ' το θάνατο και η κατάληξη είναι να νικηθούν απ' αυτόν — μα ο Πλουμπίδης είχε μπροστάρη το θάνατο σε κάθε βήμα, σε κάθε ανάσα, σ' όποιο λόγο ή πράξη... Είχε λυτρωθεί απ' το φόβο του! Κι όταν στάθηκε ορθός μπρος στο Εκτελεστικό με τα δυο γαρύφαλα — αντιστοιχία στα δυο φλογερά του μάτια — φανερός οχτρός του δεν ήταν το μοναρχοφασιστικό αλαλούμ, ούτε το ζαχαριαδικό παρανοϊκό κατηγορητήριο, μα ο ίδιος ο θάνατος: Θριαμβευτής απέναντι του ο άνθρωπος με την ακατάβλητη θέληση!

Έτσι έλαμπαν τα μάτια του — με υπόκρουση τον πνιγηρό βήχα — όταν εισηγούνταν σε κάποιο «μαζικό φορέα» την κινητοποίηση της συνοικιακής Αθήνας για τη ματαιώση της επιστράτευσης... Αλήθεια! — Ξέρει κανείς απ' τους παροικούντες στην Κ.Ε. του ΚΚΕ πως αν περιμένει έγκριση απ' τους «παραπάνω» και δεν ενεργούσε με πρωτοβουλία — ζήτημα ανθάχαμε τη διαδήλωση της 5 Μαρτίου '43 κόντρα

στην επιστράτευση; Κείνη τη λαϊκή κινητοποίηση που τόσο ανέβασε την αγωνιστική στάθμη της Αθήνας, με άμεσο αποτέλεσμα: Κανείς Έλληνας να μη σταλεί στο Ανατολικό Μέτωπο!

• •

Η αναφορά στα παραπάνω δύο στοιχεία προβληματισμού, εύκολα θα χαρακτηρίζονταν σαν κουτσομπολίστικη διάθεση για εντυπωσιασμό — αν δεν έκριβαν στο βάθος μια αθεράπευτη πληγή της Ρωμιοσύνης που κακοφορίζει ιδιαίτερα όταν ο λαός βρισκεται σε νικηφόρα έξαρση για τη λευτερία του! Τόσο στην εθνεγερία του Εικοσιένα, όσο και στην Εθνική Αντίσταση '40-'44 οι φυσικοί ηγέτες του λαού εξοντώνονται ή οδηγούνται στην αυτοκτονία, για να επιπλεύσουν απίθανοι τύποι που μόνη ικανότητα έχουν να νταλαβερίζονται με τους ξένους. Μα γι' αυτό το μεγάλο θέμα, θα χρειαστεί τρίτος προβληματισμός

Αθήνα 8-5-84

Μνήμες ηρώων και μαρτύρων της ιταλογερμανικής Κατοχής

Γου. Λ. Μάλαμα

Κατίνα Βάρκα

(Σαν μικρό και ταπεινό μνημόδιουνο)

Υπηρέξει μια μαρτυρική ηρωδία που ιωάς δε μιλησε κανένας ποτέ για τα ιδεώδη της, για την παλικαριά της, για την προσφορά και τη θυσία της. Ήταν η Κατίνα Βάρκα από το Λιτόχωρο, καθηγήτρια φιλόλογος που έμενε στη Θεσ/νίκη. Αγωνίστρια πρώτου μεγέθους. Εφάμιλλη της Ηλέκτρας, της Κουσαντζας, της Τσουκαλά, της Λεωνόρας, της Βαγγέλας κ.α. Η Βάρκα είχε μυήσει πολλούς νέους και νέες τότε στον αγώνα και στα ιδανικά του Σοσιαλισμού. Μάθαμε πως ήτανε μυήτρια τόσων και τόσων πρώτων ανταρτών κι απ' το ιστορικό Λιτόχωρο των Αφών Καρακίτου το 1941· ακόμα και πολύ γνωστή του τιμού αγωνιστή χρονογράφου και συγγραφέα Νίκου Γλαύκου.

Η Κατίνα ήταν η πρωτοπόρα στο ξεκίνημα τ' αντάρτικου στη Θεσσαλία με το Θανάση Φτικά και τον Αλέξη Διαμαντή έφεδρο ανθ/γό που κρέμασαν οι Γερμανοί αργότερα. Μα έμελλε, να παραδώσει την τελευταία της πνοή, πιστή κι αλύγιστη στο ακοπό του καλύτερου κόσμου που ονειρεύονταν, μέσα στα μπουντρούμια της Ασφάλειας στη Δράμα, από φριχτά βασανιστήρια... Η υπέροχη λοιπόν Κατίνα Βάρκα εμείνε μαλλον αγραφητή κι ακλαφητή κι απίμητη ως τώρα!

Ελληνοβαλκανικές Συνεργασίες Επισκέψεις και ενημερώσεις

Σημειώσεις από το Γ' Συνέδριο Συγγραφέων και Καλλιτεχνών Αλβανίας

Στις 23 έως 25.4.84, έγινε το Γ' Συνέδριο της Ένωσης Συγγραφέων και Καλλιτεχνών Αλβανίας στα Τίρανα. Πήραν μέρος σ' αυτό, εκτός από τους 160 περίπου αντιπρόσωπους συγγραφέων και καλλιτεχνών των παραρτημάτων της Ένωσης απόλη τη χώρα, και ο αρχηγός του κράτους Ενβέρ Χότζα, ο Γ.Γ. του Κόμματος Εργασίας Ραμιζ Αλία, ο πρωθυπουργός Αντίλ Τσαρτσάνι και όλη η πολιτική και στρατιωτική ηγεσία. Συμμετείχαν δε, ως προσκεκλημένοι στο Συνέδριο και Συγγραφείς από την Ιταλία, Γαλλία, Ελλάδα, Δανία, Αίγυπτο, Τουρκία και Συρία. Μίλησαν όλοι αντιπρόσωποι Αλβανοί και ξένοι. Έγινε απολογισμός στην πρόοδο της αλβανικής κουλτούρας για τη διάρκεια της 15ετίας από το Β' Συνέδριο. Εξάρθηκαν οι επιτυχίες. Εντοπίστηκαν οι αδυναμίες. Ασκήθηκε κριτική και αυτοκριτική... και χαράχτηκε πρόγραμμα για βελτίωση στην ποιότητα της Λογοτεχνίας και των άλλων τεχνών μέσα στα πλαίσια πάντοτε του Σοισιαλιστικού Ρεαλισμού, για το ανέβασμα του αλβανικού λαού σε ανώτερα πολιτιστικά επίπεδα.

Οι Τέχνες και τα Γράμματα, η Παιδεία και η Λογοτεχνία στην Αλβανία, είναι ταυτισμένες απόλυτα με την πολιτική του κόμματος και του κράτους. Έτσι, αγωνίζονται όλοι μαζί να συμβάλλουν, μονιμούς, πειθαρχημένοι κι αλληλοβοηθούμενοι, στην καλύτερη δυνατή, γνήσια κι αυτόνομη εξέλιξη και πολιτισμική ανέλιξη του λαού τους.

Σήμερα η Ένωση Συγγραφέων και Καλλιτεχνών Αλβανίας έφτασε στα 1746 μέλη. Τα 730 είναι συγγραφείς. Τα 500 περίπου ανήκουν στις εικαστικές τέχνες. Και τα υπόλοιπα 500 σχεδόν, είναι ηθοποιοί και μουσικοσυνθέτες. Πριν 15 χρόνια, τα μέλη της Ένωσης ήταν 420 μόνο. Σήμερα, το πνευματικό τους επίπεδο, και η πολιτιστική τους πρόοδο, ανεβαίνει όλο και σε υψηλότερα ποιοτικά στάδια, με την κοινή συμμετοχή τους.

Έτσι συμβαίνει δυστυχώς. Η λησμοσύνη, η αχαριστία κ' ή αγνωμοσύνη, σκεπάζουν ακόμα, πολλά μαρτυρικά κ' ηρωϊκά αστέρια της διανόησης του λαϊκοαπελευθερωτικού αγώνα.

Η Τίτικα

Γνωρίσαμε - κατά τύχη - στο 6ο Φεστιβάλ Βιβλίου στη Θεσ/νίκη, την περίφημη ανταρτίνα Τίτικα. Η γνωστή αυτή φυσιογνωμία στάμπα, από τον τύπο, από βιβλία, φωτογραφικές εκθέσεις της Εθνικής μας Αντιστασης, τελευταία κι από γραμματόσημα, στάθηκε όλα τα χρόνια, αδρή κι αξιοθαύμαστη στη μνήμη μας. Μορφή χαρακτηριστική, της ομορφιάς και της παλικαριάς οώθηκε και διαδόθηκε από φωτογραφίες του Σπ. Μελετζή, καθώς είχε βγάλει στα 16 χρόνια της τη Σχολή ανθρώπων Ρεντίνας. Μπόι με πρόωρη ανάπτυξη, μπράτσα γερά, αφρίγος κι εφηβικά νιάτα γενναιόψυχα κι επαναστατικά με τ' οπλοπολυθόλο στον ώμο, το δίκωχο και τα μαλλιά αεράτα πιον, έδειχνε όλο το μεγαλείο της ανταρτοεπονιτικής εποποιίας μας! Σαν αντιπροσωπευτική πρωίδα, εξέφραζε αδρή κι ανικητή την αδούλωτη κι αθάνατη

ελληνική ψυχή!

Όταν αποστρατεύτηκε από τον ΕΛΑΣ, φόρεσε τη μαθητική ποδιά και φοίτησε σε γυμνάσιο της Θεσ/νίκης.

Σαν άρχισαν οι κατατρεγμοί... την αναζητούσαν. Ήθελαν να την τιμωρήσουν και ίσως να την εξόντων που πολέμησε για την πατρίδα και τη λευτεριά (αν θέβαια την ανακάλυπταν). Μα η Τίτικα, καλύφτηκε έτσι μεταμφιεσμένη κι κατάφερε κι επέζησε. Πέρασε στη νομική, πήρε το πτυχίο της, παντρεύτηκε έναν μοραΐτη δασονόμο, τον έχασε κι έχει ένα παιδί που το οπουδάζει δικηγόρο. Η Τίτικα Παναγιωτίδη - Γκελντή, ζει κι δικηγορεί στις Σέρρες.

Όποιος αντιστασιακός τη γνωρίζει από κοντά, αυγκινείται βαθιά κι ξανανιώνει κουβεντιάζοντας περιστατικά και αναμνήσεις με την ηρωίδα αυτή της Εθνικής μας Αντιστασης, και νιώθει δικαιη περφάνια για τις απεριόριστες κι ακαταδάμαστες δυνάμεις του λαού, που επιζούνε σ' όποιες μπόρες κι ανώμαλες καταστάσεις, και ριζοβολούν κι αναβλαστανούν, και φουντώνουν, σαν οι ήμερες κληματαριές, για τους καρπούς, για τη δροσιά, για το κρασί που δυναμώνει τη ζωή κι την αιωνιότητα.

Βαλκανική Πολιτιστική Συνεργασία

. Στην πρώτη μέρα του Συνεδρίου που οι εργασίες του έγιναν στο μέγαρο της Λαικής Βουλής, κι έπειτα από χαιρετισμούς και εισηγήσεις των άλλων ξένων καλεσμένων συγγραφέων... ο Λάμπρος Μάλαμας έδωσε από το βήμα, αφού χαιρέτησε τους σύνεδρους την παρακάτω εισήγηση, με θέμα:

Το χρέος και η Συμβολή των Συγγραφέων και Καλλιτεχνών στο σημερινό μας κόσμο.

. . . Έτσι, ο δ/ντης του «Ε.Π.» είπε ανάμεσα σ' άλλα και τα παρακάτω.

Η σύναξη τούτη, των υπεύθυνων δημιουργών και φορέων του ανθρωπιστικού πολιτισμού, γίνεται σε μια περιόδο, όπου, η ανθρωπότητα, διακατέχεται από την ανησυχία και την αγωνία ενός πυρηνικού αφανισμού. Ενός όλεθρου που, ο κινδυνός του, έφτασε ακόμα και απόνα λάθος κουμπιών στους πύραυλους να κρέμεται πάνω από τις κεφαλές όλου του κόσμου.

Η παραφροσύνη της θρησκοληψίας και θεοληψίας με το πρόσχημα θρησκευτικών δογμάτων απόδειξε ότι: ο λαοί, όταν φωτίζονται επιστημονικά, οργανώνονται γνήσια σοσιαλιστικά και αυτοπειθαρχούνε παραγωγικά, βοηθούμενοι από τους συγγραφείς και καλλιτέχνες στη σωστή καθοδηγητική γραμμή και πορεία προς τα μπρος. τη συναισθηματική καλλιέργεια και την ηθική διάπλαση του χαρακτήρα, είναι σε θέση, να αποτρέπουν τα σατανικά σχέδια των πολεμοκάπηλων ιμπεριαλιστών, και να ζούνε με ειρήνη και στενότερη φιλία και συνεργασία, πάνω στη δημιουργία νέων πολιτισμικών αγαθών. Για τους πολιτισμούς, δεν υπάρχουν μικροί και μεγαλοί λαοί. Ο Γκαίτε έλεγε πως «όλοι οι λαοί είναι όμοιοι».

Όταν μικροί σε πληθυσμό λαοί, αλλά μεγάλοι σε ψυχή, οπως είναι ο ελληνικός και ο αλβανικός που έχουν μακριώνη ιστορία ιλλιρικής αγωνιστικής γενναιότητας και νικηφόρας σκεντερμπείκης αξιας και αρετής, είναι προορισμένοι να ζήσουν και να μεγαλουργήσουν, ακόμα και με την πιο υπεράνθρωπη αντοχή, δινοντας φωτεινά παραδείγματα σε νεώτερους πνευματικούς πολιτισμούς.

Σήμερα που κλειδωνίζεται και οφαγιάζεται ο κόσμος από αδικους και παραφρονους αποικοκρατικούς και εμφύλιους πολέμους, ο ρόλος των συγγραφέων και καλλιτεχνών είναι πολύτιμος και ακριβός. Πρέπει να είμαστε πάντα άγρυπνοι στο πλευρό των λαών μας, όπως εσείς αγαπητοί φίλοι που βρίσκεστε αδιάκοπα μπροστά και πλάι και «γόνα με γόνα με το λαό».

Σπις μέρες μας, έχουν τόση ανάγκη όλοι οι λαοί για την εφαρμογή του Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού, όσο ποτέ άλλοτε. Και τούτο γιατί, μας επιτάσσει το χρέος να βοηθήσουμε γνωσιολογικά και ηθικά, τερπνά και λυτρωτικά τον καθημαγμένο από την αδυσώπητη απληστία των υλικών αγαθών, συγκαιρινό μας άνθρωπο, τον ταλαιπωρό και άψυχο άνθρωπο της αλλοτρίωσης, της μόνωσης και της παρακμής της απάνθρωπης και ατομικιστικής καπιταλιστικής ζωής, να ξαναθρεί τον εαυτό του. Παλεύουμε οι συγγραφείς με το λόγο, την ψυχή και τη γλώσσα. Οι ηθοποιοί με τη δημιουργική μιμητική τους πράξη. Οι ζωγράφοι με το χωρατήρα, οι γλύπτες με τη σμήλη, και οι μουσικοί με τους ήχους και τις νότες, να προσφέρουμε όσο μπορούμε περισσότερες αισθητικές απολαύσεις και χαρές, σε όλους τους απλούς ανθρώπους. Να τους καλλιεργήσουμε συναισθηματικά, να τους ανεβάσουμε σε ανώτερες μορφωτικές βαθμίδες χαράς κι ευδαιμονίας. Γιατί, εμείς οι συγγραφείς κ' οι καλλιτέχνες, διαμορφώνουμε την ατομική, την ομαδική και την κοινωνική συνείδηση, βασική κι απαραίτητη προϋπόθεση, για κάθε προκοπή κι ευημερία των λαών. Εμείς είμαστε οι «μηχανικοί των ψυχών» όπως σωστά μας χαρακτήρισαν οι μεγάλοι αισθητικοί του Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού.

Η κάθε τέχνη μας, δεν είναι μόνο η αθάνατη παραμάνα που τρέφει κι ενώνει τους λαούς. Δεν είναι μόνο η πρέσβειρα της αγάπης και της φιλικής κι αδερφικής συνεργασίας των λαών. Δεν είμαστε η ανώδυνη αγαθομάνα πολιτιστικών αγαθών. Εμείς πονούμε και συμπονούμε σαν ευαισθητοί δέχτες και πομποί, στους ατομικούς και κοινωνικούς καημούς, στα όνειρα και στις λαχτάρες των συνανθρώπων μας. Εμείς πρέπει να τους καθοδηγούμε σωστά, να πλάθουν δυναμικά την ισότιμη μοιρά τους. Η Λογοτεχνία και κάθε αληθινή κι ωραία τέχνη δεν είναι μόνο οι βίδες που συναρμολογούν και συσφίγγουν τα εξαρτήματα μιας κοινωνικής κι κρατικής μηχανής, όπως θά λεγε ο Λένιν. Η γνήσια και πηγαία τέχνη των λαών, είναι η αιωνιότερη αξία της ζωής όλου του κόσμου. Είναι «λιμάνι ευτυχίας», όπως σωστά τη χαρακτήρι-

σε ο Γάλλος συγγραφέας Σταντάλ. «Η τέχνη, μέθοδος εστί, η τον βίο των ανθρώπων ωφελούσα» έλεγε ο αρχαίος υλιστής φιλόσοφος Επίκουρος.

Αν η μαθηματική επιστήμη, αποδείχνει καταστάσεις με τα νούμερά της, οι ποιητές κ' οι καλλιτέχνες δείχνουν με τις εικόνες τους, αναλύοντας και συνθέτοντας την ανθρώπινη και φυσική ζωή, σε όλα της τα φανερώματα, όλων των εποχών. Και οι δυο παραπρούσε ο Γκόρκι επιστήμη και τέχνη, κάνουν την ίδια δουλειά με διαφορετικές μορφές, και φέρουν το ίδιο αποτέλεσμα. Η πρώτη στέκει στην ψυχρή λογική. Η δεύτερη επικαλείται το συναίσθημα, την ψυχή. Να, γιατί, ο κάθε διανοούμενος και ποιητής, ο κάθε καλλιτέχνης, όταν βρίσκεται στο σωστό και κοινωνικά ωφέλιμο προορισμό του, θέτοντας το ταλέντο και το πνεύμα του στην υπηρεσία του λαού, πρέπει να είναι περήφανος και ικανοποιημένος, όταν προσφέρει το κατά δύναμη στη γνώση και στην κατάχτηση κάθε ομορφιάς, της ζωής και της φύσης. Να γιατί, έχει δίκιο ο Μπ. Μπρεχτ, όταν αξιώνει από μας, να κρίνουμε το έργο τέχνης, με βάση την ωφελιμότητά του, και παροτρύνει να κάνουμε το έργο μας «πρόχωμα και ταμπούρι και μέσο, να δικάζουμε και να μαστιγώνουμε αλύπητα» και με τον τρόπο μας τις ασκήμιες, τις αδικίες και όλα τα υλικά και ηθικά κακά, που μαστίζουν σήμερα τον κόσμο. Ο διανοούμενος κι ο καλλιτέχνης, έχει βαρύτερο χρέος στον καιρό μας όσο ποτέ άλλοτε, ν' απαρνηθεί κάθε ίχνος ατομικισμού κι εγωισμού, και να σταθεί άγγελος μετριοφροσύνης, παρηγοριάς, δημιουργικής αισιοδοξίας και συλλογικής δουλειάς, στον πονεμένο άνθρωπο και ολόψυχα στη διάθεση της κοινωνίας. Να γιατί είχαν δίκιο ο Ναΐμ Φράσερι και ο Φαν Νόλι που αγωνίζονταν να φωτίσουν σε σκοτεινούς καιρούς δουλειάς και ν' απολυτρώσουν τους βασανισμένους πρόγονους, όπως ο Ρήγας Φεραίος, ο Κοραής, ο Καΐρης, ο Βηλαράς, ο Ψαλίδας και άλλοι στην οθωμανοκρατούμενη Ελλάδα. Να γιατί, ο Νικόλα Μιγκένι, ο Ασντρέν, ο Τσαγιούπι και τόσοι άλλοι, έγραφαν με το αίμα της καρδιάς τους. Να γιατί, μια πλειάδα σημερινών πνευματικών ηγετών στην Αλβανία, διακεκριμένων ποιητών, καλλιτεχνών, προσπαθούν και κάνουν την καρδιά τους σφουγγάρι, να καθαρίσουν, ν' απαλείψουν κάθε πόνο πικρό, από ψυχές συγκοινωνών τους, να τις δυναμώνουν ηθικά και να τις οδηγούν από νίκη σε νίκη. Και είναι πολλοί αυτοί οι αγωνιστές ποιητές και καλλιτέχνες που ο χρόνος δεν μας επιτρέπει ν' αναφέρουμε τα ονόματά τους.

Το δέντρο του Σοσιαλιστικού Ρεαλισμού στην Αλβανία, με την πίστη, την υπομονή και την ομόνοια του εργατικού και τίμιου λαού της, χρονία με τη χρονιά, δυναμώνει και καρπίζει όλο και πιότερους πολιτιστικούς καρπούς για όλους· καρπούς όπου η γεύση τους, θα αυξαίνει και θ' απλώνεται και στην πατρίδα μου Ελλάδα, με το πνεύμα της στενότερης φιλίας και συνεργασίας που επιθυμούνε οι λαοί μας.

Από τις Εργασίες του Συνεδρίου

Τη δεύτερη μέρα, ο Γεν. Γραμματέας της Ένωσης Λαζάρ Σιλίκι έκανε γενικό απολογισμό της Ένωσης, για τη λειτουργία της και τη λογοτεχνική προσφορά των 15 χρόνων δημιουργικής δουλειάς από το Β' Συνέδριο, καθώς και γινική κριτική και ίθεσε τα νέα προβλήματα. Στη δραματουργία όπως τόνισε, ιπτήξε σχετική καθιστάρηση. Αλλά, δόθηκαν υποσχέσιμες για την παραπίρα ανάπτυξή της...

* *

Ο Φεΐμη Ιμπραήμ, έδωσε απολογισμό στην πρόδοθ της μουσικής, και τόνισε τις πολύ ικανοποιητικές καταχτήσεις στην Όπερα, στη Χιρωδία στα πολλά τραγουδιστικά ταλέντα, στους νέους συνθέτες που βασίζονται στις εμπνύσεις και στο ρυθμό των αισθημάτων του λαού. Γιατί όπως είπε: «Ο λαός, έφαγε

ψωμί κι αλάτι σε πιάτο όμορφο και στολισμένο με τα χέρια του» και με το θαυμαστό του γούστο.

Ορισμένα μοτίβα έχουν ακόμα κάποιες επιδράσεις από την Ανατολή, ενώ θα πρέπει να μπούμε βαθύτερα στη ζωή του λαού και να εκφράσουμε την ψυχή του, πάνω στη ρέουσα πραγματικότητα. Τα τραγούδια νάχουν πάθος και ποίηση και να μιλούνε μουσικά στις καρδιές των ανθρώπων. Νάχουν επίσης το επανυστατικό και αναγεννητικό τους πάθος.

Ο Φ. Ιμπραήμ καθηγητής της Μουσικής Ακαδημίας των Τίρανων, Γραμματέας των μουσικών στην Ένωση συνθέτης και κριτικός, επέκρινε τις αλλοπρόσαλες παρακμιακές μουσικές τάσεις του δυτικού κόσμου (πωπ κλπ.) και τόνισε την ανάγκη για γνησιότερες εθνικές και λαϊκές μουσικοσυνθετικές επιτεύξεις.

Ο Κουητίμ Μπούζα γραμματέας των εικαστικών καλλιτεχνών, σπουδαίο και οργανωτικό πνεύμα, μίλησε για την εξαιρετική πρόοδο των καλλιτεχνών στον τομέα του.

Ο κοριφαίος γλυπτης Οδιος. Η ασχάλη από δεξιά μι τον Δ. Μάλαμα, το διακεκριμένο ζωγράφο Ναζτυμεντίν Ζαιμη και το βάρδο Άλεξ Τσάτσι

Ο Δ. Σιουτερίκις καθηγητής και διακεκριμένος συγγραφέας, έκανε απολογισμό στον τομέα της Φιλολογίας, που έγινε αυτοδύναμη και υπολογίζεται πολύ. Αναφέρθηκε στην παραδοσιακή φιλολογία, από τον 7 αι. στο Κόσσοβο, και ότι, οι τοτινοί και κατοπινοί συγγραφείς, δούλευαν κι αγωνίζονταν πατριωτικά και με τ' όπλο στο χέρι και με την πένα, παρά τις απαγορεύσεις που προσπαθούσαν οι Γιουγκοσλάβοι να τους επιβάλλουν με όλα τα μέσα για να μη διδάσκονται ούτε και τους νεοκλασικούς (Φράσερι κλπ.). Δεν ήθελαν να υπάρξει εθνική και πολιτισμική αλβανική υπόσταση. Επιδίωκαν βιθίζοντάς τους στο σκοτάδι, να τους αλλοτριώσουν τα πατριωτικά τους αισθήματα. Άλλα, στάθηκε αδύνατο να καταπνίξουν 2 εκατ. Αλβανούς, να μη κρατιούνται από τα ριζιμά γνωρίσματά τους.

Αργότερα, οι Τούρκοι θέλησαν να τους οθωμανοποιήσουν. Δεν το μπόρεσαν. Οι Σέρβοι και σήμερα μ' όλα τα μέτρα που παίρνουν, δεν κατορθώνουν τίποτε. Οι συγγραφείς, οι καλλιτέχνες κ' οι φιλόλογοι στο Κόσσοβο, είναι πρωτοπόροι στον αγώνα της ενότητας των Αλβανών και στην εθνική τους διαφώτιση.

Ο Σιουτερίκις αναφέρθηκε και στις βλέψεις του Τίτο το 1946, που πάσκιζε ν' αρπάξει και να κατατροπώσει την Αλβανία, κάνοντάς τη 7η πολιτεία του.

Ο Ηάνος Τσούκας ποιητής και μεταφραστής μίλησε από μέρους των συγγραφέων της Ελληνικής Μειονότητας, κι ανάμεσα σ' άλλα τόνισε και τα εξής:

«Με μεγάλη χαρά, ακούγεται στο Γ' Συνέδριο η φωνή της Ελληνικής Μειονότητας. Πριν το 1945 με το παλιό καθεστώς, δεν υπήρχε τίποτα και στον τομέα των γραμμάτων και τεχνών, παρά μόνο τα πολυπονεμένα τραγούδια και μοιρολόγια

του λαού μας. Τώρα, όπως μας συσταίνει και αξιώνει η κυβέρνηση και ο αρχηγός του κράτους Ενέργη Χότζα, αυτό που εφαρμόζεται και διαπλούνται πλατιά είναι ό, τι όλα τα καλά και θετικά στοιχεία και ταλέντα της Ελληνικής Μειονότητας, αξιοποιούνται με τον καλύτερο τρόπο. Μόνο ο Μαρξισμός-Λενινισμός ήταν στη θέση, να δώσει πολιτιστική αναγέννηση μετά το '45 στην ξέχωρη αυτή και τόσο εκλεκτή αγωνιστική δύναμη που πρόσφερε τόσες θυσίες στον απελευθερωτικό αγώνα και πάλαι ψε σκληρά, πλάι σ' όλους τους τίμιους Αλβανούς στα βουνά μας, το 1940-45. Εμείς είμαστε περήφανοι γιαυτό, και για κάθε συμβολή της Μειονότητας μας στην υπόθεση του Σοσιαλισμού. Και οι ανταμοιβές μας είναι φανερές. Φτάνει να σας πω ότι ο σ. Ενέργη Χότζα έστειλε γράμμα και πρόσφατα στους Έλληνες μειονωτικούς τυπογράφους και υπογραμμίζει ότι: όσο περισσότερα βιβλία στην ελληνική γλώσσα τυπώνονται, τόσο καλύτερα θα καλλιεργούνται τα ίθη και έθιμα των προγόνων μας.

Η ζωή μας - είπε ο Τσούκας - είναι η ίδια και στα δικαιώματα και στην υπεράσπιση και ανάπτυξη της; νέας ζωής.

Πολλοί Έλληνες συγγραφείς, καθηγητές και καλλιτέχνες, διαπίστωσαν ότι ζούμε όπως όλοι οι Αλβανοί.

Η Μειονότητα δεν κλαίει σήμερα στην Αλβανία. Άλλα, τραγουδάει περήφανη για τις καταχτήστις της.

Υπάρχουν βέβαια και Έλληνες που μας συκοφαντούν, μα αυτοί, κλαίνει το δικό τοις γάλι...».

Ο δ/ντης των Ημεροδικου μας, μι δύο νέα πνευματικά αστέρια των αλβανικών γραμμάτων. Από δεξιά ο δ/ντης της «Ντρίτας» στοχαστής και κριτικός Ζηλιά Τσέλια, και από αριστερά ο γιατρός και ποιητής Φαΐκ Ντέντε από τ' Όμορφο Τεπελένι.

Ο Φατμίρ Γκιάτα μια συμπαθέστατη πνευματική φυσιογνωμία με πλούσιες γνώσεις και ξένες γλώσσες. Ο Γκιάτα το 1941 βρέθηκε στη Θεσ/νίκη και πουλούσε εφημερίδες και λαχεία για να επιζήσει. Στο Συνέδριο μίλησε για

Στ. δι. ιωσηγορία των ζευγών συγγραφίων που πήραν μήρος στο Συνέδριο ένα βράδυ στα Τίρανα. Ο πρόεδρος της Ένωσης Ντιτερό Αγκόλι όρθιος προσφωνεί τους φίλους και μιλάει για την ανάπτυξη της πνευματικής και καλλιτεχνικής συνεργασίας των λαών μας. Από τα δεξιά του ο Λ. Μάλαμας και από τ' αριστερά του ο Τούρκος συγγραφίας Tahsim Saraci.

τα σύγχρονα θέματα της λογοτεχνίας, που είναι συνυφασμένα με τον απελευθερωτικό αγώνα και για τους αντιστασιακούς συγγραφείς. Για τους ποιητές, τους λογοτέχνες και τους καλλιτέχνες τόνισε, η βάση για την τέχνη τους, για τη ζωή και την πρόοδο, πρέπει να είναι ο λαός και το κόμμα. Σε φιλοπόλεμες χώρες, γράφουν βιβλία φιλοπόλεμα που πατρωνάρουν τον πόλεμο. Μα οι Αλβανοί γράφουν βιβλία για την εξάλειψη του πολέμου. Γιατί, ένας πυρηνικός πόλεμος, θα καταστρέψει ολάκερη την ανθρωπότητα.

Ο Βικτώρ Γκίκιας δ/ντής του Κιν/γράφου, μίλησε για τα κιν/γραφικά επιτεύγματα στην Αλβανία. Ήριν, δεν υπήρχε καμιά κιν/φική αλβανική παραγωγή. Μα σήμερα, ο κιν/φος στη χώρα μας βρίσκεται σε καλή ανάπτυξη. Τα πρώτα φιλμ και μια σειρά άλλα μέχρι σήμερα, ζωντανεύουν την εθνική Αντίσταση του λαού μας και την πορεία των θυσιών του για τη θεμελίωση του Σοσιαλισμού. Τώρα, τα νέα φιλμ, περιλαμβαίνουν το χτες το σήμερα και την προοπτική του αύριο, με θετικούς ήρωες υποδειγματικούς και όχι αρνητικούς γνήσιους ήρωες, αληθινούς και πραγματικούς, βγαλμένους από το λαό και από τα βιώματα της κοινωνίας. Τα φιλμ του αλβανικού κιν/φου αρέσουν για το Σοσιαλιστικό Ρεαλισμό τους και στις ξένες χώρες.

Ο Τζ. Σπαίου λογοτέχνης και κριτικός διάβασης στους σύνεδρους συγχωρητήρια τηλεγραφήματα για το Συνέδριο από ξένες χώρες όπως από τη Σουηδία, Αλγερία, Τύνιδα, Αυστρία, Βιενάνη, από το Κόσσοβο και από κάθε περιοχή της Αλβανίας.

Από διάφορες προσωπικότητες και ένα ιδιαίτερα συγκινητικό από μια γερόντισσα ορφανή, που είχε χάσει τα 3 της παιδιά από την πείνα επί Ζώγου και το τέταρτο είχε σκοτωθεί στον πόλεμο.

Στα Τίρανα, στο μέγαρο της Λαϊκής Βουλής, μεταξύ πιονέρων κλείνουν τις εργασίες του Γ' Συνέδριού με τραγούδια, ποιήματα και λουλούδια. Πίσω σε πρώτη σειρά, μόλις διακρίνονται: ο πρόεδρος της Ακαδημίας Αλέξης Μπούντας, ο ποιητής και ιστορικός Αντρέας Βάρφης και ο τ. υφ/ργός και συγγραφέας Αναστάση Κόντος· και στο βάθος δεξιά η Νεζμία Χότζα.

Την τρίτη μέρα, έγιναν ειδικές εργασίες ανάμεσα στους Αλβανούς συγγραφείς και αρχαιορεσίες, όπου αναδείχτηκε η νέα διοίκηση της Ένωσης με πρόεδρο τον Ντιτερό Αγκόλι, και την εξελεγκτική της Επιτροπή.

Κ' οι Πιονιέροι. Αφού είχαν τελειώσει με ισότιμο σχεδόν χρόνο στο βήμα των ομιλιών, όλες οι εισηγήσεις των αντιπροσώπων, έκλεισαν γιορταστικά το Συνέδριο, ομάδες μικρών πιονιέρων με μουσικές, ποιήματα, διαλόγους και τραγούδια. Άλλα προπάντων με αξιώσεις και πικάντικη αυστηρή κριτική στους συγγραφείς και καλλιτέχνες. Ένας πιονιέρος τους είπε:

«Είστε οι λαμπάδες που φωτίζετε τη ζωή και τον κόσμο. Έχετε έργα καλά· αλλά, δεν σας βαθμολογώ πιο πάνω απ' το 7...»

Έναν άλλο λιλιπούτιο ξεφέρει, έριξε και μια χιουμοριστική απειλή: «Μη μας παίρνετε για μικρούς. Αν σας βαστάει, ελάτε να σας δεξιούμε τον αντρισμό μας».

Μια μικρούλα: «Φκιάχνετε ποιήματα και πρόζες, ζωγραφίες, τραγούδια και βαριετέ όλο για σαφαντάρηδες και πιο μεγάλους. Ηρέπει όμως να κατεβαίνετε και σε μας. Να μας γνωρίζετε καλύτερα, για να γράφετε καλύτερα. Άμα έρχεστε πιο κοντά μας, τα έργα σας θα γίνονται τελειότερα. Τα 40 χρόνα της απελευθέρωσης θέλουμε να τα χαρούμε μαζί σας».

Κι ένας πιονέρος που έκλεισε με απαγγελία είπε χαρακτηριστικά:

«Εμάς μας γράψτε ότι είμαστε μικρά λουλούδια. Όμως, είμαστε και στρατιώτες αν χρειαστεί για την πατρίδα».

Ο αριστος καλλιτέχνης της επαγγελματικής λεστας Μπερούκας από το Ξενοδοχείο Ηρακλείου, στο Αιγαίον των.

Διό σειράς από τη με αγγελία τον Οδυσσέα Πασχάλη.
Πάνω, «Ο Δημιουργός 1932» (Στρατόπεδο)
και κάτω, «Ο Πεινασμένος» 1924, την Ρούμη

Δόξα στους ταλεντούχους και γεννάρχες της τέχνης, που έκαναν τον άνθρωπο από κάτοικο του δάσους, ήμερο κι ωραίο επισκέπτη του σύμπαντος.

Οδυσσέας Πασχάλης

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Συνομιλία με τον Ραμίς Αλία

Ο Ραμίς Αλία, σε μια διακοπή των εργασιών του Συνεδρίου, σαν Γεν. Γραμματέας του Κόμματος Εργασίας, και πρόεδρος του Κρατικού Συμβουλίου, με τον Μανούσο Μουφτίου μέλος του Πολ. Γραφείου δεξιάθηκαν του ξένους συγγραφείς κι αφού μας είπαν το «Καλωσορίστε στην Αλβανία» και ανταλλάξαμε ευχές, ο Αλία τόνισε με ιδιαίτερη έμφαση και τα παρακάτω:

«Τα καλά και ζεστά σας λόγια, οι εισηγήσεις σας στο Συνέδριο δινήταν μόνο για τους συγγραφείς, και καλλιτέχνες, αλλά για όλο το λαό μας. Η ίδια τημητική παρουσία σας, συμβάλλει στη σύσφιξη των σχέσεων ανάμεσα στους λαούς μας. Εμιს, επιδιώκουμε πάντα να ζούμε με ειλικρινή φιλία και συνεργασία με όλες τις χώρες που ενδιαφέρονται για μας. Εμις, ποτέ δεν παραβιάσαμε τίποτι από τα δικαίωματα και τα καθορισμένα όρια και δικαιώματα, απέναντι σε γειτονικούς ή συγγενικούς λαούς.

Η ίδια συμβολή σας στο Συνέδριο μας υπήρξε εποικοδομητική. Βεβαιωθήκαμε ότι δείχατε τα αισθήματα των λαών σας απέναντι στον δικό μας λαό, που τρέψατε κι από τα ίδια αισθήματα προς τους λαούς σας. Σας εκφράζουμε και από μέρους του σ. Ενβέρ Χότζα τα θερμά μας ευχαριστήρια για τη συμμετοχή σας στο Συνέδριο, γιατί με τις εισηγήσεις σας βοηθήσατε πολύ τους Αλβανούς συγγραφείς, και καλλιτέχνες. Σας ευχαριστούμε και πάλι για ότι κάνατε για μας».

Σε ερώτημα ξένου συναδέλφου, ότι οι σχέσεις είναι φειδωλές και περιορισμένες με άλλα κράτη... ο Ρ. Αλία απάντησε:

«Δεν είμαστε κλειστοί και απομονωμένοι, όπως, μας κατηγορούν. Αυτά είναι συκοφαντίες. Άλλα, έχουμε τι, πόρτις, ανοιχτές πάντα για τους καλούς, και πραγματικούς, φίλους. Απομόνωση και αποχή έχουμε, πράγματι μόνο από ζένες δανειστήσις, ναρκοτικά, διαφθορές, άσχημες επιρροίς και όλα τα συναφή κοινωνικά εγκλήματα άλλων χειριών. Γέτοια απομόνωση την εφαρμόζουμε αλήθινα, για να διαφυλάξτουμε την ιθνική μας, ανιχνευτησία, που τη θεωρούμε πολύτιμη και ακριβή».

Σε ερώτηση, πώς, βλέπει τις ελληνοαλβανικές σχέσεις, έπειτα κι από τη γνωστή δίλωση του πρωθυπουργού Α. Παπανδρέου στα Γιάννινα, ο Αλβανός ηγέτης είπε:

«Στους Έλληνες συγγραφείς και καλλιτέχνες μιχόμαστε, κάθε δημιουργική πρόσδοτο και συνεργασία. Είμαστε δυο χώρες και δυο λαοί που ζούμε μαζί λοκιμάσαμε κατά καιρούς πικρά επισόδια, όπως, και σήμερα... Άλλα, εμις, θέλουμε μια φιλική συνεργασία που να πάι μπροστά. Η συμβολή

των συγγραφέων βοηθάει πολύ στη σύσφιξη αυτών των σχέσεων, και στο ξεπέρασμα των εμποδίων.

Γενικά, το Συνέδριο έδωσε καλές και διδαχτικές εμπειρίες. Ήταν ένα βάφτισμα και αναβάφτισμα στην πλατιά κολυμπήθρα της κριτικής και αυτοκριτικής των συγγραφέων και καλλιτεχνών, και όλων των φορέων και δημιουργών του πνευματικού και ηθικού πολιτισμού. Τα κεντρίσματα της άμιλλας, τα οράματα και τα προγράμματα που χαράχτηκαν από τα πορίσματα του Συνεδρίου, εγγυώνται τα παραπέρα εξελιχτικά και ανοδικά βήματα και άλματα του αλβανικού λαού, σε όλους τους τομείς των ωραίων τεχνών και του πολιτισμού τους.

Ο βούρτσι της και πρότορος της Λυσσαρίας Συγγραφών και Καλλιτεχνών Ντρ. Αγκόλι ανταλάσσει υψηλά με τον ονυμάτη της περιοδικής μας Επιθεώρησης και με τον Τούρκο ποιητή Σαράτοι για την αιδερφική φιλία και την πρόσδοτο πνευματικού μας πολιτισμού.

Ο πρόεδρος Ντρ. Αγκόλι σε σχετικές ερωτήσεις σε δείπνο αποχαιρετιστήριας βραδιάς, μας είπε ικανοποιημένος και τ' ακόλουθα: «Ηήραμε αποφάσιες για την παραπέρα δημιουργική μας πορεία. Θέσαμε προβλήματα και κάναμε διαπιστώσεις ότι, η Κοινλούρα μας σημείωσε πρόσδοτο εξαιρετική. Άλλα, με το ζωηρό ενδιαφέρον του κόμματός μας, και του σ. Ενβέρ. Αναλάβαμε ειθύνες, να δουλέψουμε δημιουργικά για να πηγαδίνουμε πάντα μπροστά».

Σε κοινότητα για πολεμικούς κινδύνους, ο πρόεδρος, ποιητής και βουλευτής, τόνισε συγκινητικά:

«Εμείς, αγαπάμε πολύ τους Έλληνες. Αν π.χ. γίνεται ένας πόλεμος και πληγωθώντας εγώ, θα επιδεστούμε τις πληγές μου στο Μάλαμας. Αν όμως σκοτωθώ, ξέρω καλά, πως θα με κλάψει στο Μάλαμας και θα γράψει ένα παρήγορο γράμμα στη μάνα μου!...».

Μια σπάνια και βαρυσήμαντη συνέντευξη του Γλύπτη Οδυσσέα Πασχάλη στον Λ. Μάλαμα

Ο κορυφαίος Αλβανός καλλιτέχνης και σοφολόγιος, μιλάει στο «Ελ. Πνεύμα» για τη ζωή και την τέχνη, για τον άνθρωπο και τον πολιτισμό, για τον πόλεμο και την ειρήνη, για την Ελλάδα, την Ολυμπιάδα, και την Αλβανία, για το Γ' Συνέδριο, για τα κόμματα, την αντίσταση και την ένωση των λαών, για τη γυναικά και το Σοσιαλισμό, την Επανάσταση και τον Ευρωκομουνισμό.

Ένα υπεύθυνο ανθόλογο μπουκέτο αποσταγμένων εμπειριών και γνώσεων.

Προσκεκλημένοι στο Γ' Συνέδριο Συγγραφέων και Καλλιτεχνών στα Τίρανα τις 22 με 26 Απρίλη, είχαμε την ευτυχή συγκυρία, να γνωρίσουμε έναν από τους μεγαλύτερους γλύπτες του φίλου κι αδερφού αλβανικού λαού, τον Οδυσσέα Πασχάλη. Ένα πρωί τον επισκεφτήκαμε στο ατελιέ του. Μας υποδέχτηκε πρόθυμα κι ευγενικά και μας ξενάγησε στον πλούσιο κι ευλαβικό ναό της τέχνης του, που παρά τα 81 χρόνια του, εργάζεται ακόμα κι έχει 40 μαθητές στη σχολή του. Είναι μια φινετσάτη προσωπικότητα, και χαίρεται κανείς να τον ακούει. Μοιάζει σα νέος των 40 και 50 χρόνων γεμάτος αισιοδοξία, σοφία και πείρα τέχνης και ζωής. Ο Π. γεννήθηκε στην Κοζάνη το 1903, από πατέρα παπά και δάσκαλο. Στα 7 του χρόνια έγινε ψάλτης κοντά στο γονιό του. Μαθήτεψε σ' ελληνικό σκολειό του Πρεμετειού 5 χρόνια, κι έπειτα από το 1916 σπούδασε στην Ιταλία. Θυμάται 253 λατινικά ρητά. Στα 20 χρόνια του έγινε αθεϊστής... Επιστρέφοντας στην πατρίδα του, στο καθεστώς του Ζώγου, διέδιδε με κάθε τρόπο τις προοδευτικές του αντιλήψεις.

Σαν μοναδικός γλύπτης τότε στην Αλβανία, (όπως μας πληροφόρησε φίλος) ο σκληρός κι απαιτητικός ηγεμόνας, είπε κάποτε στον Πασχάλη: «Θα ήθελα πάρα πολύ να μου διακοσμήσετε το μπάνιο μου...» Μα ο καλλιτέχνης το απόφυγε.

Σήμερα ο Ο. Π. μιλάει 5 γλώσσες. Πολλά έργα του που από την Εθνική Αντίσταση και την Επανάσταση, έχουν μια πρωτότυπη και πρωτόφανη διαστατική ρωμαλεότητα. Αποπνέουν μια υπέρτατη δύναμη ζωής, μια ξέχωρη ψυχολογική εκφραστικότητα. Κάλλος και πείσμα και περφάνια. Αχτινοβολούνε ασφρίγος, ευγένεια κι ωραιότητα καθώς και στην προοπτική τους, πεποιθηση και σιγουριά, για το παρόν και για το μέλλον.

Διδαξε 6 χρόνια στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών και οι νεώτεροι είναι σχεδόν όλοι μαθητές του.

• •

Ερώτηση:

Δάσκαλε Πασχάλη, μπορείτε να μας πείτε πρώτα κάτι για το Συνέδριο που έληξε χτες;

Απάντηση:

Ευχαριστώς. «Τακίμ μπούκουρα» (Συνάντηση ωραία). Το Γ' Συνέδριο μας ωφέλησε όλους. Τέτοια συνέδρια μακάρι να γίνονται συχνότερα. Ανταλλάσσουμε την πείρα μας. Βγάζουμε τα συμπεράσματά μας. Κάνουμε τον απολογισμό της δράσης μας. Εκθέτουμε και κρίνουμε τα επιτεύγματά μας. Εντοπίζουμε τις αδυναμίες και τις ελλείψεις μας. Διδασκόμαστε από τα λάθη μας. Κάνουμε την κριτική και την αυτοκριτική μας. Ανανεώνουμε τις δυνάμεις μας για την παραπέρα πρόοδό μας.

Ερώτηση:

Τι γνώμη έχετε για την ποίηση και γενικά για την τέχνη, τη μορφή και το περιεχόμενό της;

Απάντηση:

Τον καλό ποιητή τόνε διαβάζεις και κάτι κερδίζεις, κάτι σου μένει, ωφελείσαι.

Η ποίηση είναι στην ψυχή μας, όπως τρέχει το αίμα στις φλέβες μας. Όμως, στην ποίηση πρέπει να λέμε αυτά που γνωρίζουμε κι αισθανόμαστε. Τα ερμητικά κι αφηρημένα στην τέχνη, είναι ανώφελα. Χρόνος χαμένος. Ο κάθε καλλιτέχνης, οφείλει να γνωρίζει και να τηρεί το αξίωμα του Καλλικράτη, που είπε στον τσαγκάρη όταν του κανείς άδικες αναρμόδιες παρατηρήσεις, πέρα από την ειδικότητά του, το περίφημο «μέχρις πεδίλων». Οι Λατίνοι τόλεγαν: «*Nec Sutor ultra Crepitam*».

Οφείλουμε όλοι οι αληθινοί ποιητές και καλλιτέχνες, να διακηρύττουμε κάθε μέρα και κάθε ώρα τις αλήθειες, γιατί κάθε αιώνας έχει τις γενιές της κουλτούρας του και κάθε εποχή, τη δική της. Άλλα, στο κέντρο κάθε εποχής, πρέπει να είναι ο άνθρωπος. Πιστεύω ότι, πολλά μπορεί να κάνει ένας δημιουργικός λογοτέχνης και καλλιτέχνης. Κι όταν από έναν καλλιτέχνη μένουν 5 έργα, αυτός ο καλλιτέχνης είναι μεγάλος. Όταν μένουν έστω 1 και 2 έργα, κι αυτός είναι καλός και ωφέλιμος. Ας φκιάχνει, ο καθένας όσα μπορεί... Κι όπως έλεγε ο Φαν Νόλι: «ο μέγας Σακί που είναι ο κεραστής, ρίχνει κρασί και δε μετράει». Κάνε χιλιες ζωγραφιές, για νάχεις 5 αριστουργήματα. Όμως να είναι του καιρού σου. Οι ποιητές, οι συγγραφείς και οι καλλιτέχνες πρέπει να μορφώνονται και να φιλοσοφούν, για να δίνουμε σπόουδαία έργα στο λαό. Και στα πανεπιστήμια οι έδρες της φιλοσοφίας, πρέπει να λέγονται σοφολογίας. Ο αληθινός και σωστός ποιητής, έχει ενότητα και ομοιότητα ψυχής καλλιτέχνη και λαού.

Στην τέχνη, το περιεχόμενο είναι πρώτο, γιατί το γεννάνε πολλά σημεία ζωής. Άλλα, ταυτόχρονα, παίρνει μορφή με την εξωτερίκευσή του. Πρέπει λοιπόν και τα δύο νάνει το ίδιο ενιαίο πράμα. Στη μορφή βλέπουμε το περιεχόμενο και στο περιεχόμενο τη μορφή. Όσο ευγενική είναι η μορφή, τόσο υψώνεται και το περιεχόμενο. Άλλιώτικα, πάμε «η τέχνη για την τέχνη» που είναι παιγνίδι και χάνει τον άνθρωπο από το κέντρο της. Ένα αρχαιοελληνικό έργο, είναι ανώτερο σ'ένα σύγχρονο περιβάλλον. Άλλ' όσο κι αν ξεστράτισε η τέχνη στον παρακμιακό δυτικό πολιτισμό, θα επιστρέψει και θα ξαναβρεί τον άνθρωπο.

Εμείς δημιουργούμε νέα τέχνη, αλλά, δεμένη απόλυτα με τη νέα μας ζωή. Θα έρθει μέρα, όπου στον αιώνα μας, οι άνθρωποι θα βάλουν κενά στις εποχές της ψεύτικης τέχνης. Ισως δεν έχει στείλει ακόμα η παράλογη κι αφηρημένη τέχνη τον άνθρωπο στον πάτω. Άλλα, θα έρθη αναγέννηση.

Δόξα στους ταλεντούχους και γεννάρχες της Τέχνης, που έκαναν τον άνθρωπο από κάτοικο του δάσους, ήμερο κι ωραίο επισκέπτη του σύμπαντος.

Υπάρχουν πείσματα που εκφράζουν ένα μεγάλο καημό, μια δίψαν την ανταγωνιστούμε, ή να εξοντώσουμε τον αντίπαλο. Άλλα, είναι στείρα πείσματα, είναι μαύρα και θολά, όπως ο εγωισμός.

Υπάρχουν όμως και πείσματα που ανεβάζουν τον άνθρωπο ψηλά, θυμοί με διέγερση, με ψυχή και βούληση για τα καλά έργα. Αυτά είναι πείσματα υγιεινά και θυμοί ορμητικοί, όπως είναι η φύση σε οργασμό δημιουργίας, όπως είναι η ευγόνιμη κι ευλογημένη γη σε κάθε ευφορία.

Ερώτηση:

Τι θα είχατε να μας πείτε για την Ελλάδα;

Απάντηση:

Αγαπώ πολύ την Ελλάδα. Λατρεύω την ελληνική γλώσσα και πολλούς ποιητές του περασμένου αιώνα. Τους έχω αποστηθίσει και τους απαγγέλω. Η αρχαία Ελλάδα, με γιοητεύει μένα Φειδία, μέναν Καλλικράτη, με τόσους άλλους μεγάλους φιλόσοφους, καλλιτέχνες και ποιητές. Ο Καλλικράτης είχε στα Προπύλαια την «Απτερη Νίκη». Η σύγχρονη Ελλάδα, έδωσε πολλές θυσίες, κέρδισε τον πόλεμο. Άλλα, επειδή δεν ανταμείφθηκε... εγώ έκανα σε αντίθεση με τον Καλλικράτη, τη «Δεσμία Νίκη», για

τους λαούς μας στην Ελλάδα και στον κόσμο· και για όλα τα έθνη που πρόσφεραν πολλά στο βωμό της λευτεριάς και δεν κέρδισαν τα δύο επιθυμούσαν και δικαιούνταν. Οι αρχαίοι, δεν κληρονόμησαν τίποτε, από προγόνους. Όμως, φώτισαν τον κόσμο με τον πολιτισμό και με το πνεύμα τους.

Όσοι ερευνούν, βρίσκουν την αλήθεια, και συναντιούνται με τις γλώσσες τους, σε κοινούς δρόμους. Δεν είναι σωστό να κρατάμε και ν' ασχολούμαστε με το παλιό ημερολόγιο. Πρέπει η ιστορία ν' αρχίσει από το 776, που άρχισε η Ολυμπιάδα στην Ελλάδα. Η ιστορία, ξεκινάει από το 3.500 χρόνια π.Χ. από τον αιγυπτιακό πολιτισμό. Πρέπει να ξέρουμε ότι, οι πυραμίδες είναι έργο και δόξας και αισχους.

Οι Ολυμπιάδες πρέπει να γίνονται όλες στην Ελλάδα. Να γίνεται κάθε δύο χρόνια, από μια προπαρασκευαστική δηλαδή προ-ολυμπιάδα σε ξένες χώρες· και κάθε 4 χρόνια, η μεγάλη παγκόσμια Ολυμπιάδα στον τόπο που γεννήθηκε, στην Ολυμπία. Η Ολυμπία έπρεπε να είναι διεθνές Κέντρο, ευγενικών αγώνων, καύχημα για την Ελλάδα· και η Ελλάδα θα γινόταν διεθνές κράτος.

Δεν ξέρετε πόσο θα ήθελα νά μενε η καρδιά μου εκεί κλεισμένη σε μια γιάλα σαν του Κουμπερτέν.

Η αρχαία Ελλάδα έκανε τον πολιτισμό, αλλά, είναι και δικός μας. Όλοι οι πολιτισμοί είναι αδέρφια.

Ερώτηση:

Για τη δική σας χώρα, τι θα λέγατε σχετικά;

Απάντηση:

Περί ιστορίας Ελλάδας-Αλβανίας, έχουμε τόσα πολλά να πούμε, που δεν τελειώνουμε ποτέ. Εμείς, αδράξαμε την ευκαιρία το 1940-45, την εκμεταλλευτήκαμε. Κάναμε μια Επανάσταση και πετύχαμε. Είχατε κι εσείς την ίδια ευκαιρία, αλλά τη χάσατε, γιατί δεν είχατε ηγέτες μορφωμένους. Οι ηγέτες πρέπει να μορφώνονται γερά, να ρωτιούνται όλοι σε κρίσιμες στιγμές αγώνων, και να λένε τη γνώμη τους, για την καλύτερη διεξαγωγή του αγώνα και τη σιγουρότερη έκβαση της νίκης. Όμως η γνώμη τους, να μη περνάει τα όρια για κείνο που δε γνωρίζουν. Εμείς δώσαμε μεγάλη σημασία στην εθνική μας ανεξαρτησία, στη σύμπνοια, την οργανωμένη εργασία και στο σύστημα γενικά.

Τώρα οι επαναστάσεις δεν εξάγονται. Οι ιδέες βέβαια είναι ιδιες, οι τρόποι διαφέρουν. Έρχεστε εσείς εδώ, βλέπετε, παραδειγματιστείτε. Εμείς είμαστε ένας λαός, μικρός, αλλά σωστός και νοικοκυρεμένος. Σημαία μας είναι η ισοτιμία κ. η αλήθεια. Είμαστε σωστοί. Δεν αγαπάμε τ' ατομικά πλούτη, γιατί μιαν ώρα, όλοι πεθαίνουμε... και κανείς δεν τα παίρνει μαζί του. Εμείς προχωρούμε στην πρόοδο με τη δική μας οικονομική αυτάρκεια. Δεν παίρνουμε δάνεια. Δεν θέλουμε «μπόρτσια». Το «μπόρται» είναι χρέος, είναι θηλειά στο λαιμό, που τραβιέται χωρίς κρίμα. Για τον ατίμητο είναι ένα εισόδημα εκμεταλλευόμενο.

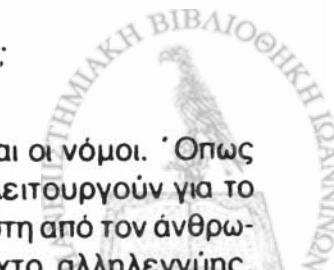
Σήμερα σε κάθε κάτοικο της Αλβανίας, αναλογούν 6 οπωροφόρα δέντρα. Σας αναφέρω ένα παράδειγμα, για να καταλάβετε πόσο αξιοποιούμε τη γη μας. Άλλα, κάθε μικρή φιλία, θέλουμε να γίνεται ειλικρινής και μεγάλη.

Ερώτηση:

Πώς βλέπετε σήμερα γενικά στον κόσμο τη ζωή και τον άνθρωπο;

Απάντηση:

Όταν ο άνθρωπος δεν πειθαρχεί, για το κοινό καλό, υπάρχουν και οι νόμοι. Όπως όταν σ' έναν οργανισμό, υπάρχουν μόρια που δεν εργάζονται, δε λειτουργούν για το καλό του οργανισμού, αποβάλλονται. Το σκυλί έχει περισσότερη πίστη από τον άνθρωπο. Ασυνείδητα είναι τα σκυλιά και τα δελφίνια, αλλ' από ένστιχτο αλληλεγγύης, σώζουν ανθρώπους. Ενώ, ο άνθρωπος σκοτώνει ενσυνείδητα τον άνθρωπο. Ας αναφέρουμε μιαν άλλη διαφορά. Παράδειγμα, τον αετό και τον παπαγάλο. Ο αετός είναι

πιστός, αγέρωχος, περήφανος και ανυπόταχτος στη λευτεριά και στα ψηλά πετάγματά του. Θα παραγάλος πιστός μες στο κλουβί και πάντα ο υπηρέτης «όρντινος» μ' αδιάκοπα σκυμένο το κεφάλι.

Ο άνθρωπος, οφείλει να είναι πιστός στα ιδεώδη του και να τα εφαρμόζει.

Όταν ένας παραβαίνει το λόγο τιμής και τη μπέσα του, βγαίνει η ψυχή του έξω και παύει να έχει υπόληψη.

Οι γνώσεις ταξιδεύουν από κράτος σε κράτος. Η ζωή έχει το μεγαλείο της· κι ο άνθρωπος πρέπει να συνδέεται στενά μ' αυτή, όπως τα στοιχεία της χημείας που δημιουργούν ένα ωφέλιμο αποτέλεσμα. Όμως, οι περισσότεροι άνθρωποι, μένουν στον προθάλαμο της ζωής. Τα παιδιά στο μέλλον θα ξέρουν πιότερα από μας. Ο Λ. Νταβίντσι έλεγε: «**Όταν η ζωή ξιδεύεται καλά, γίνεται μακρόχρονη**».

Ο γνωστικός, ο δημιουργικός άνθρωπος, παίρνει πάντα ό,τι καλό από το γερό συνάνθρωπο και το λαό, το βιώνει, το επεξεργάζεται και το δίνει πάλι για χρήση σαν ο μεταξοσκώληκας το μετάξι.

Στο λαό, στη βάση, βρίσκεις πάντα τα σοφότερα πράματα.

Στον απλό λαό βρίσκεις την ειλικρίνεια, την άδολη αγάπη, τη φιλία, τις θυσίες και όλα τα προτερήματα.

Ο άνθρωπος δύμας, σε πολλές χώρες και σε πολλές του αδυναμίες, παραμένει ακόμα βρέφος. Δουλεύει 4%, για το ψωμί 30%.

Αλλά, υπάρχουν άνθρωποι, που 96% κοιμούνται. Μα το πνεύμα της λογικής, αφυπνίζει... και θα ενώσει κάποτε τους ανθρώπους και τους λαούς, με τη συνείδηση και την επιστήμη, γιατί, οι αισθήσεις δεν τους οδηγούν σωστά.

Όταν ο άνθρωπος έχει σύστημα, γίνεται ολοκληρωτικός.

Η διαλεχτική κίνηση της ζωής, είναι όπως το ένα κύμα σπρώχνει το άλλο κύμα.

Έτσι και τα ζωντανά όντα της μάνας γης, που πλάστηκαν κάτω από γαλανό και θολό ουρανό, ανανεώνονται.

Υπήρξαν πολλοί πολιτισμοί. Αλλά, διάφορες επιδημίες και πανωλεθρίες τους κατάστρεψαν.

Η ζωή σε πολιτισμό, έχει μόνο 5.000 χρόνια. Ενώ οι πλανήτες έχουν ζωή εκατομμύρια αιώνες.

Μέσα σε 5.000 χρόνια, δεν γίνονται φυσικές αλλαγές πολλών μορφών.

Πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και οπτιστές. Όταν έχουμε αυτές τις αρετές, έχουμε σύμμαχο, φίλο κι αδερφό τον άνθρωπο, και τον κάνουμε εχθρό του κακού.

Η γυναίκα, αν έμεινε ως τώρα ζώο οικιακό και ήρθε στον αιώνα μας η λύτρωσή της, αυτό είναι προς δόξαν του δικού μας αιώνα.

Τα ζώα και τα πουλιά, κάνουν 100 και 200 αυγά και βγάζουν δεκάδες μικρά, για να ζήσουν πολλές φορές 1 και 2 μοναχά.

Η γυναίκα καταπραύνει τ' άγρια ένστιχτα τ' ανθρώπου.

Ερώτηση:

Τι γνώμη έχετε για τα κινήματα ειρήνης· και τι προβλέπετε για τον κίνδυνο ενός 3ου παγκόσμιου πολέμου;

Απάντηση:

Πάντα οι άνθρωποι και οι λαοί που αγαπούν και θέλουν τη ζωή και τον πολιτισμό της, οφείλουν νά· ναι άγρυπνοι «εν εγρηγόρσει». Σήμερα χρειάζεται ένωση όλων των καλών ανθρώπων και κομμάτων, σ' όλη την ανθρωπότητα, για να σώσουμε την ειρήνη.

Σήμερα οφείλουμε να είμαστε πιο ανθρώπινοι, γιατί ο Καπιταλισμός απεργάζεται τον πόλεμο, τη βία και τη βαρβαρότητα. Ο Αϊνστάιν είπε: «**Δεν ξέρω για τον 3ο πόλεμο, αλλά για τον 4ο... φοβάμαι πως δεν θα υπάρξει κανένας**».

Στα περισσότερα κράτη, υπάρχουν κάποιες ολιγαρχίες, που δεν πρέπει να τις αφήνουν οι λαοί να οργιάζουν σε βάρος τους και να τους παρασέρνουν σε πολέμους.

Στον αιώνα το δικό μας, ο άνθρωπος απελευθερώθηκε από τα πνευματικά δεσμά.

Ο Νταϊνικεν αυτοκτόνησε γιατί του εφυγαν οι στρατιώτες του. Τέτοια παραδείγματα αυτοτιμωρίας και ντροπής φιλοπόλεμων ηγετών, έχουμε πολλά στην ιστορία. Πιστεύω ότι θ' αποφευχθεί ο Ζος Π. Πόλεμος. Άλλα, ο φόβος υπάρχει. Επιβάλεται ν' αγωνιστούμε όλοι ενωμένοι για την ειρήνη. Χρειάζεται να παλεύουμε αδιάκοπα· και ο καθένας με τον οβολό του.

Η γης είναι σε θέση να θρέψει όχι 4 δισεκατομμύρια πληθυσμό, και οι μισοί να πεινάνε... αλλά, 14 δισεκατομμύρια ανθρώπους που κανείς να μη πεινάει και νάχουν τις επάρκειές τους. Γιατί να πεθαίνουν κάθε χρόνο εκατομμύρια ανθρώπωνες υπάρξεις απ' την πείνα;

Ερώτηση:

Δάσκαλε Πασχάλη, επιτρέψτε μου, μια ίως κάπως αδιάκριτη ερώτηση. Είστε μέλος του Κόμματος Εργασίας;

Απάντηση:

Δεν είμαι στο Κόμμα. Άλλα, πριν ιδρύσει ο πράγματι μεγάλος ηγέτης μας Ενβέρ το κόμμα, εγώ είχα τις ίδιες ιδέες, από έφηβος ακόμα, κι από την αρχαιοελληνική και ελληνιστική μόρφωση που είχα πάρει. Αυτές είναι οι σωτήριες ιδέες για τον άνθρωπο.

Ερώτηση:

Σκεφτήκατε ποτέ να μπείτε στο κόμμα;

Απάντηση:

Θα ήταν μεγάλη μου τιμή. Άλλα, δεν χρειάστηκε. Δεν οκέφτηκα να μπω, διότι πρέπει να πολεμάμε και απέξω από το κόμμα. Μήπως δεν είναι τα ίδια τα έργα μας δουλειά και ωφέλη για το κόμμα; Ο εχθρός θέλει το περικύκλωμά του. Και οι μέσα χωρίς τη βοήθεια των έων, δεν έφεραν πάντα το ίδιο νικηφόρο αποτέλεσμα.

Άλλωστε, εγώ είμαι σοσιαλιστής, και το καυχέμαι. Ο Σοσιαλισμός και ο διεθνισμός είναι για τον κάθε άνθρωπο και για τους λαούς.

Το όνομα των κομουνιστικών κομμάτων είναι κοινό. Το κόμμα είναι ο νους μιας κοινότητας, είναι η αιχμή του ξιφους των εργαζομένων.

Ερώτηση:

Δε νομίζετε ότι πρέπει να λέγεται κόμμα εργαζομένων με τη γενικότερη έννοια (παλιά μου αντίληψη) και όχι μόνο εργατών, αφού μέσα είναι και πρέπει να είναι και οι διανοούμενοι, επιστήμονες, επαγγελματίες, βιοτέχνες και αγρότες;

Απάντηση:

Και βέβαια. Κόμμα εργαζομένων είναι ο σωστότερος όρος, γιατί κι εμείς οι καλλιέχνες εργαζόμαστε και μάλιστα βαρύτερα από τον εργάτη και τον αγρότη. Και να ξέρετε: Παρά του ότι, ο φούρνος του ατσαλιού δουλεύει σε προγραμματισμένο 24ωρο αδιάκοπα, χρειάζεται πάντα η ανανέωση.

Ερώτηση:

Για τον ευρωκομουνισμό τι γνώμη έχετε;

Απάντηση:

Ο ευρωκομουνισμός, είναι ένα κατασκεύασμα επιπτήδειων, που έχουν συμμαχία, ανταλλαγές και στενές συνεργασίες με τον Καπιταλισμό.

Ερώτηση:

Πέστε μας κάτι δάσκαλε για τα έργα σας και ποιό αγαπάτε περισσότερο.

Απάντηση:

Όπως βλέπετε, ακόμα δουλεύω και θα δουλεύω, γιατί έχω ένα προτέρημα να νιώθω πάντα νέος. Είμαι ευτυχής που σπούδασα ελληνικά και λατινικά. Κάποτε, ρώτησε κάποιος ένα φίλο μου: «Μα γιατί μιλάει τόσο ωραία ο Πασχάλης;». Κι εκείνος τ' απάντη-

σε: «Διότι σπούδασε ελληνικά και λατινικά». Αλλά, είναι και τ' άλλο: γιατί μιλώ την αλήθεια σε ανοιχτές ψυχές, όπως ο ποιητής Καρασούτσας τον περασμένο αιώνα στο ποίημά του «Εἰς εν ἀστρον». Θέλετε να σας το απαγγείλω, ας είναι στην καθαρεύουσα. Είναι για μένα ένα αριστούργημα!

(Απαντώ καταφατικά κι ακολουθεί η απαγγελία). Και ο γίγαντας της γλυπτικής, με τα μεγάλα μεράκια του και στην ποίηση, συνεχίζει:

Έχω αποστηθήσει πολλούς Έλληνες ποιητές: Σολωμό, Βαλαωρίτη, Παράσοχο, Βάρναλη, Παλαμά, Ομ. Μπεκέ κ.α.

Στα 1921-22, έγραφα και δημοσίευα και δικά μου ποιήματα και άρθρα. Μελέτησα βέβαια και αγάπησα πολύ και τους Ιταλούς νεοκλασικούς: Δάντη, Λεοπάρντι, Καρντούτσι, Ντανούτσιο και τη νεώτερη Άντα Νέγρη. Ορισμένα βέβαια μελανά σημεία της ζωής τους, δεν τα υπολογίζω.

Το γλυπτικό μου έργο, το θεωρώ μικρότερο. Όλα δημιούργησα τα αγαπώ και πιότερο τον «Πεινασμένο». Είναι από τα πρώτα μου έργα. Το έφκιασα στη Ρώμη, στη διάρκεια των σπουδών μου. Στο πρόσωπο αυτού του πεινασμένου, είδα το λαό και τον συμπόνεα, και τον αγάπησα. Σ' αυτόν είδα την πατρίδα μου και τον ανθρωπισμό.

Έχω να σας δείξω ένα δίτομο χειρόγραφο έργο μου, με 810 θέματα. Είναι εμπειρικό, σε στυλ διαπιστώσεων, στοχασμών και αξιωμάτων. Τα 200 θέματα είναι για την τέχνη. Όσα έργα δε μπόρεσα να κάνω και στη γλυπτική, τα έγραψα κι αλάφρωσα. Τα δίνω όλα στους αδερφούς μου ανθρώπους, όπως πήρα το υλικό απ' αυτούς, κι από τη ζωή του καιρού μου, κι έβαλα μέσα σ' αυτά 70 ολάκερα χρόνια όλη την ψυχή μου.

Τώρα, όπου νά' ναι, «θ' απλώσ' η θεία νύχτα τα φτερά της...» όπως γράφουν στο επιτύμβιο του Ταχαμών... και δεν ξέρω αν θα με βρείτε όταν ξανάρθετε στην Αλβανία, γιατί είμαι 81 χρόνων.

Αλλά, να ξέρετε, αυτό που θέλω να γράψουν στον τάφο μου, είναι τούτα τα κύκνια λόγια μου:

Μητέρα γη,

επιστρέφω στη ζωογόνα αγκαλιά σου.

Έζησα, είδα, θαύμασα,

**περήφανος για τα ίχνη του ανθρώπου
στη μεγαλοπρέπεια του σύμπαντος!**

Ο Πασχάλης, με την τόσο θαυμαστή κι εξευγενισμένη ψυχική και πνευματική του ανωτερότητα, μιλάει με τις φιλοσοφικές και ποιητικές του εμπειρίες και με το ύφος του όχι μόνο με τα λόγια, αλλά και με τη σιωπή στα επιβλητικά του έργα, που αριθμούν 530 γλυπτικά τα 100 σε μπρούτζο και τ' άλλα σε χαλκό, σε γύψο και μάρμαρο. Μιλάει με πίστη, αισιοδοξία κι απέραντη αγάπη στη ζωή. Είναι ακόμα θαλερός κι θα ζήσει. Μα προπάντων, θα ζει τ' όνομά του και θα δοξάζεται στ' αγάλματα και στα βιβλία του, στους αιώνες των αιώνων.

Λάμπρος Μάλαμας

Τετράκις, με οικιαρχητική, τοπική, στολή, από την περιοχή της Σκόδρας.

Αρομός, έγινε από τη Σκόδρα.

Πεζογραφία Δοκιμιογραφικές Σκέψεις Ελληνικό Διήγημα

Επίκαιροι στοχασμοί

Η κλειστή πόρτα

Του Γιώργου Παπαστάμου

Μέσα στη ζοφερή υύχτα, η μαρμαρωμένη Ψυχή μας, ακούει την απελπισμένη κραυγή του ποιητή. Είναι μια κραυγή σπαραχτική, της πρωτελευταίας δεκαετίας του αιώνα μας.

— Ανοίχτε μου την πόρτα αυτή που κλαίγοντας χτυπώ. Ανοίχτε μου.. Γιατί αύριο θα είναι αργά. 'Άλλος κόσμος, άλλος καιρός θ' ανατείλλει. Ανοίχτε μου τώρα. Αύριο αλλοιώς θα υπάρχω. Μεταβλητή είν' ή ζωή σαν τα νερά του Ευρίπου.

Αλλά κανείς δεν ανοίγει... Ένα χέρι μόνο μετέωρο στο παράθυρο. Στον έναστρο ορίζοντα, ένα σα γέλιο πικρό. Στο σκοτεινό δρόμο ένα δυστύχημα. Και τα χέρια που ίως άνοιγαν έμειναν αμφίβολη παρηγοριά.

Μα γιατί αυτά τα χέρια δεν άνοιξαν πόρτα στη μαργαρωμένη σπαραγμένη Ψυχή; Ποιά ήταν αυτή; Ανοίγει κανείς πόρτα στο άγνωστο και μάλιστα σε υύχτα πικρή και ζοφωμένη;

Όμως γιατί χτυπούσε και... έκλαιγε; Ασφικτιούσε μέσα στο σκοτάδι. Ήταν άνθρωπος σοβαροφανής κάποτε δογματικός, ανελεύθερος.

Του χρειαζόταν λοιπόν μια πόρτα να ξεφύγει προς κάποια ελευθερία, όπου τα πράγματα να του παρουσιάζονταν διαφορετικά πιο ζεστά πο πρόσχαρα. Έλπιζε ακόμα ο άνθρωπος ότι πίσω απ' εκείνη την κλειστή πόρτα θά βρισκε κάτι να τον διασκεδάσει· αν ήταν κάποιος πιο χαρούμενος πιο αποφασιστικός άνθρωπος ίσως να εύρισκε σωστά την πόρτα της χαράς και ν' ανοιγε:

Αυτή την πόρτα λίγοι, ελάχιστοι τη βρίσκουν ανοιχτή. Θ' αναφέρουμε έναν απ' τους θαυμάσιους ανθρώπους του πνεύματος που μπόρεσαν έπειτα από πολλές περιπλανήσεις μέσα στην πικρή υύχτα να τη βρει ανοιχτή.

Ήταν κάποιος ασήμαντος τυπογράφος: Σαμουέλ Κλέμενς τον έλεγαν, που αργότερα πήρε το φευδώνυμο Μαρκ Τουαίν. «Ψευδώνυμο που το δόξασε με χιλιάδες αλήθειες».

Μα εμείς σε τέτοιους καιρούς δεν μπορούμε πόρτες χαράς να βρούμε ανοιχτές. Είμαστε χωρίς να το θέλουμε με το μέρος της θλίψης.

Είμαστε μια γενιά τραγική σγέλαστη, σοβαροθρεμμένη. Ωστόσο, αναγκαστήκαμε ύστερα από τον Χίτλερ και τον ναζισμό του, να προχωρήσουμε πολύ πέρα από τους οφαματισμούς του Κάφκα, πέρα απ' την παθητική στάση των εξωκοινωνικών του ηρώων και τους θρήνους... του Εκκλησιαστή.

Στόχος πάντα, αυτός που κυβερνά αν και κατά πόσο είναι ή όχι τυραννικός, βίασος καπιτιστικός βάρβαρος σχεδόν απάνθρωπος. Σε τέτοια περίπτωση αν ο κυβερνήτης τύραννος, είναι παντοδύναμος ο καλύτερος τρόπος να τον εκδικηθείς και να τον πολεμήσεις είναι ν' ανοίξεις πόρτα στο αδιέξοδο. Να κάνεις δηλ. ό,τι έκαναν οι Ιρλανδοί, οι Δουβλινέζοι. Ν' απαντήσεις με αυθόρδη δκαύγεια με γέλιο εξοντωτικό. Γιατί με τις θυσίες, το πένθος, την απελπισία με τις κραυγές της οργής και τα μοιραλόγια δε βγαίνει τίποτα. Το πιο αποτελεσματικό όπλο των καταπιεζομένων είναι το γέλιο, η χλεύη για θύτη και θύμα, για καταχτήτη και κατεχόμενο. Ξεσκέπασμα της υποκρισίας του φτηνού γονήτρου. Ας θυμηθούμε και πάλι την Ιρλανδία του Τζέημς Τζόους. Ξέρουμε πως η χώρα αυτή μπροστά στον ξένο παράλογο αντέταξε το περίφημο Wit, αυτό το σχεδόν μαύρο χιούμορ. Και κατάφερε αυτός ο πεινασμένος λαός ν' ανοίξει πόρτα κλειστή προς τη μέρα του πνεύματος. Κατάφερε η προδομένη αυτή χώρα, να πάρει από τον αντίπαλο την πιο σκληρή εκδίκηση: Η Ιρλανδία δημιούργησε συγγραφείς: Τους καλύτερους μέσα στο διεθνές λογοτεχνικό πάνθεο: Τον Σουίφτ, τον Στερν, τον Μουρ, τον Σω, τον Τζόους, τον Μπέκετ.

Όπως έγινε με τους Ιρλανδούς μπορεί να γίνει μ' όλους τους καταπιεσμένους της γης. Η ανθρωπότητα σήμερα από κάθε άλλη φορά — αλλίμονο — «βασίζεται» σε μια ενότητα θανασιμων εχθρών αόρατων σχεδόν που αντιμετωπίζονται παίζοντας τη φάρος που παίζουν οι ίδιοι. Οι στόχοι, λοιπόν της ανθρωπότητας γίνονται κατορθωτοί μόνο αν συνεννωθούν πάνω στον ένοχο-δυνάστη που «κυβερνάει» και να τον καταπολεμήσει μ' ένα παγκόσμιο Wit, με μια φιλοσοφία χλεύης και δηκτικότητας. Ο καθένας τότε μπορεί να ξέρει ποιο το αήττητο όπλο και τροπαιό του. Ο αστραφτέρος λόγος του Τζόους:

ΟΦΙΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

- «Ποιός σου χάρισε αυτή τη χαρούμενη φιλοσοφία;»
- «Η συνήθεια της δυστυχίας μου».

Οι άνθρωποι του σημερινού κόσμου μας, εξαντλημένοι από προηγούμενες αθλιότητες, περνάνε τις ώρες τους με τη φρίκη ακόμα. Κι είναι αδειανός αυτός ο κόσμος τόσο, όσο ένας ήρωας του Κάφκα. Τα κάποτε μυθιστορικά αδιέξοδα γίνανε μια στυγνή πραγματικότητα. Ωστόσο η μυθοποίηση του ανθρώπου είναι η μόνη παρηγοριά, γιατί αλήθεια είναι αστείρευτη, κι άπειρες είναι οι ποικίλες και οι σύνθετες του είδους δυνατότητες.

Οι πόρτες του αύριο είναι κλειστές. 'Όποιος χτυπήσει πρώτος, θα μπει πρώτος. 'Ετσι, θα έχει ίσως αυτός ένα καλύτερο περιωμένο. Ουσιαστικά όμως η μοίρα του ανθρώπου είναι ο χαρακτήρας του, καθώς έχει πει ο αθάνατος Ηράκλειτος. Και στο τέλος καταλαβαίνει κανείς, πως δεν υπάρχει τρόπος να συγκαλείψει τον αχό των χτυπημάτων του, είτε με γαντοφόρεμα της ίδιας της γροθιάς του· όντας ζωϊκή δύναμη ο άνθρωπος, έχει δικαίωμα σε μια μεγάλη μοίρα έστω κι αν για να το επιτύχει ωτό πρέπει να «σκληραγωγηθεί» και ν' αρχίζει να χτυπά όλες τις πόρτες των ψυχών με μυστικάλυπτη βαρβαρότητα.

Αλλά, υπάρχουν και οι δισταχτικοί, οι ουτοπιστές. Μπορείς ν' ανοίξεις πόρτα στο χάος, ωπή στο χρόνο και στο νερό;

Ρεαλιστικό διήγημα

Το βάσανο της μπάμπως Κατερίνας του Ερρίκου Βλάχμπεν

Η μπάμπω-Κατερίνα έβαλι με προσοχή τα ρούχα της, υπ' κάνει θύρωβο και ξυπνήσει τ' αντρόγυνο, που κοιμόταν στη διπλανή κάμαρα, πήρε το μπαστούνι της, και ξιλίνησε για την εκκλησία. «Κυριακή πρωί και κοιμούνται». Ψιθύρισε χολιασμένη. Σάμπως είν' η πρώτη φονιά, ανασύγκειτη. Ο συγχωριμένος ο άντρας της ο Αποστόλης, της τό λιγε πάντα. «Κρίμα Κατερίνα, αυτός ο ανηφιός, μα, ο Κώστας, δεν διάλεξε καλδρόδρομο». Ήπιδιά δινείχαν κι όλο το ενδιαφέρον τους στρέφονταν σ' ωτόν τον ανηφιό τους. Πόσου λαχτάραγαν να του δουν όπως, τ' άλλα παιδιά της, γιττονιάς, που κάθι. Κυριακή πηγαναν στην εκκλησία και μάλιστα όπως, ο Νίκος, ο γιός της αδελφής, της, που ήμεν στην κάτω γιττονιά κι ήκανε και τον επιτρόπο, όταν έλιπε ο κυριανής. Να παιδιά, όχι σαν τον Κώστα, που ούτε πάτανε στην εκκλησία κι όλο χάνονταν απ' το πρωί μίχρι τα βαθιά μισάνυχτα και δεν ήξεραν που γύρναμε και τι ήκανε.

Ο Κώστας πατέρα δινείχε. Είχε χαθεί στην Κατοχή. Ζύσε με τη μάνα του, αδελφή τ' Αποστόλη, κι όλο τη συμβούλιο του Αποστόλη, κι όλο τη στινοχωρούσε με τα λόγια που της έλεγε για το γιό της. 'Ωσπου πέθανε κι αυτή κι έμεινε ο Κώστας μόνος.

Η ειδήση πού 'ρθε κάποια μέρα, τους χτύπησε κατάμουτρα και τους ίβαλε σε μεγάλο φόβο και στιναχώρια. Τον Κώστα τον είχαν πιάσι και τον ίχαν στιλέει εξορία. «Ξέρεις Κατερίνα τι είναι ο Κώστας; Κομινιστής, είναι», της είπε ο Αποστόλης κι ήταν σα νά λέγε κλέφτης, απατεώνας κι ότι κακό βάνι ο νους σου. Μπήκαν κι οι διό στο δωμάτιο του Κώστα κι άρχισαν την έρευνα. 'Ο, τι νόμισαν πως είναι ενοχοποιητικό στοιχείο το εξαφάνισαν. Φοβόταν μη γίνει έρευνα και βρουν κι αυτοί το μπελά τους. Συγγενείς, ήταν, σ' ένα σπίτι μέναν, όλα να τα περιμένεις. Η έρευνα έγινε, οι χωροφύλακες διν θρήκευαν τίποτε, κι αυτοί εύκολα αρνήθηκαν τον ανεψιό τους. «Ναι, ήταν ένας επικίνδυνος εχθρός της πατρίδας» δήλωσαν και τους άφησαν ήσυχους. Από τότε όλο το ενδιαφέρον τους ήταν μόνο για το Νίκο.

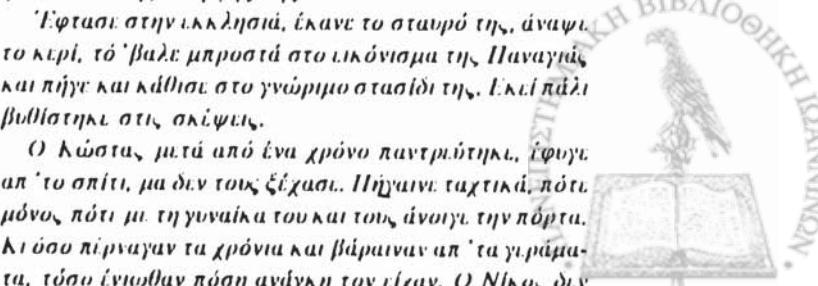
Ο Κώστας γύρισε μετά από δέκα χρόνια. Τον δέχτηκαν στο σπίτι, τον κέρασε γλυκό από τριαντάφυλλο και τον κράτησαν στο μεσημεριανό τους τραπέζι. Ο άντρας της, ο Αποστόλης, θρήκε την ευκαρία και τον συμβούλεψε σε πολλά πράγματα. Του έφερε παράδειγμα το Νίκο, που πέτυχε στη ζωή του και είχε απ' τα καλύτερα εμπορικά καταστήματα στην πόλη. Του είπε ακόμα πως άδικα ήταν τον καιρό του, πως η ζωή δεν αλλάζει, πως πάντα θα υπάρχουν οι φωτιούρι και οι πλούσιοι, πως όλα είναι γραμμένα απ' το θέο και πως, σκινφτό κεφάλι, σπαθί δεν το πάνει. Τι ρυσά λόγια έλεγε ο Αποστόλης! Πάντα τον θαύμαζε. Κι όταν δούλευε αυτή στο χωράφι κι ερχόταν εκείνος με την ομπρέλα, για ν' αποφύγει την κάψα του ήλιου, να διλ τη δουλειά της και να της κρατήσει λίγη συντροφιά και τότε ακόμα τον θαύμαζε για την αρχοντική ιμφάνισή του. Ήταν πολύ μορφωμένος ο άντρας της. Αυτός δεν μπορούσε να δουλεύει στα χωράφια. Αυτός ξημεροβραδιάζονταν στη χαρτοπαχτική λέσχη του Τσιρόνη. Εκεί έκανε παρέα με μεγάλα προσώπα.

Στη θύμη του, σκούπισε ένα δάκρυ, που τηφ θάμπωσε το μάτι και λίγο έλειψε να την κάνει να στραβοπατήσει. Στηρίχτηκε καλά στο μπαστούνι και προχώρησε στο δρόμο και στις σκέψεις της.

Ο Κώστας στις συμβουλές τ' Αποστόλη μήτε μαίρο μήτε άσπρο ήβαγει από το στόμα του. Τον κοίταζε μόνο και χαμογελούσε, γιαυτά που του 'λεγε. Ήσσο στιναχώριόταν για τη στινοκεφαλιά του Κώστα και πόσο χαίρονταν για το Νίκο που τάχε τα μωλά του τετρακόσια και πρόδυια στη ζωή του. Τον Κώστα τον λυπόταν, το Νίκο τον θαύμαζε και πολλές φορές πιρηφανινόταν που ήταν παιδί της, αδερφής της.

Έφτασε στην εικαλησία, έκανε το σταυρό της, άναψε το κερί, τόβαλε μπροστά στο εικόνισμα της Παναγίας και πήγε και κάθισε στο γνώριμο στασίδι της. Εκεί πάλι βιβλίστηκε στις σκέψεις.

Ο Κώστας, μιτά από ένα χρόνο παντριώτηκε, έφυγε απ' το σπίτι, μα δεν τους έξασε. Ήγωνταν ταχτικά, πότε μόνος πότε με τη γυναίκα του και τους άνοιγε την πόρτα. Κι όσο πήραγαν τα χρόνια και βάραναν απ' τα γιράματα, τόσο έγιναν πάση ανδρική τον είχαν. Ο Νίκος δινεκαριούσε απ' τις δουλιές, μόνο στις χρονιάρις μίμης

έρχονταν και τους έλεγε κάνα παρήγορο λόγο. 'Όταν έπεσε ο γέρος στο κρεβάτι δρρωστος από ημιπληγία, ο Κώστας ήταν αυτός που έτρεχε στους γιατρούς και στα φαρμακεία. Ο Κώστας φρόντιζε να μη τους λείπει τίποτα. Την βοήθαια ακόμα να τον ξεντύνει και να τον ντύνει - βαρύ σώμα είχε ο γέρος - μόνη της δεν μπορούσε να το κάνει κουμάντο. Πέντε χρόνια έμεινε ο γέρος στο κρεβάτι, πέντε ολάκερα χρονάκια. ο Κώστας δεν έλειψε ποτέ από κοντά τους. 'Ολη η γειτονιά είχε να λέει γιαυτό το πράγμα. Μήτε παιδί τους νά' ταν, μήτε παιδί τους. Σαν έφευγε ο Κώστας κι έμεναν μόνοι, την κοίταζε στα μάτια ο Αποστόλης και της έλεγε: - Λαλό παιδί ο λώστας Κατερίνα, μα τι να το κάνεις, είναι κομινιστής. Λουνούσε κι αιτή θλιμένα το λεφάλι, γιατί πιστεύει απόλυτα πως ό, τι έλεγε ο Αποστόλης πρέπει νά' ναι και το σωστό.

Τις σκέψεις της τις έκοψε η γριά Μαργούλα. Παλιά γειτόνισσά της, ήρθε, στάθηκε δίπλα της και της ψιθύρισε.

- Μαρι Κατερίνα, εσύ είσαι;
- Εσύ ποιά είσαι; τη ρώτησε η μπαμπιά-Κατερίνα.
- Η Μαργούλα, δε με γνώρισες;
- Πιάσαν ψιλή και σιωπηλή κουβέντα.
- Έμαθα πως μένεις με τον ανεψιό σου τον λώστα
- Ναι, από την ημέρα που κέθανε ο Αποστόλης, με πήρε μαζί του, δε μ' ἀφήσας μόνη.
- Ο Νίκος, ο γιός της, αδελφής σου τι λάνει;
- Καλά είναι, πολύ καλά. Τον βοήθησε ο θεός κι έκαμε πολλά πλούτη.
- Πώς και δεν πήγες μ' εκείνον;
- Δεν μου το πρότεινε, μουφμούρισε μασημένα τα λόγια της. 'Διτερά αμέσως, ζανάρε:
- Είμαστε 'εμείς Μαργούλα για τέτοια σκίτια. Αυτό, έχει ένα σπίτι σαν καλάτι, ει να με κάνει εμένα το κουρκουλούνι.
- Έμαθα όμως κι ο λώστας σ' έχει μια χαρά. αλήθεια είναι;
- Αλήθεια, δεν μπορώ νά' χω κανένα καράπονο.
- Μπράβο στον Κώστα, καλό παιδί, είπε η γριά Μαργούλα.

'Εσκιψε κάπως η μπαμπιά-Κατερίνα, για να μην την ακούσουν οι διπλανοί της και της σιγοψιθύρισε:

- Καλό παιδί, Μαργούλα μου, δε θα πει τίποτα χρυσό παιδί. Μα τι να το κάνεις, είναι κομινιστής...

Ερρ. Βλάχμπη.

'Όταν κανείς υποστεί τις συνέπειες του άδικου που διέπραξε, αυτό είναι καθαρή δικαιοσύνη.

Τίποτε δεν πρέπει να εμποδίζει τον έναν να έχει πολυτιμότερη απόδοση από τον άλλον.

Οι τέχνες θα εξαφανίζονταν, αν ο τεχνίτης δε δημιουργούσε ένα αξιόλογο έργο και δε λάβαινε σαν ευεργετούμενος ανάλογη αμοιβή.

Αριστοτέλης

Λυρικό αφήγημα

Σκέψεις σε μαγιάτικη νύχτα

Του Σωτήρη Τουφίδη

Εκείνη τη νύχτα δε μ' ἐπαιρνε ο υπνος.

Στο χωριό, άνθρωποι και ζωντανά, μετά τον κάμπο της μέρας, κοιμόταν μακρία.

Κάπου-κάπου ακούονταν το αλύχτημα κάποιου ξάγρυπνου σκύλου ή το σάλπισμα του γνωστού υπομονετικού τετράποδου..

Σκέφτηκα, πως μια βόλτα στο ύψωμα τ' άι-Λια. Θα ήταν διμορφη μες στη μαγιάτικη φύση.

Δεν άργησα να τ' αποφασίσω και σ' ένα δύο λεπτά ήμουν κι όλας κάτω από τα οιωνόβια βελανόδεντρα.

Τα πελώρια τούτα δέντρα — που αυτά μόνο ήξερανόσας γενιές χάρηκαν τον πλούσιο ίσκιο τους — μάλις είχαν ξεπετάξει νεαρά βλαστάρια και μικρό τριφερό φύλλωμα

'Ένα δροσερό αεράκι θρόιε τα παρθενικά καταπράσινα φυλλαράκια και η μυρωδιά των εκατομμυρίων λουλουδιών, ζυμωμένη με την υγρασία της απογευματινής βροχούλας, ξεχύνονταν όλο πρόκληση

Μια πιθανή πάνω από τη χαράδρα του βίκου πρόβαλλε ένα χαριτωμένο φεγγάρι, που τού' λειπε μια φέτα για να γεμίσει.

Κάθισα σε μια πέτρα κι ακούμπησα στον κορμό ενός γέρικου δέντρου.

Η θέα από δω ξανοίγεται στα τέσσερα σημεία του ορίζογτα. 'Ένα πανόραμα αντικρύζει τριγύρω.

Στην ανατολή — πέρα στα παπιγγιώτικα βουνά — τ' ασημένιο φως του φεγγαριού κάνει πιο έντονο το δάσπρο χρώμα του χιονιού.

Τώρα πια, ο χιονένιος μανδύας άρχισε να κουρεύεται, δω κι εκεί.

Στη δύση ξεχωρίζουν δώθε κείθε τα φώτα από τα σκόρπια Πωγωνοχώρια και στο βάθος, πάνω στο ψηλό βουνό της Νεμέρτσικας, διακρίνεται η σιλουέττα της χιονοσκέπαστης Μερόπης...

Μα δεν είναι ώρα γι' αγγάντεμα τέτοιες στιγμές η όραση έχει μικρή αξία. Από τις αισθήσεις, η ακοή κι η διαφρωση έχουν το λόγο.

— Τέντωσε τ' αυτιά σου κι άκου. Λέω στον εαυτό μου...

Πραγματικά, κάτω στις ρεματιές, στους πρόποδες του λόφου γίνεται κάτι το πρωτόφαντο, κάτι τ' ονειρεμένο, το μαγικό, το εξαισίο!

Τι αρμονική συμφωνία είν' αυτή;

Τι μελωδία, τι ποικιλία ήχων!

Είναι αδύνατο να περιγράψει κανείς, σ' ένα άψυχο χαρτί, μια τέτοια παραμυθένια μουσική αγαλίαση.

Οι μουσικοί και οι καλύτεροι βιολίστες είναι τ' απόδονια κι όλα τ' άλλα πουλιά εκτελούν χρέη κομπάρων.

'Ένα τιτίβισμα, στην αρχή μονότονο πέντε έξη φορές στον ίδιο τόνο, αλλάζει νότα και ρυθμό παρακάτω και τέλος σβήνει μ' ένα σωρό κλωθογυρί-

σματού. Μετά, το ίδιο αηδόνι αρχίζει σ' άλλο τόνο, συνεχίζει διαφορετικά και καταλήγει αλλιώτικα από τις προηγούμενες φωνές του.

Με τον ίδιο τρόπο κελαζηδούν όλ' αυτά τα μικρά αλλά άφταστα σε μελωδικότητα, πουλάκια και διασταυρώνουν στον αιθέρα τους μουσικούς τους τόνους. Σχηματίζουν έτσι ένα εξωτικό κονσέρτο.

Εκατοντάδες οι μικροί μουσικοί, που είναι ο καθένας τους και μαέστρος με τη μπαγέτα της ουράς του, αφήνουν τις όμορφες ντρίλλιες τους να ξεχύνονται από τις κορυφές των θάρμων προς τους αιθέρες και να συνθέτουν περιπαθείς σκοπούς: είναι απίθανο να μη συγκινηθεί όποιος ακούσει τούτη τη μελωδία. Τόνα αρχίζει με σολ, τ' άλλο με μι, το τρίτο με λα...

Έτσι, όλη η κλίμακα του μουσικού πεντάγραμμου, βγαίνει μονομιάς από τα μαγικά όργανα των φτερωτών μουσικών κι ανεβαίνοντας λίγο πιο ψηλά από τις κορυφές των κλαδίων συνδέει τις σκόρπιες νύτες και συνθέτει μια αρμονική συμφωνία.

Ταρακουνιέται ο λόφος τ' αί λια από το μουσικό σεισμό που γίνεται τους πρόποδές του Φαίνεται πως τόνα αηδόνι παρακινείται από τ' άλλο και μια ανελέητη άμιλλα προκαλεί το καταπληκτικό σε έκταση και ποιότητα, γλυκόχοι αποτέλεσμα.

Έρχεται στιγμή που μονομιάς όλα σωπαίνουν, λες και το πεντάγραμμο έχει «παύση» σ' εκείνο το σημείο του μουσικού βιβλίου: ζάφνου όμως, μια σύντομη ντρίλλια, μόνη μες στη σιγαλιά, δίνει το σύνθημα και σε λίγο αντιλαλούν οι ρεματιές και τα λαγγάδια πέρα. Καίγονται οι λοφοπλαγιές από καινούρια μουσικά πυροτεχνήματα.

Αυτό το άφραστο μεγαλείο των αηδονιών δεν αφήνει ασυγκίνητα και τάλλα συγκάτοικα πουλιά της ρεματιάς εκτοξεύουν κι αυτά τους δικούς τους μουσικούς φθόγγους — και περίεργο πράγμα — δίνουν μεγαλύτερη μουσικότητα στο σύνολο, παρόλο το καλότεχνο τραγούδι τους.

Μέσα σ' αυτόν το λαβύρινθο των αμέτρητων τραγουδιστάδων, κάπου κάπου ξεχωρίζεις από τις κορφάδες των δέντρων, το μονότονο αλλά συγκινητικό σφύριγμα του γκιώνη, που ψάχνει, κατά το μύθο, να βρει το χαρένο του αδερφό.

Ακόμα κι ο κούκος ξετρελαίνει νυχτιάτικα τη μπάσα φωνή του, και χτυπάει στ' αυτιά του αραιά, σαν κουρδισμένο ρολόι του τοίχου.

Κι αυτός ο ελόβιος βάτραχος παρακινείται από το κάλεσμα της μαγιάτικης φύσης και ξαμολάει πότε-πότε, το γαρνιρισμένο του βρεκεκές μες από το ρέμα του κάμπου...

Ακούς συνεπαρμένος και σού' ρχεται η διάθεση να φιλοσοφήσεις μέσα σ' αυτόν τον παράδεισο της φύσης. Θέλεις να βρεις την αιτία.

Να βρεις το μεγάλο μαέστρο που διευθύνει όλη αυτή τη συμφωνία.

Τη μελωδία των πουλιών τη ζωγόδνα δύναμη που ποιρνει ακόμα και το πιο ταπεινό λουλούδι να ξεπετέται από το μαύρο χώμα για να σκορπίσει το μιθυστικό του μοσχοβόλημα, μες στην πνοή της αύρας, και του ζέφυρου

Το ξαφνικό κάλεσμα του κούκου, το παθιασμένο τραγούδι τ' αηδονιού για τινη καλή του

Κι ο μεγάλος αυτός μαέστρος είναι η ζωή! Η ζωή που βρίσκει τις συνθήκες της άνοιξης απόλυτα εναρμονισμένες με τις απαιτήσεις της και προχωρεί για το μεγάλο της σκοπό.

Δίνει δύναμη και στο πιο ταπεινό λουλούδι που ζωντανεύει από την ανυπαρξία, σηκώνοντας ψηλά τ' ανάστημά του.

Αυτή η δύναμη της ζωής μεταμορφώνει τις πλαγιές και τους κάμπους, τα βουνά και τα δάση και τα κάνει όμορφα σκηνικά για την παράσταση της άνοιξης, όπου θα παίξουν το μικρό ή μεγάλο τους ρόλο όλα τα πλάσματά της.

Αυτή με τ' αόρατα νήματά της, κινάει σα μαριονέττες τα ζωντανά τ' ουρανού και της γης και σταλάζει μες στο είναι τους την ορμή και το σφρίγος με το τυφλό τους ένστιχτο.

Και δεν τραγουδάει τ' αηδόνι για να ευχαριστήσει τον πλάστη ή να μας διασκεδάσει, όταν τ' ακούμε γεμάτοι κατάπληξη.

Μια εσωτερική παρόρμηση που έχει την πηγή της στην αθάνατη ζωή, αθεί τον άφταστο τραγουδιστή να τραγουδά παθιασμένα καλώντας τον έρωτά του.

Η ίδια παρόρμηση ζωντανεύει τον ορεσίβιο κούκο να κάνει χρέη ντελάλη στους λόγγους και όχι να λαλεί «για να μας φέρει την άνοιξη». Δε φέρνει ο κούκος την άνοιξη, αλλά η άνοιξη τον κούκο.

Από κει ξεκινάει η διάθεση όλων των όντων να δέλχουν με κάποιο έντονο τρόπο την παρουσία τους όταν έρχεται η ζωδότρα άνοιξη.

Ακόμα και το ταπεινότερο λουλουδάκι που σκορπά μεθυστικά και προκλητικά το άρωμά του, έχει τις ρίζες της υπαρξής του στα κρυσταλλένια νερά της αθάνατης πηγής που λέγεται ζωή.

Απαλλαγμένα από το βραχνά της πλεονεξίας και της ματαιοδοξίας, όλα τα πλάσματα της φύσης, βαδίζουν με αέναη εξειλικτική κίνηση προς τα μπρος και εκπληρώνουν το σκοπό τους.

Μόνο ένα πλάσμα, «το πιο λογικό», ο άνθρωπος, δε βρήκε ακόμα πάνω σ' αυτή την όμορφη γη μας, το σωστό του δρόμο...

Φεύγει η μια γενιά κι έρχεται η άλλη, χωρίς ο ταλαίπωρος να μπορεί ολόπλευρα να χαρεί τη ζωή του, όπως και τ' άλλα όντα.

Αλήθεια πόσα «ανθρώπινα αηδόνια» δεν χάνονται στη ζωή!

Χάνουν τη λαλιά τους προτού καλά καλά ανοίξουν το στόμα τους, γιατί άγριες μπόρες συγκλονίζουν την άνοιξή τους ή κατασπαράσσονται από τους γύπες της ανέχειας και της κοινωνικής αδικίας.

Πέφτουν θύματα των ίδιων συνανθρώπων τους, μιας μειοψηφίας πλεονέκτρας και ματαιόδοξης που κρατάει σ' ένα καταθλιπτικό χειμώνα τον πιότερο κόσμο.

Το όγχος πλανιέται σαν παγωμένος βοριάς και μαραζώνει εκατομμύρια υπάρχεων...

Κάποτε όμως ο κακός χειμώνας της αδικίας, θα δώσει - θέλοντας και μη - τη θέση του στη χαριτόβρυση και χαρογγελαστή άνοιξη της χαράς και της αδερφοσύνης· και τότε, έ τότε, ο ζέφυρος της καλοσύνης θα φυσά, απ' άκρη σ' άκρη, πάνω στη γη και τ' αηδόνια θα τραγουδούν ελεύθερα και απερίσπα-

Οι Συγγραφείς και τα Βιβλία

Μικρές πεζοϊογήσεις, παρουσιάσεις, γνώμες και κρίσεις

Από τον Λάμπρο Μάλαμα

Κανω κριτικη δημιουργώντας και όχι ψυχνοντας να βρω λάθη
Μιχαήλ Αγγελος

Ο αληθινός ποιητής και λογοτέχνης

Ο αληθινός ποιητής και λογοτέχνης γεννιέται από τη φύση του. Παιρνει μια ξεχωριστή πρωδότηση και με την ανάλογη καλλιέργεια μια πιο λεπτή και αυξημένη ευαισθησία, σε πιο πλατιά κοινωνική και φυσική επιστασία.

Το ταλέντο και όταν έχει την πηγαία, τη γεννησιμά του δωρεά, γίνεται μέσα στο λαό, διαμορφώνεται μέσα στους αγώνες του, αναπτύσσεται και καρπίζει με την καλλιέργεια, όπως ο απόρος στο καλό και λιπασμένο χώμα. Αυτός ο ποιητής και λογοτέχνης είναι το άλας της γης. Το καλλιτεχνικό του ένστιχτο, τονε κρατάει πάντα άγρυπνο, στα μεγάλα προβλήματα του καιρού του. Πρωτοπορεί, συμπαρισταται, οδηγεί και συμβάλει στη λύση τους. Συλλαμβάνει, γνωρίζει και ζει το κάθε τι. Μα προπάντων αναδειχνεται από την επίμονη κι επίπονη εργασία του στην επί μόνιμης βάσης καρέκλα της γραφής και της μελέτης.

Όταν βέβαια είναι προικισμένος με βρισιμό πηγαιο ταλέντο και δυναμική δημιουργική φαντασία, τού ρχονται εύκολα οι εμπνεύσεις, και όπου δη. Τότε, ασφαλώς είναι ο πιο γνήσιος και παράγει και περισσότερα και καλύτερα έργα· διακρίνεται και για το ύφος του και για τη δύναμη του. Πάντα, ο αληθινός ποιητής και λογοτέχνης, χρειάζεται αδιάπτωτο κέφι κι ατέλειωτο μεράκι με τη ζωή, τους ανθρώπους, τη φύση, τα πράματα και την τέχνη. Γίνεται σκλάβος τους, για να λυτρώνει δούλες ψυχές. Το πάντρεμά του με τη συνείδηση, την ευθύνη και την εργατικότητα, πάνω στ' ανθρωπιστικά και κοινωνικά ιδανικά της τέχνης πρέπει να είναι ισόβιο.

στα, όποιο τραγουδί θελουν.

Μέσα σ' αυτή την άνοιξη που θα είναι οργιαστική κι αιώνια, θα ξεχαστεί ο απαίσιος χειμώνας που κράτησε χιλιετρίδες και ο άνθρωπος θα μπορεί πια να ζει με ανθρωπιά και να χαίρεται μ' όλο του το είναι τη ζωή· τότε θα εκπληρώνει πραγματικά τον υπέρτατο προορισμό του.

Τ' ανθρώπινα αηδόνια θα τραγουδούν σε πολιτείες και χωριά το τραγούδι του καλού κι ανακατεμένα μ' όλων των ειδών τους τραγουδιστάδες — ακόμα και τους μπούφους — θα σκαρώνουν μια τέτοια κοινωνική ορχήστρα, που οι νότες της θα συνθέτουν την επίγεια συμφωνία της αιώνιας αδερφοσύνης... Ένα δροσερό αεράκι φύσης ξαφνικά και έντονο το ανάσασμα των λουλουδιών μ' έλουσε και με έβγαλε από τις βαθιές μου σκέψεις.

Κάτω στην πλαγιά και στις ρεματιές η αρμονία της μουσικής συνεχίζεται, αλλά οι μουσικοί της τώρα έχουν λιγοστέψει. Ισως να νύσταξαν κι ένας ένας πήγανε για ύπνο: μόνο κάπου-κάπου σκορπίζονται πια μερικές νότες από κάποιους ξενύχτηδες που δεν εννοούν να συμμαζευτούνε.

Ο ανθρώπινος οργανισμός, παύει να γεράζει, ή γεράζει πολύ πιο αργά, όταν κανείς προσέχει τη διατροφή του, κινείται, συμμετέχει, και είναι πάντα δραστήριος.

Η βιολογική ηλικία κάθε ανθρώπου, δεν εξαρτάται από την κατάσταση των οργάνων του σώματός του, αλλά, καθαρά από την ψυχολογική του κατάσταση. Πρέπει να υπάρχει η ψυχική πρεμία.

Αννα Ασλάν

Πολυτιμότατο πράγμα για όλους, είναι η τέχνη και το να αποζούν απ' αυτή. Γιατί όλα τ' άλλα, ο πόλεμος, οι μεταβολές, τα καταστρέφουν, ενώ η τέχνη πάντα σώζεται.

Ιππαρχος
(3 π.Χ. αι)

Αντώνη Σαμπαζιώτης: «Δ η μ ι-ο υ ρ γ i κ ó s I σ t o r i s m ó s»

Πειραιάς 1984, σελ. 100, εκδοση του ίδιου, Νοταρά 67, τηλ. 4127821.

Είναι μια πολύ σπουδαια και ωφέλιμη για όλους δοκιμογραφική, υπεύθυνη και εκλαικευμένη φιλοσοφική εργασία, του ξαίρετου λαϊκου αγωνιστή και συνδικαλιστή, πειραιώτη Α. Σαμπαζιώτη. Ένα έργο εμπειρικό και βαθιά στοχαστικό που όπως τονίζει στον προλογό του ο ο. το επιμεληθήκε και το συγκρότησε από διαλεξεις δίκες του στην εξορία 1967-71 στο Λακί της Λέρου.

Είναι το πρώτο του βιβλίο και πολιτογραφείται με αξιωματική, κατευθείαν στην αθάνατη χρονια της νεώτερης φιλοσοφικής βιβλιογραφίας.

Ωριμό καταστάλαγμα πείρας μελετών και γνώσεων του ευγενικού και καλού ιδεολόγου. Είναι μια συμβολή και μια άδρη αποσταγματική καταθεση ηθικής φιλοσοφίας, στο ταμείο του νεώτερου πνευματικού μας πολιτισμού, που τουση ανάγκη την έχουν οι άνθρωποι του καιρού μας.

Ένα έργο που το παρουσιάζει μ' επιστημονική μεθόδευση και οργάνωση του διδαχτικού του υλικού. Το χωρίζει σε τρία μέρη και αρκετά μικρά κεφαλαία. Τον τίτλο, όπως ομολογεί ο ο. τον συνταίριασε από τον μεγάλο μας δάσκαλο και φιλοσόφο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού Δημητρί Γληνό. Στο πρώτο μέρος, αναφέρεται στην «πορεία του ελληνικού δρόμου της Σκέψης» και στον Σωκράτη. Στο δεύτερο κάνει επιεριστατωμένη αναφορά στον «Αρχαίο Πειραιά και την οικονομική ζωή του» και στο τρίτο, έχει θέμα «οι Δούλοι στην Αθήνα». Το έργο γενικά, έχει πολλά προσόντα. Έχει, όχι μονο φιλοσοφική, μακαπιτορική κοινωνιολογική και πολιτισμική ισημασία. Βιβλίο με πολλές διαστασεις σε μορφη και περιεχόμενο σαν υφος και σαν διδαγμα, σαν ηθος και σαν μήνυμα.

Μαθαίνεται ο αναγνώστης, συνοπτικά και αποφθεγματικά, βασιμα στοιχεία για την όλη πορεια, ακρη και παρακρη της αρχαίας Αθήνας και του Πειραια, την οικονομικη και πολιτιστικη τους ξελιξη, τον πελοποννησιακό πόλεμο και τα δουλοπάζαρα.

Ο συγγραφεας δίνει περιεχτικά και ουσιαστικα τις κατασταλαγμενες εμπειρίες μιας ορθης ενημερωτικης και φιλοσοφικης θεωρησης των πραγματων της αρχαιοκλασικης Ελλάδας. Στηρίζει τον αληθινο Σωκράτη στις αφηγησεις του Πλάτωνα, του Σενοφώντα και του Αριστοτέλη. Μια βιβλιογραφικα στοιχια και χωρις καθολου αναφορα στην «Αληθινη Απολογια του Σωκρατη» (Κ. Βαρναλη). Δικαιωνει θεωρια το συλοθατη της ηθικης ουνη ιθησης απο αλλη ουκια, σα δασκαλο της λογικης και του δικιου.

Ο Σαμπαζιώτης έχει το μερακι της φιλοσοφιας, σαν το οξυγόνο της ζωης. Χαρακτηριστικης αρι τες του έργου του ειναι το ουσιαστικό

διδαγμα με την πειθώ του και το ηθικό μήνυμα. Το γραφιμό του είναι απλό ελκυστικό παρά το δύσκολο θεματικό είδος. Αντιπαραθέτει και πολλά αποφθέγματα από φιλόσοφους και ρήτορες της περικλαικής εποχής. Άμποτε να μας δώσει και άλλες εργασίες.

Βασίλη Φυτσιλής: 1) Β α γ γ ε λ i-τ σ α Κ ο u s i á n t z a ' 83 2) «Φ u-λ a k i s m é n a T r a g o ú d i a » (1980) και 3) «Φωνές απ' τα Σίδερα»

'81). Τρία βιβλία ποιητικά μαρτυρικά και συνταραχτικά χρονικά, που σε συγκινούν άμεσα κι ολόψυχα και σ' αιχμαλωτίζουν, να τα μελετάς πολλές φορές να μη τα χορταίνεις, να διδάσκεσαι, να προθληματίζεσαι και να σφυριλατείς αν έχεις ενοτερνισμένα τα πιο ανώτερα ανθρώπινα ιδανικά.

Ο Φυτσιλής γνήσιος κι αληθινός ποιητής, με δυνατές αυθόρμητες και πηγαίες εμπνεύσεις, είναι ο ίδιος και η τέχνη του, μια τραγική αγωνιστική βιοτορεία. Το απλό και καθάριο ύφος του σε γοητεύει. Κάθε δραματικό στοιχείο του, που μετατρέπεται από την κορύφωσή του σε τραγικό και τραγωδιακό, σε συγκλονίζει, αλλά μαζί και σε τέρπει ανεβάζοντάς σε, σε σφαιρές υπέρτατης καλλιτεχνικής και ποιητικής ομορφιάς. Σου επιβεβαιώνει εκείνη τη διαπίστωση του Μπουαλώ, πως η μεγαλύτερη ομορφιά της τέχνης είναι μέσα στην αλήθεια της ζωής. Κι εδώ, αυτή η ομορφιά θγαίνει από τα βασανιστικά βιώματα ενός αγνού ιδεολόγου συγγραφέα, που μας χαρίζει μια τέχνη λαμπρή από τη «λουσιόν» μιας ποιητικής πνοής, σαν εκείνη την πνοή της παρθενικής αυγής και της καινούριας μέρας, την πνοή που δυναμώνει την ψυχή κι ανανιώνει τη ζωή και την τέχνη.

Η περίπτωση του αντάρτη Φ. αντανακλά σε βάθος και πλάτος, από το μερικό στο γενικό (όπως τ' αξιώνε κι ο Γκόρκι) ολάκερη την τραγωδία του ταλαιπωρου κι αδάμαστου αγωνιστη λαού. Ένα ταλέντο συναρπαστικής αυτοβιογραφίας, υποταγμένης όμως κάτω από άριστα μέτρα καλλιτεχνικής ύφανσης. Κρίμα που δεν τυχαίνουν τέτοια βιβλία καμιάς ιδιαίτερης προβολής, ούτε από το ομοδεσπικό περιβάλλον. (Εδώ δεν περισσεύει χώρος από τις θεοποιητικές παραπροθολές του Ρίτουου και δυο- τριών άλλων). Διαθάζοντας τα ποιητικά γυμνάσματα σ' έμμετρο και σ' ελεύθερο στίχο του Φυτσιλή, αλλά και την πρόζα του, θλέπει κανείς πως είναι άξια τουλάχιστο γιατέναι θητικό πρωτάθλημα. Κι όμως, οι φευτοκριτικοί, περιάλλον έπιτημειων και νοσηρών κατασκευασμάτων τυρβάζουν. Αρχιζοντας να μελετησης τη «Βαγγελία την Κουσιάντζα» του, κολλάς σαν το στρειδι και κρατάς την αναισα ου. Σφίγγεις την καρδιά σου και κλαις για μια μορφη και μια ψυχή ανώτερη κι αιμητη. Ήταν οπως κι άλλες ανώνυμες, άγραφες κι απαρα-

μίλλες ηρωίδες του λαου, των τιμιών αγωνών του. Την καρδιτσιωτισσα δασκαλά (που μνημονεύει από τους πρώτους ο γραφων στις «Φωνές και Δάφνες» (1977) ζωντανεύει ο Φυτολής που είχε την τιμή και την αντοχή να τη συντροφεψει στην αγρια και χαροκοπα «Νιάλα» των Αγράφων του τρικαταρατου εμφυλιου! Τη γνωστη ΕΚΕΙΝΗ τραγωδια στις 17.4.47. Η δυναμη της περιγραφής του σ. σε καθηλωνει και ουσιαστασει την καρδια, απο τη δεινη. πολυωδινη και πρωτοφαντη περιπετεια θανατου, μαχητων και αμαχων στη συντελειακη εκεινη χιονοθυελλα και παγωνια, με πεινα και εξαντληση πανωστην αποκρημνη αγραφιωτικη βουνοκορφη.

Εκει στο λοχο του Ερμη πιαστηκε κι ο Φυτολής με την Κουσιαντζα. Η φωτισμενη αυτη λεβεντρα ε παναστασισα, (δυναμικοτερη ιωα κι απο τη μαρτυρικη Ηλεκτρα), ειχε ανυπερβλητο ψυχικο και ιθικο με γαλειο! Και η πιο οκληρη καρδια θα γονατισει στη μνημη της, αν ποτε οι

Ελληνες τη γνωρισουν και τη δοξασουν. Μετα την αιχμαλωσια της στη Νιαλα, και τα βασανιστηρια ως τη Λαμια... με τα τραγουδια και τους λογους της, εκανε τους αντιπαλους εκτελεστεις νι μη πυροβολουν... ν αλλαζουν αποσπασματα!

Η Κουσιαντζα καποτε ελπιζουμε, να γινει θρυλος σε καθε λαικη ψυχη και στον Παλαμα Καρδιτσας που γεννηθηκε, ν αξιωθει η μνημη της εναν περιτρανο ανδρειαντα!

Η πορεια της Νιαλας δνεται με τις τραγικοτερες ποιητικες αληθειες των αγωνων. Μοιαζει σε ομικρογραφια, με τη «Μεγαλη Πορεια» των Κινεζων του Μαο' και με την πιανωλεθρια της οτρατιας του Βοναπαρτη στη Ρωσια, απο τον ανικητο οτρατηγο χειμωνα, την πεινα και την εξαντληση! Μα κ η πορεια της αιχμαλωσιας... ηταν ενας γολγοθας ανυμολογητος!

Διαβαζεικ ποιηματα του Φ. απο τη Βαυτιλλες του, και διαποτζεται η ψυχη σου με το συγκινησιακο λουτρο της ανθρωπιας και του εξαγιασμένου πόνου και κρίνεις και συγκρινεις πως αδικούνται οι αληθινοι ποιητες, απο τη ευνοιοδοτικές και προσωπολατρικες φατριες των κατεστημενων. Δεν αρκεισαι να τα διαβάζεις μια φορα. Τα θέλεις ξανά και ξανα, γιατι είναι μια τεχνη αυθόρμητη, παρθενα πίκρα αγωνιστικης ζωης που λυτρώνεσαι κι εσου με τον ίδιο τον Προμηθεα ποιητη. Στους στιχους του Φ. φέρνεις μπροσ σου τους συγγενικους, του αλλου αδόξαστου δεσμωτη τροβαδουρου Φωτη Αγγουλε, του Κώστα Γιαννόπουλου, του Γ. Κοτζιούλα κ.α.

Αθαν. Β. Νταουσάνη: «Σ Τ Ε Π Π Ε Ζ»

Αθηνα '84, σελ. 50. Μια νεα 3η ουλογη με 34 ποιηματα του 'Ελληνα τροβαδούρου της αφρικάνικης ποίησης 'Ομηρου Σανς. Οι δυο πρώτες με το ψευδώνυμο του κ. Νταουσάνη είχαν εξαιρετικη επιτυχια. Και με τούτη προ-

χωρει στην ιδια φορμα με δυνατες εμπνευσεις, κι αποδειχνει την εγρηγορη της αφρικανικη ψυχολογιας στο τροπικο κι εναγωνιο κλιμα λυριμου και λυτρωτικου οραματισμου. Με την απεραντη αγαπη και συμπονια του στους βασανισμενους λαους της Μαυρη, Ηπειρου, απεικονιζει με δυναμη και φτερωτη φαντασια τα βιωτικα τους δεδομενα. Η φωνη του ποιητη με εκυταση και παθος γινεται συμπασχουσα με ολακερη την παλλουσα ψυχη της Αραπιας. Με πλατια ενοραση και ραψωδιακο υφος, θετει αυθεντικα τη σφραγιδα της τεχνης του, στον ποιητικο και ψυχογραφικο οριζοντα του Νοτου. Κυριαρχα στοιχεια: μια θλιψη, μοναξιας κι αγωνιας, και μια ενοτητη φυσικων και ψυχικων τοπων, συγκινουν και ζεχωριζουν πανω στο ταμπλω του ανθρωπιστικου πνευματικου μας πολιτισμου.

Βαγγέλη Γκολογιάνη: «28η Ο-

Κ τ ω 8 ρ i o u 1940». Αθηνα 84. Ειναι μια πρωτοτυπη εμπνευσμενη και συναρπαστικη δοκιμογραφικη εργασια, που ο λογιος με πτυχια Ακαδημιας και Νομικη συνταγματαρχης Στρ γιας, εδωσε με θαυμ στοχασμο. Του Β. Γκ. το ταλεντο, το χαρε γνωρισει απο το 1948 που ειχε τελικωσει δασκαλος. Τον εχασε ομως η παιδεια και τα γραμματα... και τον κερδισε ο οτρατος. Άλλα, σε τουτη την τερπνη και λιγοσελιδη προσφορα του, διαφαινεταιο ποιητικος του λογος, η ρεαλιστικη και ιστορικοκοινωνικη του ευθυνη, η υψηπετια φαντασια του, και οι γεματες γοητεια παρομοιωσεκ, του.

Στην εποποια του '40, δνει μια βαθυτερη και ουσιαστικοτερη ψυχολογικη αναλυση. Τεμνει και ανατεμνει τα ουμβαντα. Φλουσοφει τα απια της ητας του μουσολινικου φασιουμου και δικαιολογει με θαση την πιστη και την αληθεια, τη νικη του λαου μας στα πολεμικα μετωπα.

Σωστα επικαλεπαι την αναδρομη στους αγωνιστικους σταθμους του εθνους για την προασπιση της ελευθεριας και ανεξαρτησιας της πατριδας, με τις μεγαλες επικες νικες οπως ειναι του Μαραθωνα κ.α. Συσχετζει το επος του 40 με την παρατολη και τραγικη αυτοθυσια των προγονων μας στη Θερμοπυλες και στο Μεσουλογγι, στην εξύψωση του ιδανικου και στη θαυτερα συγκινησιακη ωραιοποιηση του θανατου, για τη υπερτατες αξιες της ζωης. Χαρακτηριστικη γνωριμα της γραφης του Γκ. ειναι και ο Θυσικιδειος τροπος της κριτικης, που επιτελει υτα γεγονότα, τα οωστα συμπερασματα και τα μηνυματοφορα παραδειγματα.

Νίκου Αδαλόγλου: «Σ τ ά θ η ζ

Α θ α ν α σ i á δ η ζ» Θεο νικη '84. ΟΝ. Αδαλογλου ειναι ένας συνταξιούχος εκπι κος που ζει στη Βεροια. Υπηρετησε υαν αξ κός

Φιλοσοφικά αποφθέγματα και παραίνεσεις

Το δέντρο το γερό, το κάνει η ρίζα του γερό και καρποφόρο.

Το παλάτι κάθε νίκης, χτίζεται απάνω στο λαό.

Οι ουσιαστικές δυνάμεις, για κάθε εθνική ανοικοδόμηση και αντίσταση βρίσκονται πάντα μέσα στο λαό.

Μόνο όταν βρίσκουμε τον κατάλληλο δρόμο, μπορούμε να τραβάμε μπροστά.

Οι περιστάσεις μας ευνοούν. Πρέπει νά- μαστε έτοιμοι ν' αντιμετωπίσουμε το κά- θε βάσανο, για να πετύχουμε πάση θυσία την εθνική μας ανεξαρτησία.

Ανταμείψτε όσους αξίζουν και τιμωρεί- στε τους ένοχους.

Η άμιλλα και η ενότητα είναι πατριωτι- σμός.

Χο Τσι Μινχ

στην Εθνική Αντισταση. Σήμερα που την πόλη αυτή, την τιμάει ο φωτισμένος κι ακούραστος ιστορικός συγγραφέας και τ. Βουλευτής Γ.Χ. Χιονιδης με τόσες εργασίες πάνω στη μακεδονική ιστορία... και ο Αδ. προσφέρει εκεί το κατά δυναμη σε μικρές μελετες, μονογραφικές πα- ρουσιάσεις, και προβολές κάποιων ζεχωρι- στών ανθρώπων. Προσωπα με τιμια κι ευγενι- κή δραση, στήν παιδεία, στα γράμματα και στον πολιτισμο, όπως ήταν ο Στ. Αθανασιάδης, διακαλος και λαιογραφος από τον Πόντο, που υπηρξε και αγωνιστής της Δημοτικής μας γλωσσα. Ο Αδ. στην οικογενεια των λογιων της Ημαθεια, θετει και αυτός στο νεωτερο πο- λιτιστικο οικοδόμημα, το καθε ταπεινό του λι- θαρακι. Παράλληλα με ορισμενα πορτραΐτα που έδωσε, έγραψε και σε παραδοσιακή φορ- μα έλαιφριτονους στίχους και νοσταλγικουύς, σαν τους παρακατω για την πονεμένη ιδιαίτε- ρη πατριδα του:

Γενεθλια γη, αγαπημενες μας πατριδες, μα- κρια σας

τωρα ονειροπολουμε

χωρις τη χαρα και τη ουντροφια σας.

Μοναχα ταξιδιεύουν οι στοχασμοι μας

σα διαβαταρικα πουλια

με τι παλιες μας αναμνήσεις

στο μακρινο σας ουρανο...

Η μόνη ηδονή που δεν κουράζει τον άν- θρωπο, είναι η ηδονή του «μανθάνειν» (να μαθαίνει).

Αριστοτέλης

Δεν υπάρχουν θεοί. Μη σας εξαπατούν οι παλιοί ψεύτικοι μύθοι.

Ευριπίδης

Η αυτάρκεια είναι ο πιο μεγάλος πλούτος.

Επίκουρος

Όταν ακούμε υπέροχες κι ωραίες αρμο- νίες, είναι σα να πάρνουμε ένα πνευματι- κό λουτρό. Μας καθαρίζουν από κάθε βρωμιά, προστυχία και κακία.

Γκαίτε

Δεν υπάρχει μεγαλύτερο ελάττωμα για τον άνθρωπο, από τη θρησκοληψία.

Θαύμα θα είναι με τα πυρηνικά που τόσο φοβάμαι, να υπάρχει η γη σε 20 χρόνια.

Τζων Χιούστον

(Διάσημος σκηνοθέτης)

Είμαστε σαν μανιτάρια. Μας κρατούν στο σκοτάδι και μας ταίζουν σωρούς κο- πριά...

Νόρμαν Μινέτα

(Βουλευτής των ΗΠΑ και μέλος τής επίλεκτης μόνιμης Επιτροπής για την κατασκοπεία)

Μπορείτε να κοροϊδεύετε μερικούς αν- θρώπους για μερικό καιρό, αλλά, δε μπο- ρείτε να κοροϊδεύετε όλους τους ανθρώ- πους για όλο τον καιρό.

Αβρ. Λίνκολν

Ο πόλεμος είναι τόσο σπουδαία υπόθε- ση, που δεν πρέπει να την εμπιστευόμα- στε στους στρατιωτικούς.

Κλεμανσώ

Έγινα πιό απλός, και τραβάω προς το σκοπό ευθεία.

Τουργκιένιεφ

Από τη θεατρική ζωή και κίνηση

«Οι Μεσίτες» του Λ. Μάλαμα

Στη σκηνή του Θεάτρου «Αλεξ. Μωισίου».
Κριτική του Μπαρόδη. Αγκάσι

Τούτες τις μέρες το επαγγελματικό θέατρο Επιθεώρησης του Δυρραχίου έδωσε στο Φιλότεχνο κοινό την κωμωδία «Μεσίτες» του Έλληνα Συγγραφέα Λάμπρου Μάλαμα. Τα προβλήματα που χειρίζεται ο συγγραφέας, μέσα απ' τα περιστατικά και τις συνθήκες, που ξετυλίγονται με λεπτό χιούμορ και σάτιρα, και που ενσαρκώνται στα πρόσωπα με καλλιτεχνική μαστοριά, αποτελούν τη βάση της επιτυχίας αυτής της κωμωδίας. Το ωραίο παίζιμο των ηθοποιών, οι λεπτές καλλιτεχνικές λεπτομέρειες που ο σκηνοθέτης βρήκε με προσοχή, ο λειτουργικός και γεμάτος χρώμα διάκοσμος, η ίδια η όμορφη δημοτική ελληνική μουσική, και η μουσική των πιο ξακουστών Ελλήνων μουσικοσυνθετών, είχαν σαν αποτέλεσμα ν' ανεβαστεί η κωμωδία μ' επιτυχία στη σκηνή.

Σχεδόν όλη η υπόθεση ξετυλίγεται μέσα στο μεσιτικό γραφείο της εφημερίδας «Κυψέλη».

Ο Συγγραφέας κρατεί κριτική στάση απέναντι στο σκοπό της έκδοσης αυτής της εφημερίδας, απέναντι στους «ιθύνοντες» και τους εργαζόμενους της σύνταξης της, απέναντι στο ίδιο το περιεχόμενο αυτού του οργάνου, που είναι ολοκληρωτικά εξαπατητικό, για την κοινωνία και τους απλούς ανθρώπους της. Η προσπάθεια για την αποκόμιση μόνο των κερδών τους «δικαιολογεί» όλα τα μέσα και τους τρόπους, κάθε ενέργειας του διευθυντή της «Κυψέλης» Γιάννη Κόκα.

Σε στενή συνεργασία με το Θράσο Φάκα, χρησιμοποιώντας μέθοδες από τις πιο εξαπατητικές, γεμίζουν τις τσέπες με τις δραχμές των τίμιων και απλοϊκών ανθρώπων, που για τη λύση των προβλημάτων τους, πιστεύουν ιδιαίτερα στη δημαγωγία της εφημερίδας «Κυψέλη». Τέτοιοι είναι: ο απόστρατος αξιωματικός Καραμπουμπούνας

Ο Λ. Μάλαμας με το σκηνοθέτη (αριστερά) Γκέργκι Βλιάσι, και τον πρωταγωνιστή του έργου (δεξιά) Σπύρο Στράτι. Αιώνισσα η κ. Μάλαμα με δύο πρωταγωνιστριες.

που ζητάει την τιμή της απατημένης από τον Φίλη Καψοκάρδη κόρης του, ή ο χωριάτης Μάνθος Ταγάρας που πιστεύει ότι θα τον βοηθήσει ο Κόκας με τον Φάκα για τα χαμένα από τον κεραυνό πρόβατά του. Ο Συγγραφέας ξεσκεπάζει αιστηρά τους μεσίτες του είδους Κόκα, Φάκα και Καψοκάρδη, που όχι μόνο συντονίζουν τις ενέργειές τους όταν πρόκειται ν' αρπάζουν, μα έχουν και γκρίνιες και αντιθέσεις στη μοιρασιά των κερδών. Ο Κόκας που είναι και ο εγκέφαλος αυτής της σπείρας είναι ο ανιγθικός. Επιδιώκει ν' αποπλανήσει και να ατιμάσει τη φτωχή δαχτυλογράφο Φιλιώ, που προτιμάει να εγκαταλείψει τη δουλειά, για να μη γίνει εμπόρευμα στα χέρια του. Σε αντίθεση μ' αυτή, παρουσιάζεται η Λούλα Κατσιφάγου, που είναι «καλοστεκούμενη» γυναίκα του δρόμου, και δίνει το κορμί της για λίγες δραχμές, τόσο στο Θράσο Φάκα, όσο και στο Γιάννη Κόκα. Μια από τις πιο αποκαλυπτικές σκηνές, είναι εκείνη που η γυναίκα του Μάγδα, συλλαμβάνει τον Κόκα «επαυτοφόρω» μ' αυτή την ξεβγαλμένη. Οι κατηγορίες της Μάγδας, βαρύνουν περισσότερο τη Λούλα, παρά τον άντρα της, αποδείχνοντας έτσι τη γυμνότητα της αηδιαστικής ηθικής της,

τάξης της. Ο θεατής γνωρίζεται και με την Αμερικανίδα Μπουρέκη, που έφυγε απ' τη χώρα της για να σωθεί απ' την ολόπλευρα διεφθαρμένη αμερικάνικη πραγματικότητα, μα γίνεται λεία του Φ. Καψοκάρδη, που την εκμεταλλεύεται, σαν ένας καλός κυνηγός, για να της καταβροχίσει τα δολάρια, όπως είχε εξαπατήσει γρηγορότερα, την κόρη του αξιωματικού Καραμπουμπούνα. Την επιθυμία της να ενωθεί με το Φάνη, την εκμεταλλεύεται ο επαγγελματίας κλέφτης Θράσος Φάκας. Όμως, η λύση δεν αργεί να ρθεί, κι έρχεται φυσιολογικά. Ο αξ/κός Καραμπουμπούνας γνωρίζει στο γραφείο της σύνταξης το Φάνη που αγκαλιάζει την εξαπατημένη Αμερικανίδα και πάνω στην αγανάκτησή τοι πυροβολεί τον απατεώνα. Ο πυροβολισμός του, κατεβάζει και την αυλαία, κλείνοντας έτσι τούτη την Κωμωδία-Σάτιρα.

Το χιούμορ και η σάτιρα πηγάζουν απ' τις ίδιες της καταστάσεις καθώς δημιουργούνται, από τη γλώσσα των προσώπων ποι χρησιμεύει σαν ένα καλό μέσο για την τυποποίηση και την ατομικοποίησή τους. Ο σκηνοθέτης Γκέρκι Βλιάσι ανέλιυσε σωστά, ιδεοαισθητικά το έργο, προσέχοντας περισσότερο την προβληματική πλευρά και το λεπτό χιούμορ. Το παίξιμο των ηθοποιών στάθηκε σε καλό επίπεδο. Έτσι, ο άξιος καλλιτέχνης Σπίρο Στράτι ερμηνεύει το ρόλο του Γιάννη Κόκα και με το παίξιμό του, βλέπουμε τον άνθρωπο που έχει κάποια θέση στην κοινωνία, που είναι άγριος και πονηρός, μα που γελοιοποιείται με τις ενέργειές του. Το θεατή τον συναρπάζει το ζωντανό και γεμάτο ταπεραμέντο παίξιμο του Φαντίλ Χάσα στο ρόλο του Θρ. Φάκα, του άρπαγα και μηχανοράφου, που σε πολλές κινήσεις παρουσιάζεται πιο σβέλτος απ' το αφεντικό του Γ. Κόκα. Η ηθοποιός Αϊσέ Στάρι ξεσκεπάζει καλά στην ερμηνεία της, την τύχη του προσώπου που υποκρίνεται. Πετυχημένες ερμηνείες έδωσαν επίσης οι Ρολάντ Κότσι, Ελιμπέτα Τιράνα, Αλεξ. Νάπα, Αντέμ Γκεπάλι, Λιούμς Ντάσι, κ.α.

Τα σκηνικά του ζωγράφου Ηλία Ρότα ήταν λειτουργικά και με καλλιτεχνικά χρώματα.

Βλέποντας την παράσταση, ο συγγραφέας Λάμπρος Μάλαμας που ήρθε στη χώρα μας και πήρε μέρος στο Γ' Συνέδριο Συγγραφέ-

ων και Καλλιτεχνών της Αλβανίας, εκφράστηκε με ενθουσιασμό για την επιτυχία της και με βαθιά εκτίμηση για το θίασο υψηλού επιπέδου του Θεάτρου Δυρραχίου.

Το ανέβασμα μ' εξαιρετική επιτυχία αυτής της Κωμωδίας σε μια απ' τις σκηνές μας, είναι αναμφισβήτητα έκφραση της εχτίμησης των καλλιτεχνών μας, για την ελληνική Προοδευτική Λογοτεχνία και Τέχνη.

Μπαρντίλ Αγκάσι
29-4-84

Στο Βοτανικό κήπο των Τιράνων. Σπουδαστές και σπουδάστριες της Μέσης Γεωργικής και Αγρονομικής Σχολής «Θωμά Ντότε» από την Γαργαλιά ή την Ηρακλεία, στη μέση οι καθηγητές τους και ο καλλιτέχνης Κώστας Μπερούκας.

Για να κερδίσεις πρέπει να εργαστείς.

Το ψάρι ζει από το νερό. Ο άνθρωπος από την εργασία.

Ο εργατικός είναι χρήσιμος σε όλους. Ο τεμπέλης δεν είναι χρήσιμος σε κανένα.

DRITA 13

«Mashtruesit» næ skenën e teatrit «Aleksandër Moisiu»

- Komedi e shkrimitarit grek Liambros Mallamas -

Kéto dílo trupa e estráde profesionálne sú Durrast aklají par publikum arabského a hľadajú komedie -Mlačtrumy-. Všetci aktéri sú zamestnanci gréckej Lámmes Málaeas.

Problematikou je trajichosť pôvabov sajgárej a rveňatava, qd obopatení meď humor a estetiku tvorby a qd miestodržiteľ ne poslucháva a skálirá meď myšlienky artiestov až do dora a autorit, prebiehať bude a súkromie tó býva komedie. Láska a buntavosť a aktívnosť, dôraz na hoke a hokejistika, tó gloskova meď krujedes aža regimisti, doktori funkcionálni a pilot kalinor, vted možnosť a buntavosť populárne gréckie diaje a kompostorierej med až do 10 Gregoria, býva qd komedie tó reaguje, meď nával a ohniva.

Potrajan e githje ngjarje shkaktohet brenda seneve të redaksioneve të gazete „Kosova“. Autori i kësaj qitësimi kritik mësaj qitësimi të kritikuar të bësuar, mësaj drejtuesve dhe punonjuesve të redaksioneve se nji, mësaj vete përmesqyera se këto organi, i cili është fund e krye meashtror për shkak të një aksident ose një rregullë. Orivju po tek të njëjse veprimet është „justifikim“ të githjeve mejet qëndrueshë, që nevoja të drejtoret të redaksioneve, siç është Koka. Në bashkëpunimin të ngjarjeve me Thoma Caribin duhet përdorur metoda logje me meashtrorë, siç mbahenç shpesh me dhomatë e njera e tjetra të ndertohen e sajve, që kaq mundur respektuar përgjithësisht e problemave të tyre në demagogjive e gazete „Kosova“. Të tilla janë edhe si Luan Bushellit, që kthehet ndërkaq e hixja se që të meashtruar nga Fane Zamorani siç faktori

Mastne Praje, qd bosen se da mi
nachtmühle neq kijo restak dnešne
družine i sij pqr hrgutne o njih
se humberg neq mružite. Autor
denovane adaptir njezina te Šapču
vó Jane Koko, Thomas Carhart dne
Fane Zemljinjeg, te čide je
tako budičevanje vpravil kar
dušo puno par tó crvar, por ka-
no da gradijo o konstrukcije
miserje s čimerko. Lek Šapča
gj duši da bude koga o hmen
pričarate, daši edina apri
moral. Al hrbat je zasebnost
e fi mračni misterij del učenja, fuzija,
vojna se veriti Minima Dvorjan
e cile prezen tergante aq po-
na, pqr 10 mes a hrbet plodil
duši o tij. Nič mrežili me Mu-
pasigot Šapča Qadipari, e
da duša aq mračna e misteriozna,
qđ troši o sij a jep par o dne-
mi, al id duši o Thomas Carhart,
zusti dne o Jane Koko, qđ
mrežili me demokratično dušo aq
o misteriozno no lagunsko to
Koko ma hrbet rojen je podeliti
mo sna o grane o tij Magde
Koko Alkumi e hrbet je podeliti
mrežili me obrazu mudi Lebedjan
se mudi id obrazu, duša obrazu
obrazu obrazu o misteriozni
podeliti se obrazu o tij Šapča
Zemljinjeg. A e obrazu obrazu
o aq glazbi i mreži par tó glazba
robi dešver, se klaste mrežili
se moj vojna o obrazu obrazu
obrazu. Dešver o sij par tó
obrazu obrazu vrednost Thomas Carhart.

sgjedje nek voses té výje dne
vjem natyrysem. No tyrdia e re-
dakcia Fanem, qd pøepøek ame-
rikansk e meðstrær, e njed offi-
cer Dabulmann, i cld, nô meðstrær
e styr, qdian mali meðstrær. Krasno
e urada nô ti jil eho
svarta, duhe malýtter hohce bœd
hamedastir.

Humeri din ceea ce urmărește agenții să se întâlnească și să trăiască, agenții grahi și personajele, o căciuă să ajute la un nou percepție a individualității și a răsuflarei. Gheorghe Gheorghiu-Dejul își dorește adesea să devină individualitatea și personalitatea, deoarece în mod similar cu el există și problemele care evidențiază că nu este singurul care urmărește să devină la fel ca el. Într-o altă poveste, Kostea, Artistul își mărturisește Strasă interpretarea năroașă a lui Ion Kotila din perioada în care el era elevul său, apoi să se ajipe într-un teatru, să opere și să devină regizor, pe calea căreia se suprapună și viața sa cu Elie Spiridon și cu prietenul său lege și dulce și plin de interpretare și cîntări. Pe lângă năroașă și Theresia Cartier, ajunând să intreagă apărutul său în tabăra de seara Kostea, dreptându-l și. Altă poveste Adela Bucur deschide oportunitatea de a se întâlni și a se confrunta cu personajele, interpretările și reacțiile lor, cînd grădinițele Rădulescu, Ecaterina Trifan, Alexandru Popa, Adam Oprea, Lumea Drăguș și Războinicii săptămână. De acea totul funcționează și în cadrul articolului.

Dabar parādījusies, ka arī Lībārs Māliksons, i cīls kā arī vēlētais un dīsīs pāri rāzēs uz Kongressu o 3-10 te Ļubāns uz Skārītāju iela Arsenāla tā Skupstāpē, un sākums ne ātrākām par vēlētu ne radījis tā pārējās dzīvē ne mārkājoties tā ūdens pārāk strādītās ietekmēs tā vēlēja tā kārtā tā teātrītā tā Dārve-

Вільно використовувати у вивченні
історичного та політичного діяльності
загальну методологію, які використані
у вивченні історичного та політичного
діяльності.

MERRITT-AGAS

FERI i POPULLIT 10.5.84

WIPER SKIRMAT RHE EKRAMET TONA

Shfaqje të reja në Durrës

Teatri dhe estrada e qytetit të Durrësit pas shfaqjeve -Shi në plazh, dhe -Rubrika familjare-, në muzgjin prill dhadhe premiere arre reja -Në prag të festës- është Edmond Agollit dhe -Mashtrucesit- i shkrimitarit grek Yiannos Mallamatis, e para nga letari dhe e dyta nga estrada.

Komedie „Në prag të fejesës“, vepra e parë e latgarit të ri Edmond Ago-

Illi, trajton problemmin e lufes së njërtëzve tanë përçlirimin nga konceptet mikroborgjese të nënveftësimit të fshatit.

Shfaqja, që e shtrihet nga një humor i këndshem, u vu në skenë nga Artisti i merituar Vençancitëba, me dekor të stos Matit. U shquan përlorjen e tyre me humor dhe dinamizëm aktorët komikë Milto Profi, dhe Pëllumb Secollia si dhe E-

Xhixho, M. Burda, V. Deda etj. Me két komédiá
trupa e teatrit nim turné-
te népér zónán e Skraparit
ai né Corovoda. Poligan

Estrada kēto dīmō, vuri
nō ~~zūmē~~ komēdē ~~zūmē~~
shtrusit, e unkrumrit
tē njočur grek, muk i ven-
dit tone, Lištoro Ma-
llamas me regi tē Grec
Vlastit děkor tē Ila
Rrotos komēdē greta
střízen allahverdhet, ma-

trapazilieget etj. Ajo shqubet per larmi te shumta e karaktereve qind te situacione

Duartrokitjet e shikuesve
dhe disfusuarë që
sprehur autorë, i cili nuk
toli ndë premjët, dëshmoj-
e per suksesin e shfaq-
jet. Ç' dalluan aktorët Spila-
ro Strati, Fadil Haxhi, Ar-
benë Starri, Elvirë Koklo-
ta etj.

ELKHORN BAMA

Κριτική για τους «Μεσίτες» στη «Ζέρι Πόπουλιτ» από τον Χ. Ράμα

Σκηνές από τους «Μεσίτες» με τους πρωταγωνιστές Fadil Hasa Spiro Strati, Aisé Starí και Durata Seta.

Ο Κρατικός Κωμικός Θιάσος του Θεάτρου «Α. Μοισιού» που παίζει εφέτος σ' όλες τις πόλεις της Αλβανίας και στην τηλεόρασή της, την κωμωδία του Λάμπρου Μάλαμα -Μεσίτες- σε μεταφραση Άλεξ Τσάτσικαι Βόκτοια.

Σκηνές από το έργο

Κριτικά σχόλια του Λ. Μάλαμα

Μια έξοχη παράσταση στο Θέατρο της Σκόδρας

Ο Φαντιλ Κράγια είναι ένας σπουδαίος Αλβανός δραματουργός που κατοικεί στη Σκόδρα, με πάνω από 30 έργα που παίχτηκαν κατά καιρούς στ' αλβανικά θέατρα.

Είχαμε την τύχη στις 27 Απρίλη ν' απολαύσουμε ένα υπέροχο κοινωνικό του δράμα, με τίτλο «Το ζήτημα της Μπλέρτας». Ήταν μια έξοχη παράσταση υψηλού επιπέδου, που οκνηνοθέτησε ο Σεραφείμ Φάνκο «άξιος καλλιτέχνης του λαού» και βουλευτής στη Λαϊκή Βουλή, στο μεγάλο θέατρο της Σκόδρας.

Η υπόθεση αφορούσε ένα δίσυμπόστατο οικογενειακό δράμα με αποκαλυπτικούς συναισθηματικούς κραδασμούς, δικαιωματικές συγκρούσεις κι ευγενικό πάθος.

Ένα αντρόγυνο, όταν βρέθηκε μνηστεμένο, από τα παλιά ήθη και τις υποχρεώσεις, σε αδερφές, δεν ήταν εύκολο να κρατήσει ένα κοριτσάκι που είχε φυτέψει ο έρωτάς τους. Η πεθερά είχε το βάσανο να παντρευτούν οι κόρες της και δεν επέτρεπε τη στέψη του γιου, που κι αυτός συμφωνούσε σε κείνο το ζυγό των κοινωνικών ηθών και παρότρυνε τη μνηστή του να χαλάσει το παιδί πριν από τον τοκετό. Όμως, η μνηστή του, το κρυφοκράτησε... κι όταν το γέννησε τότε ριξε σε μια πόρτα ενός κηπουρού που είχε 4 αγόρια και πήρε με χαρά το θηλυκό βρέφος και το μεγάλωσε με ανθρωπιστικό καύχημα η οικογένειά του. Όταν έφτασε σε ηλικία κάτιοθεν ο καιρός και πάντρευαν τη θετή τους θυγατέρα, η πραγματική μάνα με τον αρχικά αρνητή πατέρα, που στο μεταξύ δεν είχαν αποχήσει κανένα παιδί. ζήτησαν με δραματικές και αποκαλυπτικές ικεσίες την κόρη τους από την οικογένεια του ανθοκόμου, πάνω μάλιστα στην ώρα του γάμου της. Έτοι, ξετυλίχτηκε όλο το δράμα και η κορύφωσή του με τις συγκρούσεις των αισθηματικών και τρανταχτών αποκαλύψεων. Γιατί, η κόρη είχε γνωρίσει για γονείς της, τους θετούς, που τελικά την πήραν οι πραγματικοί της. Εδώ ουγγραφέας δίνει την καταδίκη των αναχρονιστικών κι επιζημιών κοινωνικών ηθών, με αωστά ψυχολογικά φόντα στους χαρακτήρες του, ενσαρκώνοντας έτσι και το μήνυμα της ανθρωπιάς και της μεγαλοψυχίας, της λογικής και του δίκιου στο πρόσωπο του εργάτη ανθοκόμου και της φαμίλιας του.

Χαρήκαμε, ιδιαίτερα (αν και έλειπε ίσως μια κάποια λεπτομέρεια που θά δίνει νότα γέλιου

στο κλάμα του βρέφους) την άρτια σκηνοθεσία και τη δημιουργική και φυσική ερμηνεία διακεκριμένων ηθοποιών, όπως ήταν η Τίγκα Κούρτη, η Βιτόρια Nivo κ.α. Το ρόλο της Μπλέρτας απέδωσε φίνα η Πασκουαλίνα Γκρούντα, και του γέρου κηπουρού, ο βαρύς καλλιτέχνης Αντρέας Πρέλα.

Ένας Αλβανός αντιστασιακός κι υποδειγματικός Λογοτέχνης

Ο Λιουάν Κιαφζέζι διηγηματογράφος, μυθιστοριογράφος και θεατρικός συγγραφέας, είναι μια εξαιρετική πνευματική φυσιογνωμία στη φιλική γειτονική χώρα του Σκεντέρμπεη και της νέας ιδιότυπης ανθοφορίας, όπου, το αγνό κι αθώο χαμόγελό του, ανθίζει πλούσιο σε κάθε ατένισμά του, σε καταχτάει και τον αγαπάς, καθώς τα μάγουλά του κοκκινίζουν σαν ντροπαλού και άπραγου παιδιού. Αυτή η χαμόγελη γλύκα μιας ευγένειας, μιας τιμιόττας που μοιάζει αγιοσύνη και που ανοίγει διάπλατα καρδιές, ο Λιουάν τηνε χαρίζει αφειδωλα σε όλους. Είναι μια μορφή από τις πιο αγαπητές μου σήμερα στ' αλβανικά Γράμματα.

Γεννήθηκε στο Αργυρόκαστρο, αλλά, η ανταρτική του δράση που πολέμησε γεννναία το φασισμό σαν λοχαγός και ταγ/ρχης ήταν στα βουνά του Μπερατιού κι ετοι. πολιτογραφήθηκε και μπερατινός. Έχει γράψει πάνω από 30 βιβλία. Αφορμή για τούτες τις αράδες, στάθηκε μια κωμωδία του, που χαρήκαμε στο Κρατικό Θέατρο του Μπερατιού με θέμα τη σύλληψη του Γκόρκι και της «Μάνας» του, στον καιρό του Ζώγου. Έργο με χαρακτηριστικούς τύπους, με πειστική δράση και γκάφες που διαδραματίζονται γύρω από το παλάτι του υπερόπτη, παρανοικού και γελοίου τυραννικού βασιλιά. Ο Κιαφζέζι κωμωδιοποιεί αριογοτεχνικά και σατιρίζει δηκτικά τα οκληρά και καταπιεστικά μέτρα του Ζώγου, με τις προγραφές και τους κατατρεγμούς, όχι μόνο του Γκόρκι και του έργου του «Η Μάνα» που αφηνίζει τις μάζες, αλλά κι κάθε προοδευτικής ιδέας κι επαναστατικού στοιχείου, που δρούσε με τους νόμους των αντιθέσεων για την αναπόφευχτη ιστορική καταδίκη του δυνάστη.

Η Κωμωδία αυτή του Λιουάν δόθηκε σε πολλές παραστάσεις και σε άλλες πόλεις, και πρόσφερε με τα λυτρωτικά της μηνύματα... αληθινή ψυχαγωγία.

Λ.Μ.

Μέ τό σφυρί στά Καμώματα

Αλλότρια-συναφή και παράταιρα

Του 'ΑΙΚΗ ΦΩΤΕΙΝΟΥ

Ποίηση λαού και αριστοκρατίας

Σ'ένα βιβλίο του με μελετήματα και πείρες ζωής, με τίτλο «Ποίηση και παιητές» ο κ. Γ. Βαφόπουλος, κατατάσσει την ποίηση, σαν αγαθό για τους «αριστοκράτες» και τους «μυημένους». Σαν προνόμιο των «λίγων κι εκλεκτών». Μεγάλο λάθος για έναν σοδαρό κριτή και ποιητή. Και τούτο γιατί, ίσως να πέρασε την πιότερη ζωή του, στα σαλόνια και στα βιβλία. Ίσως έτοι εξηγείται όταν γράφει:

«Ποιός ποιητής θα επιτελέσει το τιτανικό έργο, που ενώ θα μιλά στην απλή και πρωτόγονη ψυχή του χωριάτη, θα ικανοποιεί απόλυτα και τον αισθητικά καλλιεργημένο άνθρωπο της πόλης;

Πιστεύω στην «αριστοκρατικότητα» της ποίησης. Ο ποιητής δεν είναι δυνατό ν' απευθύνεται σ' όλον ανεξαίρετα τον κόσμο.

Ο κ. Β. εδώ βρίσκεται έξω από την ιστορική, την καινωνική και την αισθητική αλήθεια. Δίκιο μπορεί νάχει μόνο στο ότι, πολλοί ποιητές επιβλήθηκαν και δοξάστηκαν από

Από τους «Μεσίτες». Δεξιά η Lumturi Dashi στο ρόλο της Μάγδας Κόκα και αριστερά, η Elibeti Kalebota στο ρόλο της Λούλας Κατσιφάγου.

λιγους ισχυρούς «άνωθεν». Τιμή κι αξία όμως έχει, να επιβληθείς από τα κάτω, από το λαό, τη βάση, ν' αναδειχτείς με το ταλέντο σου, τους αγωνες σου, τη δύναμή σου, με την αντοχή σου και τα έργα σου. Ο κ. Β. δε γνώρισε και δεν έζησε το λαό, το μόχθο του, τα βάσανά του τον ατέλειωτο πόνο του. Δε γνώρισε ίσως πολύπλευρα τη ζωή, τις χαρές και τις λύπες της, τη φύση και το μεγαλείο των νόμων της, με την αέναη διαλεχτική της κινησης. Γιαυτό κάνει και στην ποίηση τέτοιες ουτοπικές και απαράδεχτες διακρίσεις.

Έχει άδικο να υποτιμάει τη ζωή και την ψυχή του χωριάτη, στις σημερινές μάλιστα εξελίξεις. Γιατί ν' αγνοεί ο κ. Β. ότι είναι και έργο του χωριάτη το υπέροχο κι αθάνατο Δημοτικό μας Τραγούδι; Ή ακένωτη αυτή πηγή, που αρδεύουν όλ' οι Έλληνες και ξένοι ποιητές· η τέλεια αυτή μορφή και ουσία της αληθινής ποίησης που λέγεται Δημοτικό Τραγούδι, το ποιό αγνό κι αυθόρμητο υπερώριμο προϊόν και κτήμα του λαού, η μεγαλύτερη ίσως αξία του λαϊκού μας πολιτισμού;

Ποιός λοιπόν κ. Βαφόπουλε δημιούργησε την ποίηση; Δεν είναι αυτός που εσείς τον λέτε «πρωτόγονη ψυχή»; Δεν είναι ο «χωριάτης» που ζει και φυσική κι αθώα ζωή κι όταν έχει και κάποια μόρφωση, εξευγενίζεται καλύτερα από τον «αισθητικά καλλιεργημένο» (γράψε εν πολλοίς ακαλλιέργητο) άνθρωπο της ζουγκλοκοινωνίας των σημερινών μεγαλουπόλεων του καπιταλιστικού κόσμου;

Έπειτα, ο κ. Β. εννοεί ποίηση ως φαίνεται μόνο τα επιτηδευμένα λεξηθρικά σχήματα της αφαιρεσιολογίας και ανουσιολογίας, για μιαν ελίτ, και ιντελιγέντσια της φευτοαριστοκρατίας... Και περιφρονεί την εκλαϊκευμένη για τα πλατιά στρώματα.

Ποίηση με την πλατύτερη έννοιά της, δεν είναι μόνο ο στίχος. Είναι τόσες και τόσες ωραίες τέχνες, όπως π.χ. με τη στιχουργία και τη μουσική, και η πεζογραφία, και η ζωγραφική, και η γλυπτική τέχνη, η θεατρική, η αρχιτεκτονική, η ευγονική κ.α. Ποίηση είναι ολάκερη η ζωή, και η σοφότατη ποιητική δασκάλα η φύση.

Ο λαός κάνει ποίηση παντού· ακόμα και τα συνθήματα των πολιτικών του αγώνων. Η μάνα όταν νανουρίζει τραγουδάει και κοιμίζει το βρέφος της, όπως η δική μας και η δική τους η μάνα (ας ήταν αγράμματες). Έπλαθαν και πλάθουν οι μάνες στίχους και μύθους με ευκολία, κι από παράδοση και με φαντασία.

Γιατί λοιπόν ο κ. Β. περιχαράκωσε και κατάταξε την ποίηση «αριστοκρατική», κι εξοστράκισε τον πολύ λαό απ' αυτή; Κατεβαίνουν άραγε ποτέ οι «αριστοκράτες» στον απλό λαό, ν' ακούσουν πως και «πρωτόγονοι» για το Σαλονικιό σαλονίστα αγρότες, απαγγέλουν, από στήθους, Κρυστάλλη, Ζαλοκώστα, Βαλαωρίτη, Κοτζιούλα κ.α., Πρόσεξε ποτέ σε ταβέρνες ότι απλοί εργάτες απαγγέλουν από μνήμης Βάρναλη, Παλαμά, Σικελιανό και Ρώτα, Μαλακάση και Φιλύρα;

Τα τρωκτικά της ΕΡΤ

Ο χορός των εκατομμυρίων στην ΕΡΤ που μπαίνει στις τοάντες φίλων και ημέτερων των υπευθύνων, συνέχισε και στο τρίμηνο που πέρασε τό δργιο, τη μέθη του και τον τρελό του ίλιγγο. Με τι άλλο βέβαια. Με τις γελοιες σηριαλικές αθλιότητες(!) Ψεύτες, τυχάρπαστοι, τυχοδιώκτες, παρασταίνουν το «οκηνοθέτη», παιρνούν μια κάμερα, κάνουν και το σεναριογράφο, χωρίς ταλέντο, πείρα και τέχνη, χωρίς οσιβαρή αισθητική αντίληψη, ούτε ακόπο και συνειδηση για ηθική και μορφωτική ωφέλεια και αγωγή στο ταλαιπωρο και βαριεστημένο τηλεοπτικό κοινό Ιωρίοκουν πρόσφορο έδαφος με τις διασυνδέσεις τους... και αρπάζουν τα 2 σχεδόν εκατομμύρια στο κάθε επεισόδιο (ως πέρυσι ήταν ενάμιση) και κοροϊδεύουν με τους πάντες Αφήνουμε τα παρατράγουδα της περιβόητης ταινίας Αλευρά... και άλλων

οφθαλμοπορνοταινιών. Άλλα, για ποιό να πούμε, πως έμεινε ως τώρα κάτι χρήσιμο; Μήπως έμεινε από τους «Χατζημανουήληδες», τις «Αρσενίες», τα «Λαχεία», τις «Σκουριές» κ.α.;

Οι φαταούλες αυτοί, αποφεύγουν να πάρουν έργα δόκιμων και φτασμένων συγγραφέων, για να μη πληρώνουν δικαιώματα, και να μην έχουν μπελάδες, δεσμεύσεις και απαιτήσεις από τους συγγραφείς. Έτοι, αυτοί οι σαρδανάπαλοι της παχυλής μάσας, περνάν και με δωροδοκίες κι ανταλλάγματα, ανεξέλεγκτα, τα άθλια και πρόχειρα κατασκευάσματά τους, που καταλήγουν στην απάτη. Βάζουν βέβαια χωρίς πειθώ, και χωρίς «αιδώ» και την αισχρολογία της μόδας, κατά κόρο. Τι θα γίνουμε λοιπόν; Που είναι η Κυβέρνηση να καταργήσει αυτά τα μαφιόζικα παλιόπαιδα, ή τ' ανευθυνούπευθυνα δημοσιογραφάκια από το καρκινοβατικό Συγκρότημα, Διυδιση χρόνια τώρα, συνεχίζουν προκλητικά κι αδισταχταν.

απομυζούν το χρήμα του ερτίζιδικου κουρβανά, και ν' αυτοπροβάλλονται κάθε μέρα, με τα μούσια τους τα μαζοχικά τους, τη χυδαιολογία, τις ψειρές τους και την κενότητά τους (!) Πώς να τους χαρακτηρίσει ο εξοργισμένος λαός; Γιατί αυτές οι ασέβειες, οι μονοπωλήσεις και οι καταχρήσεις; Γιατί δεν κάνει σωστές επιλογές ο αρμόδιος υπουργός σε πρόσωπα με ειδική κατάρτιση και μόρφωση και κύρος. Γιατί, κι ως πότε θα λυμαίνονται τα ταμεία της EPT αυτά τα τρωκτικά, τα φαντουμάδικα κι ανιδεα στοιχεία. Τι ωφέλεια έχει το κοινό, από αλαλούμικες κι αηδιαστικές φαρσοπαραστάσεις, όπως μία σε θέατρο Δευτέρας στις 4-6-84 με γελοιες εμφανισιες του φτηνού θεατρινου Ταιβιλικα, που παρά του ότι έχει καποιες ικανότητες για επιθεωρησιακό ειδος, πρέπει μια σαχλαμάρα κι ένα εμετικό κομφούζιο ενός Ιταλού «αρπα-κόλα» (πολλοι νέοι Ιταλοι στο θέατρο ειναι όπως κι εδώ, όλο προχειρότητες, κλικες, κακό σουρεαλισμό, αηδιες και βλακειες) και τό κανε παρασταση για «αθηναιους» αφελεις και αδαεις, κι ειχαν το θράσος να παρουσιάσουν αυτό το γελοιο αλαλούμ και από την EPT Αισχος!

Οι ασπόνδυλοι παρακεντέδες της EPT, πουλώντας αβάρετα κι αδιάντροπα και τον καβαφιούμ τους, διαφημίζουν βέβαια το ειδος τους ..νεκρανασταίνοντας με συστήμα και πόνο συναφιού Δικταιους, λαπαθώτηδες κ α Υποτιμώντας τη γνημοσύνη του κόσμου, ενέπαιξαν ένα βράδυ την κοινή γνωμη και με το θέμα «μετανάστευση» . που βρήκαν όλον τον ελληνισμό της Αμερικής (γράφε αφελληνισμό στους έχοντες αδυοώπητο αγλεσουρα δολαρομανιας και μόνιμης ανιας) γαλάτον και μελάτον, μακαριον και πανευτυχή στον «παραδεισο» της υπερατλαντιας χώρας, που πάνεις -όπως ειπανε- το χώμα και γινεται χρυσάφι και με την παροιμια της γκαμηλας, μόνο που αυτή δε βλέπει την καμπουρά της (!)

Καλουνε πάντα την παρέα και την κλίκα τους, με ούτε γνώσεις κι ούτε σχετική ευφράδεια, ταλέντα μέτρια και κατωτερα, ή και φιλους εκδότες, αλλά προπάντων συγγραφεις προστατευόμενους... τους βγάζουν στην οθόνη ταχτικα χωρις να ντρέπονται, με τα φινάλε προβολής των υποπροιόντων τους

Αυτά όλα λοιπόν, δεν πάνε στ' αυτιά του κ Αντρέα, να τους πάσει από τους γιακάδες και να τους πετάξει έξω από το μέγαρο της Μεσογειων, μη ανεχόμενος άλλο το «χαλεπόν υπό χειρωνος άρχεσθε»;

'Οφιμοι γλωσσαμύντορες και Βυζαντινολάτρες

Ο Ιωτίους της Αθηνας το χει παρακανει με τις παραπροβολες ψευτοθεντέτων οιορ-Νονιων, που βαράν το νταγερε και την ηλεκτρικη κιθάρα με ήχους παράφωνους και ξεκωφαντικούς, κοροιδεύοντας τους «μουσικοφιλους» του συρμού, όπως περου το Σεπτέμβρη στ Ολυμπιακό της Καλογρέζας.

Σε μια ζωγκλα κυθωνια, το θραυσος ενος τραγουδιστη, θεωρειται μεγαλη «αρετή» κι ας είναι αλαλουμικη (!). Ετοι πηρε φορα κι αερα στα παντζακια του, Ενας Νιονιος, και κομπάζει απο την «Ελευθεροτυπια» στις 26-4-84, οχι πια για τη μουσικη, γιατ' ιωας δεν εχει και πολυ ιθεα περιουθαρης μουσικής, αλλα, με τον αερα του βεντετιομου του... για το μονοτονικο της γλωσσας μας! Τα ορια βλεπετε της θραυσης, δε στεκουν μονο στη νοθα μουσικη, μα υαλταρουν, θιγουν και τις καταχτησει, του λαου, μπαινοντας και στα χωραφια της γλωσσολογιας.

Διαμαρτυρεται λοιπον ο οιορ-Νονιος και συσταινει:

«Γιατί να μην αφιερώνουμε καποιον ανάλογο χρονο για να μαθαινουμε τη δασεια;.. εστω αυτον το χρονο που κοιταζομαστε στους καθρεφτες». (κοιταξε αραγε ο ίδιος πιστε το δικο του μουτρο στον καθρεφτη: Η φυλαγεται μη φυθηθει;) και προχωρει: «Υπουργοι που επιβαλατε το μονοτονικο στα σχολεια, για λογους απλουστευσης κι ευκολιας... πως βαλατε χερι στη γλωσσα που ειναι ανθρωπινος οργανισμος; Η γραφη του μονοτονικου με αποξενωνει...». Ελα ντε! Του κατακαμενο (!). Γιατι θρε κ. υπουργοι δε ρωτησατε και τον εκτο πραγματικοτητας κυρ-Νονιο νταγεριστα: Ε. ρε ξυλο που θελετε! Κοτζαρ μουζιχανος, οφιμοι γλωσσαμυντορις, της περισπωμενης, και της υπογεγραμμενης... κι ευεκ δεν τον υπολογισατε; Αιντε τωρα, φτυστε τον ολοι, να μην τονε βασκανετε... και τι θια γινουμε χωρι, αρλουμποτραγουδα (!). Το πραμα, να ζερετε, αντικυτοιχει στο αλα Μικι: «τι θα γινει η Ελλαδα μας χωρις Ταισανη» (!). Ετοι και κατα Νονιο «ανευ νονιου», τι θα γινουμε χωρι, ψιλες και δασειες (!). Ζητω λοιπον η πιωθρυμηση, των αρπαζοντων ψωμι και φημη καργια και βιλα κηφισιαρικη, απ' τους αξιολυπητους μουσικολακαδορους, (!). Γιατι θρε παιδια, κανετε τον κουφο, σταν ένας Βυζαντινολατρη της μπλα - μπλαδομουσικας που ονειρευεται «μαρμαρωμενο βασιλια» και την αγια Συφια, κι αποκαλει τους αθευνς ρωμιους, «γραικυλους» διοτι - λέει - «περιφρονουν τις τεραστιες ζώνες (γραφε βρακοζώνες κοιλαραδων) του παρελθοντος στοχασμου των πατερων της εκκλησιας». Θρε το θρησκομανη (!) Καμαρωστε τον, γιαυτο αφησε γενια και μαλλια... για να τον λενε «αγιο» του Βυζαντιου (!)

Αλλ ας αφησουμε τ' αστεια. Ο οιορ-Νονιος φιλοι μου, ζερει γιατι δε θελει το μονοτονικο, γιατι, (μ αυτο το βλοημενο που καθιερωθηκε, έστω κι αργα, από την Πολιτεια, ε πειτα από 80 χρονια αγώνων, τουσων αυτεριών του πνεύματος και της παιδειας) θα μαθαινουν γρήγορα τα ελληνοπουλα τα γραμματα, οωστά κι απλοποιημένα, και θα κερδιζουν χρόνο, να καλλιεργουν τη λυγικη τους και τη γλωσσα τους. Κι ετοι θα συνενοσυνται ολοι για κάθε

συμφέρο και δικιό στη ζωή. Ένω, ο κομφουζίαρχης θελεινα βαραεί το νταγέρε της ακατανοησίας, της ασύνενοησίας... και της ασύδοσίας.

«Βαθαϊ-ιαταταϊ! Τι νοοηροτάτες ιδεες από μοντερνο μουζιχάνο; Μηπως εχουν «χρεια» φυσιολογικου τεστ; Βεβαια, «αμαρτιαν ουκ εχει» ο βαρδαλαμπιόμπιας. Ένοχοι είναι οι δημοσιογραφικοι της πενταρας και «άπαξ» ο μαπιας ξεπειρμενος Τύπος, που φιλοξενει τετοιες «συνέντευξεις μεταξύ τυρου και αχλαδιου» από παλιομερολογίτες μουσικογαστορεζ... για να μη μελαγχολουνε, και χάσει ο κακομοιρης ο χιλιομπαιγμένος λαος μας, τους αναρχολαδους ντεφιάρηδες (!).

Η «ηδονή» μιας γηραιάς αγγλοκυρίας

Κοντα στις τουες «Θαυματουργικες» χαλκομανιες της οθωνικης τουθουλας (αις μη λησμονουμε κι ας δοξάζουμε τους ερπιτάδηδες για τα κατορθωματά τους) τι οργή κι αγαναχτηση ηταν κι εκεινη η προθολή μιας αγγλόφωνης γηραιας κυριας που ακούει στην ονομα Καιη... και μας έκαψε η δόλια, μη ξεροντας καλά τα ελληνικα. Ρε ταριζε και κυρπιαζε και το ριχνε στο «βασικα και κοντρα» «βασικα» (λέξη που τόσο κακοποιειται από τη φτωχογλωσση νεολαια) σε μια ελεινη συνέντευξη... ου να μη την εφτανε ένα οηριαλ ανουσιο τετραγωνης βλακειας (!). Ιχ, ρε να οφονται οι ασυδοτοι ερπιτάδηδες που έχασαν αιοθηση μετρου και ντροπης. Επιτε λοιπόν η προστατευμενη των αρουραιων Καιη, η με το ζορκικαι παραδιγ μουγγραφεις από τα - 18 ακομα «κειμενα» της άλλης γηραιας κι αγελαστης κυριας Νανας (στου Πιαττακού τα χρονια) ότι:

«Μονο η αγγλικη γλώσσα μου δίνει ηδονη που δεν τη βρισκω στην ελληνικη...».

Την ηδονιζουν βλε πετε όλα τα αγγλικα πραματα... τη μεθανε και κατα τη φραση του συρμου «της τη δινουν» (!). Γιατι ομως δεν καθεται στην Αγγλια να τηγανιζει τους κεφτεδες της, με μανιτανο φιλοκομενο, και παχυρευστη μαντεκα οαλτου ελισαβε πανη... η κι απο της αλλης «οιδηράς» κυριας την ε γγονη... και κοπασε ιδω, και μας πουλαει ανθελληνισμο πως δεν τις αφεσε η γλωσσα μας η θνικη; Άλλα βρισκεται και κανει, παιει να γινει με την αγγλικη στη δυση της και «πεζογραφος» μανι - μανι, απο τα θυλα κι ανώμαλα καναλια της Αθηνας. Η κ. Καιη λοιπον, που δε φταιει (θεν ζυνιοε και δεν ε λοργιοι απλως τους ιηλευτατες στα τελη Μαη, παρα τους έκαψε με τη ασυναρπητα παραμυθια της, αναιφορικα κι «ενωτικα» με την Ιροια του 1.200 π.Χ. και τον Ερφολι του 1948! Αλλας ας αφεσε «ενωριοκηνοθι τες κολαουζοι κι αβανταδοροι, με τρεσοι του με τρηματος... κι ανευ διαμι - τρηματος που ζεφιτρώνει τον τελευταιο καιρο ουν οι ουλιγκαροι το Μαρτιη, σαν ορνια

σε φοφιμια και τουκαλια στο οκο ταδι, για μασα - πάσα - κλασα και τρελή, νά ζειτε κορυθεύοντας κι εξαπατώντας τον κοφρακη! Μα... «εστι δικης οφθαλμός;...».

Λογοτεχνοσωματειακοι κηφήνες και μωροι

Γραφουμε για διασκέδαση πολλες φορές, για λογοτεχνικα οωματεια που ειναι «μπερεκετη» από αυτα στη χωρα μας, πατριδας των 49 ρωμιων και των 50 καπε τανάτων, της γενικής νοθειας και αναξιοκρατιας. Σωματεια για να περνουν την ωρα τους μερικοι αργόσυχοι φιλότεχνοι ν' αλληλοκολακευονται και να μωροφιλοδοξάζονται, δοκισήουφοι κ' υπεροπτες, επαρμένοι κι εγωισταραδες, που δεν έχουν βέβαια και καμια αξιολογη προσφορα στα γράμματα αλλα, πελαγωνουν βυθιμενοι στο ναρκιονιομδ και στην αυταπάτη. Πολλοι δεν έχουν ούτε καν ταλεντο, και παρηγοριουνται με οωματειακες προθυλες και νοσηρα καμώματα. Ή οπως πολύ επιτυχημένα τους χαρακτηρισε ο φιλος λογιος και τη προεδρος της λεσχης διανουσμενων Θεο νικης, Φ. Καρακωστας οτι, τέτοιες κατεστημενες κλικες και της Αθηνας και της ιωνης σήμερα πινευματικής ουμπρωτευουσας «έχουν το κεφάλι τους φηλότερα από το μπόι τους...» Γιαυτο, κιο, τι τυπωνουν, ποτε δε φτάνουν στο κοινο και ποτε δε διαβαζονται.

Ειναι και κάπιοι μοντερνόμορφοι λεξιθήρες, με νοσηρές φαντασιες, που βλέ πουν τις καιρικές και χημικες αλλιωσεις στα τζάμια οαν μορφες και ιδρώτες των αγιων και δακρυα του Χριστου! Οραματιζονται, οι πως να τους «πουμηδες» τις Με γαλοχαρες, οι ταχα, πανε «προστάτεδες» στα πολεμικα με τωπα κλπ. Σαν δε νιρέ πονται που χανουν ε τοικαι την αιοθηση του φαιδρου(!). Αυτοι που ποτε δε οκυθουν στη ζωή και στην πραγματικοτητα, αλλα βολευουν το συμφέρο της με ταφοσικης του πολιτικου κατεστημένου, με «εταιριες και ένωσεις λογοτεχνων» τρωγονται με εύννοιες και τεμπελιές το υστερημα του φορολογουμε νου λαου, μη ξεροντας και σχεση με οποια νε α δημιουργικη λογοτεχνια.

Χαιρε τε λοιπον κηφηναριες του «πρωτανιου οιτε υσης» αλλα κι εσεις μωροφιλοδοξοι των αγνωσιων ήζουτζεδες, νάνοι των ποικιλων λολοτε χνοσωματειων, «ευδαιμονες» επαρμένοι, ματαιοπονοι και ξιφλημι νοι(!)

«Συμφωνιες» ταιμπουσια και ματαιοπονιες

Η ΗΠΑ τον τελευταιο καιρο, υπογραφει αραδα ουμφωνιες με ένωσεις Συγγραφέων ομηρευων ανατολικευρωπαικων χωρων, για να οπιάζουν οι ανιες.

Τι συμφωνίες ειν' αυτες, και ποιο το πραχτικό τους όφελος, προπάντων για τους Ελληνες λογοτέχνες ως τώρα; Μη πείτε «μηδεν εκ το πηλίκον» (!). Άλλωστε, ολες οι συμφωνίες υπογράφονται, υήμερα για να ξεχνιούνται αυριο. Συμφωνίες της «πυρκαγιάς» που υπογραφούνται σ' αντάμωσες και φαγοποτιαμίας παρεας «υπευθύνων»... για να ξεχαστουνε επειτα στον καλαθο των... ανευθυνων(!)

Μην πείτε πως ολ' αυτα, γινονται για να δικιολογούν την υπαρξή τους καποια λογοτεχνικά εδω πέρα σωματεια... Και τι δηλαδής τα περνάτε αχρηστα για το λαο, παρασιτικα και στάσιμα για την οποια δημιουργικη και ανοδικη πορεία νεου εθνολογοπατερικου πνευματικου πολιτισμου; Ε, όχι. Τασωματεια των λογοτεχνες, καθιερωνουν λυλοτεχνες εδω στη χώρα των φαιδρων αυτοδηλωσιων «τιτλού χων» (!). Μακαρι με τη φιλικες μας χωρες, να υπηρχε συστηματικη και με σωστές επιλογες πνευματικων ανταλλαγων και μεταφρασεων συνεργασια. Οι επιθυμιες ειναι ευλογες και «εκατερωθεν» για τους πράγματικους δημιουργους.

Όμως χωρικ υπερβολες, η αληθεια ειναι αλλη. Οι συμφωνίες, το πιοτέρο μενουν στα χαρτια, ανεφαρμούστες. Γιατι, εμεις αρκουμαστε σε λιγες πρωτοβουλιες ευσυνειδητων... ενώ οι της Ανατολ Ευρωπης φιλοι, εχουν οργανωμενα δίχτυα με ταφραστων, φτανει η τεχνη η δικη μας να χει γνωριμιες, να ελκυσει θύνοντες και τυχερο να την εκδουσουν. Να ναι θέβαια και τεχνη κοινωνικη, διδαχτικη και χρησιμη και διχως μπαρουφολογιες.

Συμφωνίες, χωρικ πραχτικες συνεπειες και καταξιωση, παραμενουν γραμματα κενα και κουφια. Τρωνε πινουν και ποιος τη χαρη τους οι σωματειακοι μασαδοροι, γλειφουν και τα μουστακια τους που παυαλειφονται απο τα φαγοποτια και τη τουρτες(!). Περαυτε περικαλω, με τις «άλλοθεν» και «ανωθεν» συστασει..., και ολα «ουφα»(!).

Καλοφαγαδες κομψευομενοι, υπογραφτε και πρωτοκολλα συμφωνιών, να μείνει το περαυμά σας απόκαθε ταβλα-αχλα-δικη και τοιμπουσάτη μνεια, στην «αθανασια» (!)

Αυτές οι γαστρονομιες, δίνουν ειδικο θαρος και στη αργόστροφες λυλοτεχνιες(!) Οφόμεθα λοιπόν για όλες τις φιλοφρουσύνικες συμφωνίες στα «περι διαγραμματων... ευχομενοι, να γινονται και χαθιαρουσυμμειχτα τοιμπουσια και με ραχάτ-λουκούμια επιδόρπια φυστικουαμυγδαλατα, και όχι θαρυστόμαχα και μη πεποι-κόλικα χωνευτικα φαγοπιοτο-με λάτα(!)

Νάνοι ποεταστριας και κοφμεσιάσματα θραβειοκρατιας

Να μας ζήσουν οι σουρεαλιστές. Κοινοτοποι και ανούσιοι πεζολόγοι, φελοι (όμως φιλοι των κ.

Σαβουιδη και Κουμπη) οπως ενας κύριος που τοιμηησε (χαριν φιλιας) και κρατικο θραβειο, για καποιες θωμολοχιες... περι γυναικων και μη ρωτατε(!) Ζητω οι θραβειοπεψιοι ελληνοαρεμπικανοι που ελαθαν πρωτα τους χρησιμους απο το ιδρυμα Φυρντ... Μη βασκαθουν που παρουσιαζονται και «καθηγητες» πανεπιστημιων στις ΗΠΑ (γραφε αυημαντα νυχτερινα οικολεια). Να μας ζησει κ η αγλεουρη αυτοχρησιμη τιτλολογια(!). Ποιος την ελεγχει; «Στους τυφλους θασιλευουν οι μονοφθαλμοι». Ετοι δεν εφταναν μυνο τα μαλλια και τα μουστακια, το θραυσυ, και η αγνοια στην κακοποιηη της γραμματικη, της ωραιας μας δημοτικη, η ασυναρτησια της «υτρουσκουρας» και πασα γλωσσικη λεηλασια. Στις μερες μας αυτα. Θραβευονται στους φελοειδες επιβεικιες. Αυτους που θαζουν καλους στις παλαμες να χειροκροτουν και να κωλοτουμπαρουν μπροστα στα παντζακια του παπα των καθαφικων, του χοντρου. (Μη φτερνιζεσαι) χωρια σ' εκεινο τ ανεκδηγητο του Ριου ετησιο θαβυλωνιο συναγω... που βλογαν τα μουσια τους με τη παχυλόδραχμες ευλογιες της (εν αγνοια της) Με λινας.

Ο εν λογω λοιπον, δε χρειαζοταν εμπνευση για το θραβειο του, περι γυναικων... Γιατι ζερει να μιμεται τις σουρεαλ-αρλουμπες μανι με την παρεα του, και τα των γατων κοφμεσιαματα και σαλτα.. Τι κι αν διαμαρτυρονται μερικοι συνειφο-θαμενοι ζηλωτες για κρατικα θραβεια. Η άλλοι τιμοι και ρε αλιστες για τη νανικη χυδαιολογια; Τι κι αν φωναζει ο ιδιος ο θραβευαμενος παραπονετικα, που δε διαθαζει κανεκ ιην-ποεταστρια του; Κριμα σου απονη ελληνοαρεμπικανα αριστοκρατια(!) Τετοια τζυυτζεδικη «ποιηση»/την προβαλε κι ο κ. Τσαούσης στο « Εθνος» αιωχος να μη τη βλε πουνε στο νανο, που εγινε μεγας και δαφνοστεφτος οπαδος του Μπρετόν; Αλλα, στων κουφων και κουφων την πορτα, οσο θελεκ θροντα. Ξερουν αυτοι οι πονηροτατοι οτι: οι γατοι, δε φτερουγκουν. Δεν πανε δηλαδη παραπανω απο τα νιαουριοματα των κεραμιδιων τους(!).

Διαμαρτυριες και συνωμοταξιες

Γιατι διαμαρτυρονται οριομενοι ποντιφηκες λυγοτεχνικων σωματειων, για την καινουρια επιτροπη αγορας, βιβλιων και κρατικων θραβειων που συγκρυτησε το ΥΠΠΕ; Λημονούν οτι κι αυτοι οι σωματειακοι, αγορασαν πέρυι βιβλια από το «φτωχό» δισεκατομμυριούχο Γαργάλατα;... Και περιφρόνησαν άξιους ανθρωπιτες ποιητες σαν τον Αντωνη Κυριακοπουλο κι άλλους που έδιναν και θαρραλευ παρων στα προσκλητήρια της Δημοκρατιας των καιρων; Γιατι ζυνιζονται τώρα; Και οι μεν και οι δε, φιλοι και παιδιά του πάπτα Σαβουιδη, ειναι. Αυτοι κι αυτοι, του μπογιατζή ο κόπανος κ' η κοπρια στα λαχανα. Κι επι δικτατοριας, κι επι Ν. Δημοκρατιας, κι επι ΠΑΣΟΚ, κι επι Αριστεράς

αν ερχοταν... παλι τα ίδια φρουτά, θα χαρε (!) Σημειώνη μας την Ψωροκωστιάνα από το 1821 και ως σημερα, αδιάκοπα επιπλέουν τα φαιριαστικά, τα συμβατικά και τα καιροσκοπικά στοιχεία, οι επιτηδειοί και οι τεμενατζήδες. Δεν λεμε θεβαία για τον κ. Μερακλή, φίλο του χοντρού, που (παρα την εδρα του) δεν ευδοκηει να γίνει λαογράφος· ομως αναδείχθηκε κριτικός λογοτεχνίας α! Και σ' ολες τις καταστασεις. Τώρα οσο για τα παιδιά του παρασκηνιακού μας «υγκροτηματαρχη» Γιατρομανλακήδες, Φωστιερήδες, Μουντέδες, Ζηρηδες, Πλασαραδες και άλλοι, όλοι τους, θραβευμενοι και μαλιστα με 'Ιθρυμα Φορντ ορισμένοι, φορτωσαν σε σαρανταποδαρο γάιδαρο την κριτικη της λογοτεχνίας. Ε, με ποιός τη χάρη μας! Ποιός θα κρίνει ποιόν; Τα θραβεια θέβαια θα τα υπαγορευσει ο χοντρός από το παρασκηνιο. Γιαυτό ειναι περιτη η έγνοια γιαυτούς να μελετησουν έργα, εκδοσεις, δράση, τέχνη κι επιδοσεις, γενικά ν' αποτιμήσουν αξια δόκιμων και φτασμενων λογοτεχνων. Θα πληρωφορηθουν θεβαϊα κι από τον «απληρωφόρητο» ημέτερο κ. Κουμπή, (πολυ-Αργυρίου) που τον αφησαν έφετος να ξεκουραστει(!). 'Έβαλαν ομως στην επιτροπή και μιαν άξια του ονόματος της και των ηθικων αρχών της, τίμια κι ενάρετη, σπουδαία κι αθύρυθη λογοτεχνίδα αγία

Θα λε γα - ποιητρια την κ. Βικτωρία Θεοδώρου. Τι ζηταιει ομως μια λευκη περιστερά και ελαιφος ειρηνης και δικαιοιουνης, αιωάτητας και ακεραιοτητας εν μεσω λύκων και θηρίων, ιυννοιων, συναλλαγων και παρασκηνιων; Πού ειναι η αλλαγη στα κατεστημένα των Γραμμάτων; Τιμοταιει ενδι εις λογοτεχνες, δεν υπάρχει γιατρεια. Δυστυχως! Στ' ανιαται αυτά προβληματα του ΥΠΠΕ, δεν υπαρχει δικαιωσύνη, σεβασμος και ειραρχηση αξιων. Βγαίνουν οι ουρές των φιδιων και χτυπανε τα κεφαλια! Ακανθώδης πρόβλημα. Η υποθεση αυτη, ε τοι θα σερνι ται... απ το ΥΠΠΕ. Δεν αλλαζει ταχική στις

ε πλογες του, καταργωνται εν ανάγκη και τα «κρατικα» θραβεια... να βαζει προσωπια για περισσοτερες αγορες βιβλιων, ικανα να κρινουν, τη χρησιμοτητα τους και τις ανάγκες των λογοτεχνων. Προσωπια, οιθαρά, εμπειρια ηλικιωμένα, με κυρος κι ενημέρωση για τις πνευματικες και λογοτεχνικές αξιες της πατρίδας μας.

Χρήμα και δόξα

Ο κ. Γ. Βαφόπουλος, γνωστός ποιητής στη Θεο/νίκη και με το γήρας που ουκ' έρχεται μόνον...» για το αλάφρωμα των πτόνων, αποφάσισε (από ακράτητη φαίνεται «μετριοφροσύνη») να ευεργετήσει την πνευματική ζωή της πόλης του. 'Έτοι, διέθεσε το χρυσίον του σ' ένα (όντας ζων ο ίδιος) «Βαφοπούλειον 'Ιθρυμα» πνευματικόν τε και κουλτούρας, αγαθοεργόν. Βέβαια, ο κ. Β. είναι καλός, ποιητής και καλός ευγενικός άνθρωπος. Άλλα, αυτή του η ευεργεσία, κατά τα «ειωθότα», και κατά την ταπεινή μας γνώμη, έπρεπε να γίνει από τη διαθήκη του, μεταθανάτια του. 'Έτοι θα κέρδιζε πολύ περισσότερη και δικαιότερη φήμη. Γιατί, «ου μη γένοιτο» νά' ρθ' η ώρα, ζώντας, να δοκιμάζει πικρίες, από τις ρωμέικες ευεργετημένες αχαριστίες;

Αν λοιπόν δε ζήλεψε την υπερβολική και δοτή «άνωθεν» από ισχυρούς των ημερών φήμη και «δόξα» των Καθάφη-Ρίτου και Ιλύτη... καλά έκανε ο κ. Β. που χαίρεται τώρα τις ποιητικές του επικαρπίες... Καλή κι επιαινετή η πράξη του, κι ας λέει ο Ιοσκράτης «Δόξα χρημάτων ουκ' ωνητή» (η δόξα δεν αγιοράζεται με το χρήμα).

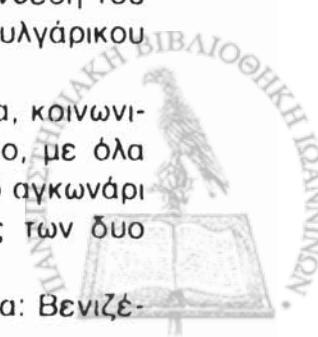
Η «Τουριστική Βουλγαρία» του Λάμπρου Μάλαμα

Ένα έργο ευχάριστης περιήγησης, αλλά κι ευσυνείδητης, παντικειμενικής έρευνας και μελέτης με πλούσια στοιχεία βιβλιογραφίας, δοσμένο με την ευθύνη της προαγωγής των ελληνοβουλγαρικών σχέσεων, από το γνωστό συγγραφέα

Ολάκερη η γειτονική και φιλική μας χώρα μέσα σε 350 σελίδες, με ανάλογους χάρτες και πάνω από 200 φωτογραφίες. Από την πρώτη πληθυσμιακή σύνθεση του χώρου με τις αρχαίες θρακικές φυλές, ως την ίδρυση του πρώτου βουλγάρικου κράτους· και ίσαμε τα σημερινά δεδομένα

Ένα έργο μ' εντυπώσεις και κρίσεις, με ιστορία, ανθρωπογεωγραφία, κοινωνιολογία, ψυχολογία κλπ. Ένα βιβλίο πρωτότυπο, ενημερωτικό κι ωφέλιμο, με όλα τα τουριστικά ενδιαφέροντα, για κάθε 'Ελληνα και περιηγητή. Ένα γερό αγκωνάρι στο οικοδόμημα της φιλίας, της ειρηνικής και αδερφικής συνεργασίας των δυο λαών και του βαλκανικού πολιτισμού.

Θα το βρήτε στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και στη δ/νση του Συγγραφέα: Βενιζέλου 188 ΓΙΑΝΝΙΝΑ, τηλ. 0651-22030.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ

Λόγια που καίνε
του Στέλιου Κεντρή

Ο Συγγραφέας έχει χρέος να γροφει την ολήθειο. Δηλαδή, δεν πρέπει να την αρνείται, ούτε να την παραλείπει, κι ούτε να τη μασκαρευει. Η ολήθειο είναι χρήσιμη, όταν μετατρέπεται σε ενέργεια.

Αναρχία και γεννοχτονία

Ανατριχιαστικές διαστάσεις παίρνουν τα ναρκωτικά τον τελευταίο καιρό στη χώραμας. Τι θα γίνει η νεολαία μας; Ποιός νιάζεται να βάλει ένα φρένο στον κατήφορο της ανηθικότητας και της γεννοχτονίας σε όλα τα φθοροποιά μέσα που πλήττουν και αχρηστεύουν τη ζωντάνια και τη δύναμη των νέων; Ποιός και πότε θα βάλει φραγμό στην Ελλάδα μας, που έχει μεταβληθεί στο πιο ξέφραγο αμπέλι του κόσμου, και μπαινοβγαίνουν ασύδοτοι και ασύλληφτοι οι διάφοροι διεθνείς αλήτες, μαφιόζοι και χασισέμποροι από χώρες της Μεσης Ανατολής, της Αφρικής και της Ασίας; Τι είδους ελευθερίες είναι αυτές, όταν γίνονται ζημιογόνες για όλο μας το έθνος;

«Αυτές οι παραελευθερίες... σημαίνουν αναρχίες» έλεγε κάποτε ως και ο σατανικός μακελάρης μας Τσώρτσιλ στον καλό και συνετό Ρούσβελτ.

Τα παραδείγματα του εμπορίου και της χρήσης ναρκωτικών, δεν είναι πια κρούσματα στη χώρα μας. Οι κρυφοφάνερες και βρώμικες αυτές διασυνδέσεις, παίρνουν πολύ πλατιές διαστάσεις.

Στ' Αγρίνιο «13.000 δεντρίλια ινδικής κάναβης» πιάστηκαν και καταστράφηκαν πρόσφατα.

Στην Κατερίνη συνελήφθη και δικάστηκε ολόκληρο δίχτυο μεγάλων επιχειρηματιών που εμπορεύονταν συστηματικά το χασίσι από το Ιράκ και την Τουρκία για την Ολλανδία.

Οι μαθητές και μαθήτριες Λυκείου Αργυρούπολης έπιναν χασίσι που προμηθεύονταν από τη γειτονική τους αμερικάνικη βάση.

Στα Τρίκαλα συνελήφθη άλλο δίχτυο, με καλλιέργεια «φούντας». Στην Αθήνα-Πειραιά - Θεσ/νίκη, η αστυνομία δεν προλαβαίνει να κυνηγάει... Άλλιμονο, όταν δε νιώθουν οι άνθρωποι ότι το ναρκωτικό φθείρει κι αχρη-

στεύει την ψυχή και το σώμα, όπως ο σκώρος τρώει τα ρούχα Ο Λουκιανός έλεγε.

•Σε κατάσταση αναρχίας, η ισχύς είναι μέτρο δικαίου•

Φιλόζωος πλοιάρχος σημείων και τεράτων

Ασχολήθηκε μέρες ο ελληνικός Τύπος στα μέσα του Μάη, μ' έναν πλοιάρχο Πλυτζανό πουλο... (αμάν κατοχικό και περιβόητο όνομα, μη το βασκάνουμε) ντρόπιασε είπαν, τον από αρχαιοτάτων χρόνων εθνικό μας αλτρουιστικό ανθρωπισμό... ρίχνοντας βορά στους καρχαρίες 12 νεαρούς Κενυάτες... που βρέθηκαν στ' αμπάρι του καραβιού του. Ήταν κάποιοι κακόμοιροι πεινασμένοι λαθρεπιβάτες!

Τι θέλουν τώρα οι ανακριτικές αρχές και ρίχνουν μομφές σ' αυτόν το «σκληρό» κι «άγριο» γραικύλο θαλασσόλυκο, Λάθος(!) Αυτός ο καρχαριόφιλος και «πονόψυχος» ανθρωπόφαγος, περνώντας από πέλασ με κοπάδια πεινασμένων καρχαριών, δεν άντεξε η ψυχή του, να ροκανάνε τα σκυλόψαρα τις προπέλες των καραβιών... και θέλησε να τα ταΐσει με κενυάτικους μεζέδες χαβιαροπεριούσιους... και μάλιστα στουμπισμένους και με μια καραμπίνα! Κ' ύστερα σου λένε πως η εποχή μας δεν έχει ανθρωπιά και φιλοζωία(!) Ξεχνάτε με τη σκύλα τη Λάικα, τη Ντάμκα, που είχαν ξεσκωθεί διαμαρτυρόμενοι όλ' οι σκυλοπάτερες της αγγλοαμερικάνικης χρυσοκανθαρίας; Μα για τα καημένα κενυόπουλα ήπιανέ ουίσκι βούβας και συχνουρίας(!).

Ας τολμήσουν άλλα αραπάκια του λοιπού να ξανατραγουδήσουν το...

εμείς τα αφρικάνικα
τα δόλια παλικάρια
όταν μας αφίγγει το λουρί^{ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ}
τρυπώνουμε στ' αμπάρια!
Χαίρε ω της θηριωδίας το ασάλευτον τείχος(!)

«Τουρκοπυρηνικά» και «αγγελοπροστασίες»

Πριν λίγον καιρό, σερβιρίστηκε από τον Τύπο ότι: η Τουρκία, πολύ σύντομα, θα κατασκευάζει ατομικά όπλα... Τίνος τα πουλάει αυτά τα κόλπα, η συμβατική και πολυπρόσωπη δημιοσιογραφία, Σα δε ντρέπεται που υποτιμάει και τη νοημοσύνη της.

Για ποιά Τουρκία έγραφε;

Την Τουρκία του ψωμιού και του κρεμυδιού των 12 εκατομμυρίων αγράμματων κι άξεστων Κούρδων;

Μήπως εκείνη των στρατοπέδων του Εβρέν; Των 1.260 διανοούμενων, που ξεσήκωσαν (προς τιμή τους) τη διεθνή κατακραυγή για τις εκατοντάδες χιλιάδες που βασανίστηκαν... και τους 60.000 μάρτυρες, που υποφέρουν ακόμα στις φριχτές κι απάνθρωπες φυλακές των Εβρένηδων και των Ουζάληδων;

Μήπως για την Τουρκία των 150 αμερικάνικων βάσεων; Ή την κατάφτυστη Τουρκία των Μεντερέδων, των Ζορλούδων, των Ετζεβίτιηδων και Ντεμιρέληδων,

Γιατί, δε μιλάνε τελοσπάντων με τη γλώσσα της αλήθειας, δηλαδή ότι:

Οι αφέντες των Τούρκων οι Αμερικάνοι, εγκαθιστούν πυρηνικά εργοστάσια ή άλλα πολεμικής βιομηχανίας (όπως έχουν στη Δ. Γερμανία) στο έδαφος της Τουρκίας, που τόχουν απαλλοτριωμένο, δικό τους. Χρόνια τώρα, έχουν την Τουρκία αποικία... δίκης και τάξις προτεχτοράτου. Σκαρώνουν δίχτατορικά και τυραννικά καθεστώτα, με τους υποτελείς χατζηαβάτικους στρατοκράτες της αρεσκείας τους... Απορφάνισαν τον κακόμοιρο τον τούρκικο λαό, για να κατέχουν ανενόχλητοι το έδαφός τους, και νάχουν τις βάσεις τους κοντά στο μαλακό υπογάστριο της ΕΣΔ.

Τώρα λοιπόν σχεδιάζουν να κατασκευάσουν ικεί και πυρηνικά όπλα... για να σώσουν τον κόδρο της Ανατολής! Όχι βέβαια από το «οισιετικό επεχτατισμό» που διατείνονται και από «βορρά κινδύνους». Άλλ' όλ' αυτά, και στον περισικό κόλπο που πάνε φίρι - φίρι κι ανάβουν πόλεμο (ο καυγάς για το πάπλωμα) είναι για τα πετρέλαια των μαχαραγιάδων, των έμπρηδων Διεκδικούν βλέπετε οι μακελόκοσμοι γιάνγκηδες «αγγελοπροστασία» του «μαύρου χρυσού». Το ζήτημα όμως είναι άλλο. Το πως θα σωθούν οι λαοί από τέτοιες κυριαρχοπροστασίες! «Ουαί τω μη τοις ιδίοις όνυξι ξυνομένω» (Αλλιμονο σ' εκεί νους που δειν ξύνονται με τα δικά τους νύχια).

Δεσπότης τοκογλύφος

Ο «άγιος» και «πανόλβιος» Σερρών, που «μετέστη εις Κύριον» προ δύο μηνών, (μόνο που ο κλειδοκράτορας Πέτρος του «παραδείσου» θα τονε κουτρουμπάλισε τον αθλιόψυχο φούντα για το κατράμι της κόλασης με τον πιο κερασφόρο τρίκλινο κι εωσφόρο... (καλό το παραμύθι!) ήταν ένας βέβηλος εκμεταλλευτής και τοκογλύφος όπως έγραψαν οι εφημερίδες..

Ο Σερρών και Νιγρίτας Κωνσταντίνος λοιπόν, δεν ήταν ο καλός Σαμαρείτης. Αποδειχτήκε τερατόμορφος Σειμωνίτης. «Τουτέστι» ανελέητος κομπογιανίτης στη σύναξη του «μαρμανά».

Σε 20 εκατομμύρια δρχ. ανέρχονταν οι καταθέσεις του σε τράπεζες... και οι τόκοι τον ηδονίζανε ξεχωριστά. «Διέμενε σε πολυτελέστατο μέγαρο»... Κι όλ' αυτά βέβαια, από τα φτωχά πουγγιά της ελεεινής θρησκοληψίας των αφελών, από τα χαράτσια των «μυστηρίων», τους «δίσκους» των εκκλησιαστικών μαγαζιών κ.λπ.

Που είσαι Πέτρε, Πέτρε, να τον αφόριζες με τα παρακάτω λόγια σου:

«Τον αργύριόν σου συν σοι είη εις απώλειαν, ότι την δωρεάν του Θεού ενόμισας δια χρημάτων κτάσθαι». (Τα λεφτά σου κι εσύ μαζί να χαθείτε, που νόμισες πως η δωρεά του Θεού παίρνετε με λεφτά. (Πραξ. Η' Κ. 9).

Κ' ύστερα;... Μιη μου λέτε πως δεν είχε δίκιο ένας πολιτ. Μηχ)κός ο κ. Κ. Ιωάννου, που θα έφτανε ακόμα και σε δικαστικό αγώνα, αν δεν τού γραφαν στην αστυνομική του ταυτότητα «Θρήσκευμα = ΟΥΔΕΝ»! Πού να πιστέψει ο άνθρωπος; Όταν τον περισφίγγουν δεσμά δεινά, τέτοιων ιερατείων; Άλλα, «θου Κύριε» παραπέρα...

Ανύπαρχτη κριτική και αυτοκριτική

Στις 16 Μάη, σε μια εκπομπή της EPT ο συντονιστής μιας συζήτησης στα «Βιβλία και Θέματα» κ. Δ. Τσάτσος είπε, πως έχουμε «κρίση του πολιτικού λόγου, έλειψη και κρίση της κριτικής». Διλαδή, πως σήμερα δεν υπάρχει κριτική στην Ελλάδα σιβαρή, και έλεγχος στα πολιτικά δεδομένα. Αυτό είναι αλήθεια. Η πολιτική, η δημοσιογραφική και η φιλολογική γλώσσα, δύσκολα και στερεύει από κριτική, και κοντά σ' αυτή λείπει και η αυτοκριτική.

Γιατί όμως, αφού υπάρχουν ταλέντα με οξεία παρατηρητικότητα πλούσιο λεξιλόγιο

και κριτική διάθεση, να περιφρονούνται; Είναι γιατί δεν υπάρχει στη χώρα μας αναγνώριση των αληθινών αξιών και των δυναμικών ταλέντων.

Ο κ. Τσάτσος κατάληξε στο συμπέρασμα ότι κάποιες νύξεις κριτικής, γινονται μόνο με τα γελοιογραφικά σκίτσα. Τι κρίμα όμως, στη χώρα που ανθούν οι φαιδρές πορτοκαλιές, να θάφτεται με τ' άλλα φρούτα και η κριτική ή αυτοκριτική στις χωματερές!

Ποιός, λοιπόν, από τους καιροσκόπους κι αρχομανείς καριερίστες, έκανε κριτική και αυτοκριτική, ενάντια σε τρωτά κι αδυναμίες, σε λάθη και παρασπονδίες, απόλες τις παρατάξεις, για να διορθώσει κακώς κείμενα, να διδαχτεί από τα λάθη του και να τελειοποιήσει πράματα και χαρακτήρες; Ποιός παραδέχεται σφάλματά του; Ποιός δέχεται τίμιο κ' ειλικρινή έλεγχο; Εδώ, η υποκριτική και το κουκούλωμα, έχουν αναχθεί σε επιστήμη. Εδώ, δεν «νίπτουν ανομήματα... μήτε εις μόνανόψιν!»

ΛΕΚΤΙΚΗ ΦΤΩΧΕΙΑ

Σε συζήτηση με φίλους, ο λόγος για τη φτώχεια και τη γύμνια του λεξιλόγιου της νεολαίας μας...

Είναι αλήθεια, αποκαρδιωτικό το φαινόμενο. Όσο κι αν είναι μεγάλο χάρισμα ο προφορικός λόγος στον άνθρωπο, ο πλούτος των λέξεων δεν έρχεται μόνος του. Η ευφράδεια στο ομιλείν, δεν είναι αποκλειστικά φυσική πριμοδότηση. Είναι κατάχτηση μορφωτική. Είναι μελέτη, καλλιέργεια και πείρα. Είναι άσκηση και αφομοίωση του γλωσσικού πλούτου του λαού μας. Η πλειονότητα της νεολαίας σήμερα, δεν μελετάει και δεν αφομοίνει. «Περί άλλων τυρβάζει»... Αρκείται στο μάλμπορο, στην κόκα-κόλα, στο χασίσι, στο σουβλάκι, στο ουιακάκι, στο προ-πο, στο ποδόσφαιρο, στην τεμπελιά και στην αισχρολογία και τη διαφθορά.

Ο νέος εδώ, γίνεται εχθρός του βιβλίου και της μελέτης. Πώς να μορφωθεί, για να ξέρει να μιλεί, να συμπεριφέρεται;

Γιαυτό, πολλά είναι τα αίτια που οι νέοι μας έχουν τη λεκτική τους φτώχεια, το ισχνό και περιορισμένο λεξιλόγιο, ή μόνο το χυδαίο. Εντοπίζουμε για παράδειγμα τα παρακάτω αίτια:

1) Τα ημιτελή, και απροσάρμοστα με τη γλωσσική ανάπτυξη εκπαιδευτικά προγράμματα.

2) Την υποτίμηση της Λογοτεχνίας, που δε διδάσκεται στα σχολεία.

3) Τον κατήφορθ της θεατρικής ζωής με τη χυδαιολογία ...

4) Το συρμό, την απληστία, την ατομικιστική αποχήνωση των υλιστικών μόνο αγαθών, της καταναλωτικής κοινωνίας κ.α.

Ένα δόγμα «σλόγκαν»

Ο κ. Ε. Αβέρωφ - Τοσίτσας στον προεκλογικό λόγο του στη Θεσ/νίκη, επανέλαβε την επιθετική και γηραλέα αντίληψή του, κατά της πάλης των τάξεων. Είπε χαρακτηριστικά:

«Εμείς δεν παραδεχόμαστε την πάλη των τάξεων...» Αυτό το σκληρόκαν, θύμισε πάλι ένα λόγο του στην Τανάγρα, όταν ήταν υπουργός Εθν. Άμυνας Άλλα. Θύμισε και τον προπολεμικό αγράμματο κι αφελή ενωματάρχη του νησιού της εξορίας και τον άλλον... του «περανύδες εφόνευσεν αἰξ...» της Λάκκας Σουλίου. «Ετσι και ο κακόμοιρος άξεστος φύλακας των μορφωμένων εξορίστων της μεταξικής δικτατορίας, όταν εκείνοι του είπαν ότι, «κάνουμε αγώνα ταξικής πάλης...» ο μακάριος νωματάρχης τους απάντησε. «Ε, κι εγώ σαν αστυνόμος και αρχή του νησιού, καταργώ την πάλη των τάξεων...» (I)

«Ετσι, και για τον κ αρχηγό της Ν.Δ. καταργείται Φεύ, και η διαλεχτική κίνηση, και ολάκερη η φιλοσοφία του Ηράκλειτου! Τι κρίμα που δεν υπερασπίζεται, του συγγραφέα την ιδιότητα, το κάποιο κύρος και τη σοβαρότητα, και κολλάει σα στρειδί σ' εξωπραγματικό, αφύσικο και στείρο δογματισμό. Τι θα λέγει αν ρωτιόταν ότι, η ιστορία όλων των κοινωνιών μέχρι σήμερα, είναι ιστορία της ταξικής πάλης των-ταξικών συγκρούσεων, Βέβαια, άσχετα αν δε γράφτηκε εδώ η αληθινή και παραμένει ακόμα, διόπις τη χαρακτήριση του Παπαρηγόπουλος. «Η ιστορία είναι μια γριά ψιμυθιωμένη πόρνη».»

ΦΟΝΙΑΔΕΣ...

Είναι ανομολόγητα τα βασανιστήρια και οι τρόποι των εκτελέσεων που εφευρίσκουν οι Αμερικάνοι επιδρομείς σε χώρες της Κονταδόρας, αλλά και σε άλλες Ηπείρους, για να κατατροπώσουν τους εξοργισμένους από την πείνα, τη δυστυχία και την αθλιότητα λαούς, και τα κινήματά τους. Θανατώνουν με διάφορους και ασύλληπτης φαντασίας τρόπους. Να ένα πρόσφατο παράδειγμα. «Για τα παιδιά στη Γουατεμάλα, δεν ξέρευαν σφαίρες. Τα σήκωναν από τα πόδια, κι έποιγαν τα κεφάλια τους στον τοίχο των σπιτιών... σ' ένα χωριό ύποπτο για βοήθεια στους αντάρτες». (Εφημ. «Ιντ. Χέραλντ Τριμπουν»).

Αυτά κι άλλα φριχτά και τραγικά ειδεχθή εγκλήματα κάνουν και για τα κέφια των δήμιων μισθοφόρων τους σε πολλές χώρες που επεμβαίνουν για χάρη βέβαια, πάντα της ειρήνης (I) Πώς λέτε κι εσείς, αυτά όλα δε σημαίνουν ειρήνη (:). Ο Νίξον το 1980

στο βιβλίο του «πραγματικός πόλεμος» προ... αθεί μάταιωνα τους βάλει τάχα μυαλό και να τους συμβουλέψει... Θαρρείς και με την προεδρία του οι γκαγκαστεροπειρατές δεν έκαναν τα ίδια! Ιδού τι τους λέει ο... ένα σημείο... «Το πραγματικό μάθημα του Βιετνάμ δεν είναι να παραίτηθούμε από τη χρήση δύναμης, αλλά ότι ως τότε που δεν θα μάθουμε να τη χρησιμοποιούμε αποτελεσματικά για την προστασία των συμφερόντων μας, ο τροχός της ιστορίας θα γυρίζει εναντίον μας».

Τι εμπιστοσύνη να δώσουν οι ηγέτες των λαών σ' αυτούς, που η αντίφαση κ' η τρέλα, άποδείχνουν ότι αυτοί, δεν είναι σε θέση να καθήσουν σε τράπεζα διαπραγματεύσεων για ειρήνη και αφοπλισμό, ή και για μείωση πυρηνικών όπλων, γιατί «οι χείρες είναι χείρες Ισαύ και οι φωνές φωνές Ιακώβ». Κι ας λέει ο ειλικρινής και τετραπέρατος Γκρομύκο... «Αν δημιουργηθεί η εμπιστοσύνη ανάμεσα στα κράτη, θα είναι πολύ εύκολο να πραγματοποιηθεί και η μείωση των εξοπλισμών, και ο αφοπλισμός».

Κωμικοδραματικά τεντζερέδια

Στην ταλαιπωρη και βασανισμένη δικτατορική Χιλή, το Μάη που συμπληρώθηκε χρόνος από την πρώτη επέτειο των μαζικών διαδηλώσεων... με τους 70 νεκρούς, η αντιπολίτευση αποφάσισε να τη γιορτάσουν εφέτος οι Χιλιανοί με μια πρωτότυπη και χαρακτηριστική μυριοτέντζερη κραυγή διαμαρτυρίας, για το συνεχιζόμενο αμόδιο, τυραννικό και αφόρητο καθεστώς του Πινοσέτ.

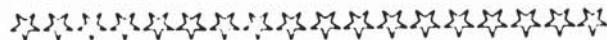
Τα στελέχη της αντιπολίτευσης έκαναν λοιπόν έκκληση κι έδωσαν εντολή, να κλειστούν όλ' οι Χιλιανοί την ημέρα εκείνη στα σπίτια τους, και το βράδυ να χτυπάνε όλοι τα τεντζερέδια!

Αυτή ήταν πράγματι γραφική πολιτική της κατσαρόλας (!) ιλαροτραγική εκδήλωση, που φυσικά δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα, παρά μόνο τα σαρκαστικά χασκόγελα και τη χλεύη στους πινοσετικούς δυνάστες.

Δεν τόλμησαν οι άμοιροι να βγουν στα πεζοδρόμια, Τι θα βγαίνει με το βάρεμα των τεντζερέδων; Αυτοί βαρούσαν από μέσα... κι από όχι χόρευαν οι δήμιοι σαν οι αρκουδιαριοί (!) Μα η δειλή αντιπολίτευση που δεν ετόλμησε το έξω... τι την πέρασε τη λευτεριά για νερόβραυστη φασολάδα, Με πορδές δε βάφονται τ' αυγά! Οι λαοί ματώνουνε και τιν κερδίζουν Για τη λευτεριά δε λογαριάζονται θυσίες Άν εμείς δε ματώναμε στο Πολυτεχνείο και στην Κύπρο... Θα 'χαρ' ακόμα στα σβέρκια τους «παλιάτσους κολυνέλους» (!)

Έτσι κι εκεί, αν δεν πέσουν κι άλλοι πολλοί Χιλιανοί, θα κάτσουν αλλα τόσα χρόνια οι

δολοφόνοι πινοσετικοί, και θ' αντιστοιχεί μετά η παροιμία: «΄ Όσο εσύ γαϊδούρι μένεις λευτεριά μη περιμένεις».

Μερικά «γιατί» και «διότι» μιας επικαιρότητας

– Γιατί στις Ευρωεκλογές η καημένη η γιρονδίνα... μιλούσε για βία και νοθεία;

– Διότι ήταν συνηθισμένη να κάνει τα ίδια, 150 χρόνια, από τον καιρό του Κωλέτη ακόμα και η συνήθεια είναι δεύτερη φύση. 'Αλλωστε, «όποιος έχει τη μύγα μυγιάζεται» (!).

– Γιατί στην οθόνη της Τ.Β. προεκλογικά, έκανε την εμφάνισή του κι ένα βρυκολακισμένο προσώπατο με όψιν γηραιού πιθήκου, πηδαλιούχος ελέω παλιάτσων της μαστίχας παλιότερα και των ωρολογίων, τι ήθελε; Γιατί δεν καθότανε στ' αυγά του;

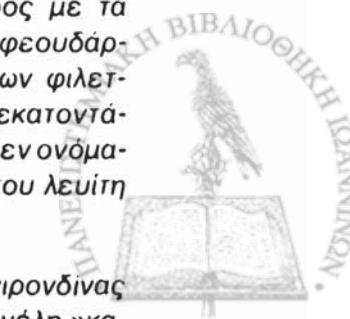
– Διότι τ' αυγά του κλούβιασαν και θέλει να ρίξει κάνα λάθρο αυγό, σαν ο κούκος στη φωλιά των κοράκων, αφού βέβαια δήλωσε και την ανανέωση της υποταγής του, όχι ασφαλώς στην Ελλάδα, αλλά με 17 μαϊμουδίστικες κωλοτούμπες στ' αφεντικά της «Δύσης» μη, μετανιώσουν που βρίσκεται σε αφάνεια, και του ρίζουνε να γλείψει κάνα κόκαλο εξουσίας (!).

– Γιατί σχολιάστηκε η επιθυμία του «πονηρού Σεραφείμ» και κατά κόσμον Τίκα, κι έγινε πίκα στους «αθέους» πως ο «αγιότατος» και «πανμακάριος» του ελεεινού ποιμνίου του... Θα στρογγυλοκάτσει γρήγορα σε καλλιμάρμαρο δεσποτικό μέγαρο στην καρδιά της Αθήνας με τον ήδη ερανικό δίσκο στους ναούς των αφελών;

– Διότι, ο προκαθήμενος με τους «τσιλβέδες και τα καμώματα» (που είσαι γερο-Βάρναλη) έχει κάθε δικαίωμα να θρονιαστεί στο λαμπρότερο παλάτι... καθότι πρόεδρος με τα 75% μετοχές στην Εθνική Τράπεζα, φεουδάρχης των εκκλησιαστικών κτημάτων φιλετάρχης, οικοπέδων και διαχειριστής εκατοντάδων διεσκατομμυρίων περιουσιών... εν ονόματι Χριστού, του φτωχού και ξυπόλυτου λευίτη και δάσκαλου της Βηθλεέμ...

– Γιατί ένας αντιπρόσωπος της γιρονδίνας στο Ευρωκοινοβούλιο, (και κατά Πιπινέλη) «κα

φενειο της Ευρώπης») δηλωσε τόσο υποταχτικά και ξεδιάντροπα: «Είμαστε πρώτα Ευρωπαίοι κ' ύστερα Έλληνες»;

– Διότι, αυτός και οι ομογάλακτοι του είναι υποτελέστατοι τζουμέρδες και καμποτίνοι των μεγάλων αφεντικών, είναι κούρδοι της ραγιαδοσύνης και ασπόνδυλοι χατζαβατικοί σφογγοκολάριοι, ευτελείς γραικύλοι, χωρὶς ίχνος εθνικής περηφάνιας. Αυτοί δε θά μάθουν ποτέ, πως όταν η αρχαία Ελλάδα ήταν το φως κ' η επιστήμη για την ανθρωπότητα, η Ευρώπη ήτανε σκοτάδι και βαρβαρισμός, ρεμούλα και πισωδρομισμός για να 'ρθεικ' η νέα Ευρώπη του Καπιταλισμού να μας λεηλατήσει... και τον αρχαίο πολιτισμό του έθνους μας και τις νεώτερες ικανότητες μας...

– Γιατί βρε λαοί δεν κάθεστε φρόνιμα, βρε μόμολα και χτυπάτε τους Αμερικάνους αφέντες; Τι σας φταίνε οι καημένοι οι «άγγελοι» προστάτες της ελευθεροαναρχίας, και της δικής σας γρήγορης ευθανασίας (?). Βρε αχάριστοι, τους υποχρεώνετε να κηρύξουν «αντιτρομοκρατική εκστρατεία», το μάθατε: Δεν αστειεύομαι (!). Βρε δεν είπαμε των φρονιμων ολίγα... Γιατί, γιατί:

– Διότι, άνευ λόγου ο κ. Ρέηγκαν, έδωσε λέξι στη γερουσια του, εκπονημένα σχέδια, να ενεργήσουν άμεσα οι αστυνομίες, οι Sies κι όλες οι φονιάδικες μαφιες, ενάντια σ' εμάς τους «τρομοκράτες» λαούς (!). Άλλα προβοκατόρικα κόλπα και τούτα (!). Αισχος ρε «αναρχολαοί» που πειράζετε κι εκδικείστε τους αμνούς άμαμους «ευεργέτες» του κόσμου (!). Αλλά, βέβαια και να μη τους χτυπάτε, αυτοί, έσποσαν κιόλας το κόλπο-σχέδιο: «Αντιτρομοκρατία» πρώτοι, και κόντρα στην ανύπαρχη τρομοκρατία!... Νέο σλόγκαν: Φωνάξτε για άμυνα και κάντε επίθεση (!).

– Γιατί τα τόσα δισεκατομμύρια οι αλόγιστες κι ακαταλόγιστες δαπάνες του προεκλογικού μας αγώνα στις Ευρωεκλογές;

– Διότι, πρέπει συχνά να τηρούνται οι κατ' επιφαση «δημοκρατικές» διαδικασίες για να ξεγελιούμαστε, να μας κάνουν εκτόνωση της οργής για τις αδικίες, τις ανισότητες και τους πληθωρισμούς και να γαντζώνεται πιο στέρεα στο σθέρκο μας η ευρωπαϊκή κι αμερικάνική ολιγαρχία.

– Γιατί διαμαρτύρεσαι που προεκλογικά, οι πολιτικάντηδες απόκαλούσαν την ΕΟΚ και το

NATO του κ. Ρέηγκαν «Ευρώπη των εργαζομένων»; (Κ' ήταν το κύριο σύνθημά τους).

– Διότι εγώ, εψημαί με την Ευρώπη των τεμπέληδων, των χουζουρλήδων, των σπάρων, των ανιδρωτων καλοφαγάδων και των κατεργάρων (!).

– Γιατί ξέπεσαν έτοι σαν άτομα και κοινωνία στη χώρα μας πολλοί, που συμπεριφέρονται με ανηθικότητα, σαδισμό, βία και βαρβαρότητα;

– Διότι οι αμερικάνικοι τρόποι ζωής, επιδρούν ολοσχερώς σε αδύναμα και απαίδευτα ψυχοπνευματικά εδάφη, γεμάτα αγκάθια κι αγριάδες. Και διότι στην Ελλάδα του σήμερα, κυριαρχούν: οι υποκριτικοί, οι ασυνέπειες, οι αντιφάσεις, οι καπηλείες, οι ατομικισμοί, οι ασέθειες, οι βλακείες και οι υποτιμήσεις των αξιών.

– Γιατί μας δημιουργούν κάθε τόσο «εθνικά θέματα» με Κυπριακό, μειονότητες, κ.λπ.;

– Διότι θέλουν να κατέχουνε κάποια εδάφη μας σαν «σύμμαχοι» και «προστάτες» και να μας παιζουνε μπιλιάρδο για τα συμφέροντά τους.

– Γιατί ο κ. Ρέηγκαν έστησε για εισθολή το ακηνικό, στη Νικαράγουα και στον Περού;

– Διότι, από το παρασκήνιο διευθύνουν οι «φιλειρηνικοί» σατανάδες Κισσιγκερ και Μπρεζινόκι... Καθώς και ο Ντερβινόκι, κι όλοι οι «φωστήρες» εμιγκρέδες που γίνονται ανώτεροι σύμβουλοι στις ΗΠΑ.

– Γιατί έκαναν αποχή οι σοσιαλιστικές και άλλες χώρες από την Ολυμπιάδα που πήγε να γίνει στις ΗΠΑ:

– Διότι, στη χώρα του εγκλήματος και του τρόμου, δεν ανέλαβε η υποχειρία κυβέρνηση των ΗΠΑ την ευθύνη και την οργάνωση της Ολυμπιάδας, όπως σε άλλες χώρες, αλλά, οι μεγάλες μαφιες της, των μπιζινομάχων της δολοπλοκίας και της ανωμαλίας... και κινδύνευαν οι αθλητές...

– Γιατί τις ευρωεκλογές σε ουσία και αποτέλεσμα, πολλοί «νουνεχείς» ρωμιοί τις απο-

Μηνύματα στο «Ελεύθερο Πνεύμα»

Γράμμα για ένα μυθιστόρημα
Του Ν.Θ. Καλογιάννη

Αγαπητέ φίλε Λαμπρο, πρωτομάστορα του λογού και της πένας, σε χαιρετώ με πολύ αγάπη, σου εύχομαι να είσαι καλά και πάντα κεφατούς για δουλειά.

Διαβαζώ το Βιβλίο σου, «Η Γη των Αδερφών μου». Πίστεψέ με πως δεν θέλω να σου πω λόγια καφχησάρικα, γιατί αυτά δεν τ' αγαπάς, αλλά σύτε κι ανάγκη τάχεις. Αυτό που θέλω να σου πω, είναι, ότι το Βιβλίο σου αυτό είναι ενας Φάρος πραγματικός και ρίχνει άπλετο το φως του σε βάθος, κι' έτσι να μπορεί ο οπιοσδήποτε να δει το πραγματικό, πρόσωπο της οημερινής μας κοινωνίας, που τόσο έντεχνα φροντίζουν να το κρύβουν σε μάσκες και φτιασίδια, και να γνωρίσει επίσης και τους εμπόρους του πολέμου.

Οι ήρωες του έργου σου, Τζιούρης και Λουκία, προσωποποιούν και εκφράζουν τη δουλικότητα και την ανηθικότητα, είναι – μαζί με τον κρατικό τους μηχανισμό – τα «ξιλοπιθαρά» που πάνω σ' αυτά θέλουν να στηρίζουν και να διατηρήσουν την κυριαρχία τους στο ετοιμοροποιητικό τους καθευτώς, οι

άρχοντες του πλουτού, οι ζενοδουλοί, οι πολεμοκάπηλοι, οι ιμπεριαλιστές και οι πολυεθνικές.

Όμως, απ' την αντίπερα όχθη, ο ήρωας σου Φετίχης προχωρεί, συμπορευόμενος από τις προοδευτικές δυνάμεις, προχωρούν στο δύσκολο δρόμο που τους έχει χαράξει ο νόμος της ιστορικής εξέλιξης για την ποιοτική αλλαγή, για το χτίσιμο μιας νέας κοινωνίας, δικαιης, χωρίς αφέντες με παλάτια απ' τη μια μεριά, κι' ελεύθερους οικλάθους απ' την άλλη.

Ναι, είναι νομοτελειακή αναγκαιότητα η αλλαγή της όποιας κοινωνίας γιατί, ότι γεννιέται – πεθαίνει. Άλλα όμως, όπως πολύ σοφά γράφεις στο Βιβλίο σου «Οι οημεροειδείς ενός ταβερνιάρη» σελ. 73. «... ποτέ να μη στεκόμαστε τυφλοί και αδρανείς μπροστά στην όποια μοίρα. Οφείλουμε σαν πλάσματα δυναμικά, να τη δημιουργούμερεμείς πάντα προς το καλύτερο...» «Ο φόβος κ' η αδράνεια η τεμπελιά κ' η πλήξη, είναι αρρώστιες γι' απονέκρωση...».

Γ' αυτό, θα πρέπει οι Φετίχηδες – όλοι οι Φετίχηδες – να προχωρούν πάντα ορθοί χωρίς σταματημό, και όπως γράφεις πολύ σω-

κάλεσαν «νερόβραστες πατάτες», και πως δεν βράζουνε με τίποτε για μας, στο «Καφενείο» των αερολόγων της Δ. Ευρώπης;

– Διότι, οι Έλληνες που είναι «τζίνια» και ξεφτέρια, δε χάφτουν εύκολα τα φούμαρα του «Σοσιαλισμού»... τύπου Σοάρες, Μιτεράν, Κωλ και Κράξι, που τους έχει κ' η Θάτσερ στο βρακί της, το μάξι, και δουλεύουν για τα παράγγαλα κρισημογέννητα παιδιά τους... ΕΟΚ και ΝΑΤΟ του Καπιταλισμού τους. Ενώ οι περήφανοι ξύπνιοι ρωμιοί, λένε σ' αυτόν τό «Σοσιαλισμό» την παρομία: Τα λόγια σου μας χόρτασαν και το ψωμί σου φάτο...

– Γιατί βγήκε ο Σπυρέτος ο Μαρκεζίνης από την Τουθούλα;

– Διότι και τ' άλλα συγγενικά του κόμματα, δηλ. της γιρονδίνας, μιλούν από μοντερνισμό και μόδα για το Σοσιαλισμό, ότι τάχα τον θέ-

λουν χωρίς να τον πιστεύουν, και για να μας πει ο εύπιστος Σπυρέτος ότι όλα είναι «αέρας φρέσκος και μη τα πιστεύετε». Με μένα, «ο αγώνας συνεχίζεται». «Εγώ πιστεύω εις την ελευθέραν οικονομία...»

– Δηλαδή;

– Τι μου ζητάς εξηγήσεις; Ορίστε μας, πιστεύει κι αυτός ο καημένος του ελέω «αποφασίζομεν και διατάσσομεν» αταλάντευτα, στο σύστημα, να γελάει ο ένας τον άλλον, να εκμεταλλεύεται ο ένας τον άλλον, και να εξαπατά ο ένας τον άλλον, ή να τονε σκοτώνει παράκαιρα με αργό θάνατο. Σε τελευταία ανάλυση, στο «ο θανατός σου η ζωή μου» και «ο άνθρωπος στον άνθρωπο λύκος». Τύφλα νάχει ο Τζων Λόκ και οι λοιποί θεωρητικοί του φασισμού (!). Μπράβοσσο! Ζωαία ζούγκλα κοινωνία, του «λογικού» αλογευτου, αλόγιστου κι ακαταλόγιστου ζωάνθρωπου πιθηκάνθρωπου (!).

υπά στο ίδιο σου βιβλίο «... οσο κι αν ο θάνατος μιας μάνας του λαού, φτωχαίνει τη ζωή μας πιότερο, αυτή η όποια μανα, αφηνει τόπο στη ζωή πολύτιμο...».

Σε χαιρετώ με φιλική αγαπη
Νίκος Θ. Καλογιαννης
Αλόνησος - Σποράδων

Μνήμη Σκαρίμπα

Ένα γράμμα του χαλκιδιώτη συγγραφέα Θεοδόση Ζασκαλόπουλοι προς το «Ε. Πνεύμα - Αγαπητό μου -Ελ. Πνεύμα»

Αναφέρομαι στο τεύχος 51/1984 που αναμφισβήτητα είσαι και φαίνεσαι ένα έξοχο Περιοδικό με ευρύτατους στόχους κι ελεύθερο πράγματι αγωνιστικό πνεύμα. Σου απειθύνω την παρούσα, από λόγους αρχών μου, αν και γνωρίζω πως δεν πρέπει να καταχραστούμε το χώρο σου, για υπερβολικά φιλολογικά σχόλια. Άλλα, επειδή αναφέρεται τιμητικά τ' όνομά μου σαν δι/ντή, του καλιού περιοδικού «Ευβοϊκής Λόργος» σε σχόλιο του συνεργάτη σας κ. Άλκη Φωτεινού, σχετικά με το Γιάννη Σκαρίμπα. Ο Σκ. όπως ήτανε ταχτικός συνεργάτης του περιοδικού μου, σε όλα σχεδόν τα ιδηρικά λόγουν. Γιαυτό επιτέλυτε μου να καραβίσω και τ' απόλουθα: Αν βρισκόταν «εν ζωή» ο Σκ. θα ακαντούσε στον κ. Φωτεινό. Είναι αλήθεια ότι περνάμε περιόδους διαλόγων και αντιλόγων, δημιουργούμε ελεύθερους, γνευματικούς στίβους, οργάνουν τα άνθη των -Πολιτιστικών Συλλόγων- και ως εκ τούτου δικαιώμα απόλυτο είναι του κάθε ενός. Η έλφραση οροιούμετες προσωπικών κρίσεων και εξ όποιων κτηγών άντεληση πληροφοριών. Αν και θα διακινθεύαμε να χαρακτηριστούμε -αυτοδιαφημίζομενοι, περικλανητηκές σκιές- πάνω από τάφους -ζωντανών γνευμάτων, -εμέις οι ταπεινοί- και μη ειδήμονες- -παρά ταύτα και με τον πρόσθετο κίνδυνο να νομισθεί ότι γίνομαι εγώ ένας, ει των -άνευ επαγγέλματος- συνήγορος της μνήμης του αείμνηστου, αντικαραθέτω και προσθέτω τα καρακάτω στο σχετικό κείμενο του κ. Φωτεινού, που στην προστάθειά του να υπερεγήσει την αντικειμενικότητα. Ισως να υπέρβαλε και αδικήσει τον Σκ. 1) Στις λέξεις -πονηρός- ή -έξυπνος- ισοθέτω το δεύτερο διαζευχτικό. 2) Η λέξη -βραβειομανή- ήταν ίσως ειρωνική για τα -κριτήρια- των καλιών σποχών. 3) Η λέξη -φτωχός εκτελωνιστής- να καραμείνει και μάλιστα υπογραμμισμένη. Ιδέστε και το κείμενο της διαθήκης του. Το ότι, ξερούλησε μετάλλιο του, αποδειχνεί δυο πράματα: Πόση σημασία έδινε σ' αυτά τα -μπιχλιμπίδια-, τι αξία είχαν και πόσο ή ανάγκη τον οδηγούσε στο πούλημά τους, δηλαδή στον -θηλικό διασυρμό- του. Όσες παράλληλα άλλες τιμές, σε οποιαδήποτε σποχή, του έγιναν, τις -εδικαιούτο-. Όσον αφορά τώρα τον -ιδεολογικοκοινωνικό- του εξοπλισμό, τον γνωρίζει ο κ. Φωτεινός σαν πολύπλιυρος στοχαστής, και μελετητής, όπως φαίνεται στο -Ελ. Πνεύμα-. Είμαι σίγουρος πως ο Σκ. -κατοι δεν ήταν μορφωτικά -δο-

πλοι-,. Θεωρητικά -ζαρμετωτος-, δεν είχε από τέτοια ανάγκη και δεν χρειάζόταν πολλούς -κοινωνικοφιλοσοφικοί επαγγελματίσμοι-. γιατί είχε τόσο κοφτερό μιαλό. ώστε αυτά και μόνο, σε σινθισμό με την κοινωνική του πείρα, αρκούσαν να κρίνει, να διεισδίξει στα κοινωνικά φαινόμενα, τα πρόσωπα και στις κάση, μορφή, ειδικές ή γενικές καταστάσεις. Ένκαθε την αλατασηγη ανάγκη να ελφάσεται, να γράψει, να μιλάει να στοχάσσεται, να σαρκάζει, να πλήριττει σφόρδια, αλ ομά εστω και να φιλαρεί. Άλλ' όλα αυτά χωρίς προσδοκίες, ή τυχόν ανταλλάγματα. Τώρα οι -αδινημάτικοι-, του -αυτοδαιμονιού- ή του -αλιοθαυμασμού- είναι μια ψυχολογική κατάσταση βγαλμένη από τις παραγές ευρέτες, την απειλερχητική υποδομή, ιστω και πλεονάζουσες...

4) Μην αποκλίετε την λέξη -ερμητή-, ρου κι εγώ τη μεταχειρίστηκα. Πράγματι αυτός ο ανθρώπος υπήρξε ένας -μικρορρυμηθειός-, των -λιμνοβραχιώναν-... Αν δεν ήταν τέτοιος και ήταν λακέτας, των -Αθηγαίων αστών- ή λακέτας, -λοσμογολίτης- -τεξιδεφάγος- πλανόν -δεν το γνωρίκων να μη γνώταν ο -σαριμπικός-, ποιητής και καζστράφος, ο υμητής των παρδάνων και των λοστρόμων, ο ριμοτόμος και ο φίλος των λινειαστήρων ακόμα και ο ρεμβώδης παρατηρητής της -ροής- των λιμνάτων του Γριπονησίου...

Ο Αείμνηστος φίλος μου καρέμινε ένας ελεύθερος, ανεξάρτητος δημοσιότης, και κτενιστικός μαχητής. Αυτρωνόταν με το τάλαντό του. Το μελάνι του θολωμένο από δέαρια γέλωτος, χιούμορ, σαρκασμούς και φάρσων, και ενδότερα μιας μάσκα, -ρου φορούντο καλύπουν-, μασκεύοντας τα -θηρία- και τους -ανθρώπους- στα κοινωνικές κεραίδες. Αν επηρεασμοί ασυνέδρτα του, ιπήριζαν από το σκινί μιμούσες ζένα λιγμάτων.. αμάχητο ήταν το τελμήριο των, ο Σκ. δημιουργήσεις το διάλογο του στιλ, ύφους, που καραμείνει στα γράμματα αλ, σαριμπικό. Μίλούσι μια σκαστή ασινάρτητη μακαθαρά -ερμηνεύομενη- γραφή. Παραγοικός κι αυτός, λίγες παραλογιστικοί οι ήρωές του, κι αυτοί καρανοικοί, ιστω, μα τού, στο μέγιστο κοσοστό γεννήθηκαν καρανοικός: Μην αιτεῖς οι ίδιες κοινωνικές συνθήκες δεν καραμόρφωσαν αυτή την -εύπλαστη μάζα- που λέγεται ανθρώπος, όπως το λαλόμορφο το κάδι, το -αθων- και -ανάπτηρο- το παραμόρφωσης η -αρθρίτιδα-, -οιρειματισμοί-. η υγρασία των υρογείων, των ατραγών, ο ανήφορος, των εργοστασίων, ο ρυθμός, ή τα χαρακώματα των πολέμων, μήρως δεν είναι αυτός ο -πολυπρόσωπος- Σκ. των καρανοικών αυτών ηρώων του:

Σωστά διαβλέπει ο κ. Φωτεινός πως, σαφείς κοινωνιοδολογικές προεκτάσεις δεν έχει το κοινητικό και πεζογραφικό έργο του Σκ. όπως θα το λέγαμε. Μα δεν το έριξε αυτό στο καλλιτεχνικό του έργο ο πολίτης Σκ. καίτοι τους, απλούς ανθρώπους, του μόχθου σκιαγράφησης στο πρώτο του έργο, αυτούς έκριψε στην καρδιά του σαρκάζοντας την κορυφή της, -κοινωνιαής πιφαμίδα-, Ακόμα κι ο -καραγκιούσκαιτης- -Σκαρίμπα-, δεν -εψυχαγωγείτο- με τις -αριστοτεχνικές φιγούρες, του-, μ' αυτές ζωντάνεις το λαϊκό στοιχείο, τη δεια αφέλειν

τον την ευφυία του κάτω κόσμου», τι, αντιθέσις και την παραδίδουση.

Στα κριτικά του όμως σημειώματα, στα άρθρα του, επιστολές, και άλλα του κείμενα, συνδέεται με την πραγματικότητα με την καθαρή ματιά του, και το οξύ αισθητήριό του. Δικαιώματα του οι οποιες θέσις του σε αισθητικά θέματα ιθνικοπολιτιστικά και παγκόσμια, παρά τι, ενδόμυχες κάποιες αντιρρήσεις, ανικδήλωτες, του υπογράφοντος υπεύθυνου φίλου του, κύρια σε θέματα «πρωσωπικών επιθίσεων» ίσως δικαιολογημένων κι αυτών. Έτσι υπαγορεύει η ελεύθερη δημοκρατική συνέδηση που από τελείνα τα χρόνια ζητούσαμε να θεμελιωθεί. Να, τα καντά θέματά του, προφητικότατα: Δημοκρατία, Αντίσταση, Κύπρο, και τόσα άλλα. Έκρυβε μίσος του ακόμα στοιχεία στοιχαστικά και φιλοσοφικά. Μη δεν προλίδι στο ΙΚ «χειρός δυλιφόνου» «την κρίση των αισθημάτων» και ηθικών σχέσιων των ατόμων με την εξίλιξη του τεχνολογικού πολιτισμού, υπηρέτη μεν αυτού του ανθρώπου, δυλιφόνου όμως των βαθύτερων ανθρώπινων σχέσιων: Ακόμα τελείνη η «πιρίπολος Ζ'» του αυτόπτη αυτού μάρτυρα του πολέμου, δεν είναι μια αριστονηρηματική αντιπολεμική νότα: Πολύπλευρη όποιαν η καλλιτεχνική προσφορά του.

Αυτούνον ροιπόν του «σκύλου» μι. τις «δαγκωματίες», και τα «γανγίσματα» -μι. ψυχή μικροσκοπικού αιθασού λιονταρίσκου- βλίποι τα «απαστράπτοντα ζιγκά δόντια», αφού αιτός ο «σκύλος» ήταν «απειλητικός στον αφίντε» και «πιστός» στο λαό του!

Ιερματίζοντας, μ' αιτά τα «μιταξύ φίλων» διατρέχω τρίτο κίνδυνο: να χαρακτηρισθώ «προδιειρυσόγεις», «αντοκρινόμενος», δίχομαι αιτόν των «χαρακτηρισμών» αποδίδοντας αξία στο νικροφώντανο, γιατί έχω γνώση, πώς δεν υπήρχα εγώ απ' τους «μειλητητές» του όλου «σκαριπικού έργου».

Απόψιμι, θέτω και τιμητική, προσφιρω. Η ραφτική μιλείτε, έγιναν ομιλίες και είμαι σήγουρος, πως, σιμπατριώτικοι, μοι, και μη, θα «οργώσουν» για να βλαστήσουν ο αγρός, ενός πολυκύμαντου τάλαντου. Αιτά ίστηρα από τη σιγκινητική μπόρα, όπως, είστοχα ιπονούσι ο κ. Φωτινός, και μη φοβάσαι -Ελεύθερο Ηνιέμα του πνιγματικού μου φίλου Λάμπρου Μάλαμα πω, δημοσιεύνωντας την παρούσα μου υπάρχη κανίνα, ανιπαίσθητος, κίνδυνος, να «ιμασπωθεί» ίστοι και μ' ίνα μόριο «ξάσπης» ο Λισκακόπουλος, που τόσο απέδινε πως εκτιμάται και κατανοεί πλήρως.

Ευχαριστώντας σι «Ελ. Ηνιέμα» για όλη, και συγχαίροντας ακόμα μια φορά την αγωνιστική σου γραμμή, μι την δίναμη της αυτοσυνειδησίας που διακρίνει το δημιοτριό σου και τους συνιργάτες σου, είχομαι να σκαρφαλωστεί σε ψηλότερη, ακόμα κορυφή...

Σε χαρτετο μι τημή κι α', απη
θειοδόσης, Λισκακόπουλου,
Αθήνα Ηαστα '84

Φίλε κ. Μάλαμα,

... Να μας ζήσει ο κ. Φωτεινός για το Σκαρίμπα. Θερμά συγχαρητήρια. Ωραία τα γράφει. Το πιστεύεις πως δε μπόρεσα να τελειώσω τα βιβλία του Σκαρίμπα εγώ που είμαι βιβλιοφάγος; Μόνο για το λαό δεν ήταν. Και το «'21» του... όλο συρραφές...

Πολλά χαιρετίσματα

Με την εκτίμησή μου
Σούλα Ροδοπούλου

Λογοτέχνιδα — Εκπ/κός — Αθήνα, Ραγκαβή

98

Αγαπητέ κ. Μάλαμα,

Διάβασα την «Αλβανία —η νύφη των αετών». Έργο αγάπης που πολύ προάγει τις σχέσεις μας. Έργο κατατοπιστικό τόσο, που στο τέλος ο αναγνώστης νιώθει σαν να έχει ζήσει χρόνια στη Σκόδρα στο Δυρράχι και παντού. Θερμά συγχαρητήρια.

Μάνθος Σκαργιώτης
Καθηγητής και Ποιητής
Θεσ/νίκη 31.5.84

Φίλτατε,

Δέξου τις ευχές και τα συγχαρητήριά μου για τη γονιμότατη προσφορά σου στά Γράμματά μας.

Πρωτ. Γ. Πυρουνάκης
Καθηγητής και Συγγραφέας
Αθήνα

Αγαπητέ μου φίλε Μάλαμα,

Με πολλή χαρά διάβασα τα βιβλία σου «Ο ξεσηκωμός του Πολυτεχνείου» και «Φωνές και Δάφνες». Ένιωσα μεγάλη συγκίνηση που μέσα στις «Δάφνες» σου βρήκα υπογραμμισμένο και το ποίημα για τη «δική μου» τη Βαγγελίτσα Κουσιάντζα... Ας είσαι καλά, που μάζεψες κι έδωσες στον κόσμο όλα αυτά τ' αθάνατα ονόματα, για μνήμη και για διδαχή. Σ' ευχαριστώ από καρδιάς για τη χαρά και τη συγκίνηση που μου έδωσες.

Με τη φιλία και την εκτίμησή μου

Βασίλης Φωτιλής
Συγγραφέας, Αθήνα

Φίλτατε κ. Μάλαμα

Θερμά συγχαρητήρια για το «Ελ. Ηνιέμα». Εύχει...

Μ. Κομνηνού
Κοινωνιολόγος - Γλυφάδα

Αγαπητέ φίλε Λάμπρο Μάλαμα,

Άργησα λίγο να σου γράψω, μα δεν έπαφα να σε θυμάμαι και να σε διαβάζω, πάντα με τον ίδιο ενθουσιασμό.

Βρισκόμαστε πράγματι σ' εποχή που ζητάει από την τέχνη, τον ευριπίδειο σαρκασμό και την καταγγελία.

Άνοιξαν χιλιες «πόρτες», «τάφοι» και «παράθυρα» στης Πανδώρας Ελλάδας μας το χώρο, που ξαφνιασμένη — συγχισμένη, πασχίζει για να κλείσει τα «δαιμόνια» στο «κουτί» τους, και να χτίσει κάτι πάνω στην ελπίδα... Και οι πολλοί που τα γροικάνε — δεν ιδρώνει το αυτί τους! (Μες στη σύγχυση υπνώνουν. Σε ταφόπετρες ξαπλώνουν... Δεν πειράζει. Είναι λίγοι πάντα ο φίλοι της αλήθειας, μα θα καιν, θα μαστιγώνουν, τα «βαμπίρ» της κακοήθειας).

Αυτά τα λίγα και σου ζητώ να μένεις πάντα στο μετεριζί σου, για να σε χαιρόμαστε και να παραδειγματίζόμαστε...

Σε χαιρετώ με αγάπη
Κώστας Λούκας
ΑΞ/κός και ποιητής, Αθήνα

Αγαπητέ μου κ. Μάλαμα,

Είχα πολύ καιρό την επιθυμία να σας γράψω, γιατί η ανάλυση που κάνατε για μένα, μέσα από τους στίχους μου, δεν μου άφησε καμιά απόλυτα αμφιβολία, ούτε για το πνευματικό σας διαμέτρημα, ούτε για τη γνησιότητά του. (Αν η ευχή δεν ήταν το τελευταίο πράγμα, που μια ψυχή σαν τη δική σας χρειάζεται) θα ευχόμουν να είστε πάντα καλά, γιατί αν και είμαστε απελπιστικά λίγοι, θαρρώ πως μαζί με Σας, δείχνουμε πολύ περισσότεροι...

Με αδελφικούς χαιρετισμούς
Σταμάτης Λευθεριώτης
Ποιητής - Αθήνα

Απάντηση χωρίς γραμματόσημο

Άγγελο Δόξα (Δρακουλίδη), Αθήνα. Σας ευχαριστούμε ολόψυχα που περιβάλετε την κρίση μας με ειλικρινή εμπιστοσύνη, τον τίμιο αγώνα και τα έργα μας με τόσο θαυμασμό. Και η δική σας προσφορά είναι τόσα πλούσια ποικιλή και διδαχτική και όλες οι υπηρεσίες σας στα Γράμματα πολύτιμες, που όσο κι αν ως τώρα οι φελοί κ' οι αναξιοκράτες δεν τηνε τίμησαν όσο έπρεπε, έννοια σας και θα' ρθει κάποτε καιρός όπου, ο πνευματικά και ψυχικά υγιέστατος λαός θα τη βρει, θα την ωφεληθεί και θα σας δικαιώσει. Από τις εκδόσεις. «Δίπτυχο» δεν έλαβα βιβλίο σας. Υγειαίνετε και καλή δύναμη.

Αλέξαντρο Ζώτο καθηγητή πανεπιστημίου,
Γαλλία.

Λάβαμε τα γραμματά σας και το έργο σας με την ανθολογία των φίλων Αλβανών Λογοτεχνών. Τα αισθήματά μας είναι αμοιβαία. Σας συγχαίρουμε θερμά και σας ευχαριστούμε.

Κυκλοφορούν:

Άλλα δυο νέα βιβλία
του Λάμπρου Μάλαμα

1) «Εφτά Μονόπραχτες Κωμωδίες»

Σ' έναν τόμο 7 γνήσιες και πρωτότυπες κωμωδίες και σάτιρες νεώτερου ελληνικού λαϊκού θεάτρου, που προλογίζουν οι διακεκριμένοι θεατρολόγοι:

Αλέκος Λιδωρίκης
Θ. Δ. Φραγκόπουλος
Θάνος Κωτσόπουλος

και 2) «Ποιητικές Παρενθέσεις»

Ένα χρονολόγιο 60 ποιημάτων
από το 1960 έως το 1983

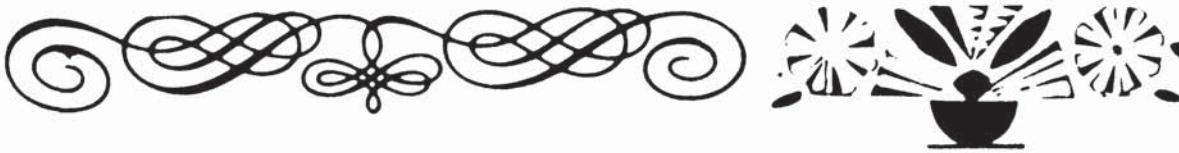
Λάμπρου Μάλαμα

Ο ΠΡΩΤΟΚΑΠΕΤΑΝΙΟΣ

• Ελεύθερο Πνεύμα •

ΕΘΝΙΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Με την Πειθώ των Αριθμών

Η πυθαγόρεια λογική σε γεγονότα από διάφορες επίσημες στατιστικές

- Στις ευρωεκλογές το 1979 οι Ευρωπαίοι ψηφοφόροι που πήραν μέρος έφτασαν το 63%, και τα έξοδά μας στην Ελλάδα 850 εκατομ. δρχ.
- Για τον προεκλογικό αγώνα των ευρωεκλογών στις 17-6-84 η Ελλάδα ξόδεψε πάνω από 2 1/2 δισεκατομμύρια δρχ. Η κάθε μικροφωνική και ηλεκτρική εγκατάσταση μόνο της κάθε συγκέντρωσης στο Σύνταγμα κόστισε πάνω από 8 εκατομ. δρχ. και 1 δις και 100 εκατ. δαπανήθηκαν για τους δικαστικούς και τους υπαλλήλους του υπουργείου Εσωτερικών, που ανέρχονται σε 30 χιλ. άτομα.
- Στην Ελλάδα κάθε χρόνο, χάνονται 3.000 ανθρώπινες υπάρχεις, ή σαν έμβρια πριν τον τοκετό, ή μια βδομάδα μετά απ' αυτόν.
- Το 20% των παιδιών στην Αμερική, πάσχουν από διάφορες αρρώστιες που οφείλονται στον υποσιτισμό.
- Ο μέσος όρος θανάτων, του άμαχου πληθυσμού στο Σαλβατόρ ανήλθε τον περασμένο χρόνο σε 2.500 χιλ. περίπου.
- Σε 500 εργοστάσια υφαντουργίας των ΗΠΑ, δουλεύουν αγόρια και κορίτσια από 10 ως 12 χρονών.
- Πολιτικοί και στρατηγοί των ΗΠΑ, με την CIA έχουν εξαπολύσει βακτηριολογικό πόλεμο ενάντια στην Κούβα και με βιολογικά όπλα από το 1971 μέχρι το 1980 με κύματα χολέρας σκότωσαν 636.000 χοίρους. Επίσης έριξαν «σκουριά» στο ζαχαροκάλαμο και «κιανό μύκη» στον καπνό, και έπληξαν τα 2 βασικά κι εξαγόγιμα προϊόντα του κοινωνικού λαού. Το 1981 επιδημία δάγγειον πρόσβαλε 344.000 Κοινωνίες, που απ' αυτούς πέθαναν περίπου οι 200, και απ' αυτούς τα μισά ήταν παιδιά. Εφάρμοσε επίσης βιολογικές επιχειρήσεις και σε χώρες της Ασίας, που κινδύνεψε και η Καζακούτα με 9 εκατ. κατοίκους.
- Σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Αυστραλίας τον Απρίλη, 200.000 λαούς έκαναν πορείες και διαμαρτυρίες για την κατάργηση των ατομικών όπλων και τον τερματισμό της εξαγωγής ουρανίου από τη χώρα τους.
Η Αυστραλία έχει το 22% των αποθεμάτων ουρανίου σε παγκόσμια κλίμακα.
- Σε διάστημα 18 μηνών, οι κομπιούτερ του Πενταγώνου, έκαναν 150 φορές λύθη που κινδύνεψαν από πυρηνικό αφανισμό.
- Η Τουρκία που κατέχει την 3η θέση σε παραγωγή ναρκωτικών μετά το Ιακιστάν και την Ινδία, οισχετεύει στην αγορά του συντικού κόσμου 40 τονούς όπιοι τησίφων, που σκοτώνουν για μία, νεαρούς και νέες των κυπριακιστικων χωρών.
- Στην Λαϊκή Κίνα πριν από το 1949 ο μέσος όρος ζωής ήταν μόνο 35 χρόνια. Τώρα με το σοσιαλιστικό καθεστώς, έφτασε στα 70. Η δε παιδική θνητότητα σε 1000 τοκετούς, ενώ πριν πέθαναν τα 250 σήμερα μόνο 40 στα 1000.
- Η Λαϊκή Κίνα σήμερα διαθέτει πάνω από 1 εκατομμύριο γιατρούς, που οι πυρισότεροι απ' αυτούς είναι ταυτόχρονοι και αγρότες. Οι σι. 300.000 έχουν εκπαιδευτεί και στην παραδοσιακή κινέζικη ιατρική.
- Οι μισοί Βούλγαροι πολύτες σήμερα, είναι υπέρβαροι από τη συστηματική πολυφαγία και κυριοφαγία. Η αύρινουν δημιούργη κατά μέσο όρο 3.550 οιρμίδες την ημέρα.

«Ο Καταναλωτής KONSUM»

Ένας πρωτοπόρος καταναλωτικός Συνεταιρισμός

Ήταν καιρός να πούμε δυο λόγια τιμητικά, για έναν Συνεταιρισμό π' αξίζει κάθε φήμης. Είναι ο πρώτος καταναλωτικός σε εδώδιμα αγαθά, με τ' αρχικά «KONSUM», που ιδρύθηκε πάνω σε μαζική λαϊκή βάση το 1962 στη Θεσ/νίκη, από μια ομάδα συνεταιριστών, στα πρότυπα των σκανδιναβικών κι ευρωπαϊκών συν/σμών.

Ψυχή όμως, δημιουργός και πατέρας του «Καταναλωτή» πρέπει να θεωρείται ο εφυέστατος ρέκτης οικονομολόγος και ανθρωπιστής, διευθυντής του, κ. Κώστας Χουρμουζιάδης από το Δαφνώνα Ξάνθης. Ο πρώτος υπεύθυνος ηγέτης του και συντονιστής, με πλατιά μόρφωση και ιδιαίτερα αξιοθαύμαστη αντίληψη στα συνεταιριστικά θέματα, με πλούσια πείρα και πραχτική επιστημοσύνη στα οργανωτικά ζητήματα. Ο κ. Χουρμουζιάδης και πολλοί άλλοι Μακεδόνες έχουνε πίστη και παραδοσιακή τάση και επίδοση στο συνεταιριστικό πνεύμα. Οι πρωτοβουλίες και οι ενώσεις εκ των κάτω, για το κοινό συμφέρο, στάθηκαν πάντα ένας σκοπός κι ένα όραμα για μια αδελφότητα — κοινότητα κι ένα ιδανικό για τον άξιο και φωτισμένο δ/ντή του «Καταναλωτή», που αποτέλεσε το πρώτο παράδειγμα στην πατρίδα μας και αντιμετώπισε δυσκολίες αντιξοότητες και αγωνίες και δόθηκε ολόψυχα με ακαταπόνητη εργασία, κάνοντας υπόθεση ζωής το συνεταιριστικό ιδεώδες. Όταν ζει κανείς σ'ένα καθεστώς με ασύδοτη εκμεταλλευτική οικονομία, είναι κοινό συμφέρο η προσαρμογή στις ανάγκες και τις απαιτήσεις των καιρών. Το «συνεταιριζεσθαι» σε τμήματα λαού, αλαφρώνει τα βάρη και τις ακριβειες στα ζωτικά αγαθά. Ειν' αλήθεια πως ζούμε σε μια κοινωνία ατομικιστική, αντιφατική, ασυνενόητη και δυσάρμονη, και είναι άθλος η υπόθεση του «Καταναλωτή» που άνοιξε δρόμους, και σήμερα αριθμεί 6.000 μέλη μόνο καταναλωτές απόλες τις εργαζόμενες τάξεις, χωρίς διακρίσεις. Έχει 8 μεγάλα καταστήματα και ο ετήσιος τζίρος του ανέρχεται σε 1 δις και 200.000.000 δρχ. Λειτουργεί πάνω σε ανταγωνιστικές βάσεις, χωρίς καμιά βοήθεια ποτέ από το κράτος, που θά πρέπει να βοηθάει και να γίνεται στοργικός αρρωγός, δείχνοντας την ανωτερότητα της συλλογικής πρωτοβουλίας στην πράξη.

Το παράδειγμα του «Καταναλωτή» το ακολούθησαν έπειτα: ένας Συν/σμός του είδους στην Αθήνα, ένας στην Καβάλα, κι ένας στην Πτολεμαΐδα. Έχουν ιδρυθεί και πρόσφατα στη Χαλκίδα και στην Ελευσίνα. Ο στόχος όλων, είναι, να ιδρυθεί και δευτεροβάθμια ένωση «KONSUM» στη χώρα μας. «Ο Καταναλωτής» εκδίδει και το φερώνυμο ενημερωτικό περιοδικό του, με έδρα του τη Θεσ/νίκη Αριστοτέλους 26, τηλ. 233.210.

Πλεονεκτήματα των μελών

Στα μέλη του ο «ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗΣ» εξασφαλίζει τα ίδια πλεονεκτήματα χωρίς καμμία απολύτως διάκριση.

Σε λίγες γραμμές είναι:

1. Χαμηλότερες - ανταγωνιστικές τιμές (όχι παραπλανητικές τιμές - παγίδες) και εγγυημένη ποιότητα.
2. Διανομή των κερδών στο τέλος της χρονιάς με βάση τη μερίδα (που είναι η ίδια για όλα τα μέλη) και τις αγορές κάθε μέλους.
3. Δημιουργία υγιούς ανταγωνισμού προς όφελος όλων των καταναλωτών, ακόμα και των μη μελών.
4. Ενεργητική παρουσία στον πολύπλοκο μηχανισμό της αγοράς και θετική επιρροή στην διαμόρφωσή της.
5. Και το σπουδαιότερο, ότι ο καταναλωτής-μέλος, αγοράζει από τα δικά του καταστήματα, που δεν τον εκμεταλλεύονται.

Πνευματικά και Καλλιτεχνικά Γεγονότα

Τιμές στον κορυφαίο παιδαγωγό^{38A} Μίλτο Κουντουρά

Καλοτήξες κι ευτυχισμένες είναι πάντα οι Σαλονικιές κι Αθηναίες δασκάλες που είχαν την τυχη και πήραν τα πολυτίμα ηθικά πνευματικά και παιδαγωγικά φωτα από τον αειμνηστο και πρωτοπορο δασκαλο Μίλτο Κουντουρά, στο Πρότυπο Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης το 1927-30. Τιμή και χάρα τους, που τηρούν το δασκαλό τους στις 24 Ιούνη στη γενετείρα του το γραφικό με γαλούχωρι Σκοπελος Γερας Μυτιληνης. Οργάνωσαν γιορτή βαθια συγκινητική, που πήραν μέρος και πολλοι αλλοι τιμητες του προοδευτικού εκείνου αυτερα της αναγεννητικής παιδείας. Όλες οι δασκάλες του, με αδερφουσυνη και σύμπνοια μεταξους, με υψηλωμοσυνη και περηφάνια προς τον απιμητο πνευματικο τους πατερα, μετα την εκδοση του βιβλίου με τον τίτλο «Μίλτος Κουντουράς Διδασκαλείο Θηλέων Θεσσαλονίκης, 1927-30» (Εκδ. Γκουντεμπεργκ Αθηνα). Οργάνωσαν την αποκαλυπτηρια της προτομης του, που είναι προσφορα αυτών των υπεροχων μαθητιων του, και που τη φιλοτέχνησε ο ξαίρι τος γλυπτης Βασ. Καμπάνταης.

Πηγαν ολες μαζι εκεί και γιορτασαν την αποκαλυπτηρια που συμμετείχε κι ο φερωνυμος Εγγονος του. Ο ιδιος σαν ακορντεονιστας, επαιξε και τον υμνο του Διδασκαλείου Θηλέων Θεσσαλονίκης, που τους απίχους του είχε γραφειο κορυφαιος δασκαλος και τη μουσικη ο συνεργατης του στο Σχολειο Ευαγγελος Καρατζιας. Τον υμνο τραγουδησαν οι δασκάλες και θυμηθηκαν περηφανα εκεινα τη αλημόνηταις κι ευτυχισμι να μαθητικά τους χρονια. Με ταπει πισ σχετικες ομιλιες, εκλεισε τη σεμνη αυτη και αθροιθη τη λεπτη, μια απο τις ανεκτημητες αυτες δασκαλις.

Μαζι με την αποκαλυπτηρια, έγιναν και γκαι νια στη διοκαινουριες βιβλιοθηκες που ιδρυσαν οι ιδιες δασκαλες με έξοδα απο την πώληση του βιβλίου, μια στην κοινωνητη για τους γνωσ και ρια στο Δημ. Σχολειο.

Η κοινωνητη με τη φρονηθα του προεδρους κ. Ν. Αγγι λη που συνεβαλε για το χιριο, εδωσε στη βιβλιοθηκη το ονομα του Μίλτου Κουντουρα

Α.Κ.Π.

Δεν θέλουμε τις λέξεις που γοητευουν την ακοή, αλλά, εκείνες που σπρώχνουν σε τίμιες πράξεις.

Ο απλός λόγος είναι αληθινός και δε χρειάζεται φανταχτερές εξηγήσεις.

Ευριπίδης

Στις 17 Μάη ο Δήμος Γιαννινων οργάνωσε με μεγάλη επιτυχια στο «Παλλάδιο» της πόλης συναυλια με τον πρώτο βιολίστα της χώρας Τάτοη Αποστολίδη που εκτέλεσε έργα για βιολι και κιθάρα με συμμετοχή και του Κώστα Κοτσιώλη.

Στις 23 Μάη ο Γενικός Πρόξενος της Λαϊκής Δημοκρατίας Βουλγαρίας στη Θεσσαλονίκη, κ. Ηλίας Πετρώφ έδωσε στο Ξενοδοχείο «Καφής» πλατιά δεξιωση σε προσκεκλημένους που τιμησαν την επέτειο παιδείας και πολιτισμού της φιλης γειτονικής μας χώρας.

Ο Ηπειρώτης φιλόλογος καθηγητής και ποιητής Μάνθος Σκαργιώτης, κέρδισε ποιητικό βραβειο σε διαγωνισμό του Πνευματικού Κέντρου Δήμου Καλλιθέας Αθήνας.

Τιμητική βραβιά δόθηκε στις 7 Μάη στην αιθουσα της Ε.Η.Μ στα Γιάννινα για το μακαρίτη γιαννιώτη συγγραφέα Δημήτρη Σαλαμάγκα με την ευκαιρία της έκδοσης των απάντων του. Μίλησαν οι λόγιοι κ.κ. I.N. Νικολαΐδης Κ. Κίτσος κ.α.

Στις 8 Ιούνη ο καθηγητής και καλλιτέχνης Θόδωρος Μαλδογιάννης έδωσε μια σπουδαία και διδαχτικη ομιλία για την αναγκαιότητα της παιδείας πανω σε ειδικά διαφωτιστικά και συγκριτικά θεματα φυσικής και κοινογραφίας.

Η ποιητρια και πεζογραφος κ. Γουλα Σμυρνιώτη, έδωσε διαλεξη στην Αθήνα για το Συλλογο Αιγαλεων στις 9 Μαη με θέμα: «Η Μητέρα στη ζωη μας». Απαγγειλαν ο διακεκριμένος ηθοποιος και ποιητης Νίκος Παπακωσταντίνου και η γυναικα του Άννα Πολοτίμου.

Λάμπρου Μάλαμα:

Ποιητικές Παρενθέσεις

«Εφτά Μονόπραχτες Κωμωδίες»
του Λάμπρου Μαλαμα

Ποίηση

Δημήτρη Λρ. Σέττα: «Δημοτικά Γραζούδια της Β. Εύβοιας»
 Γιώλας Σμυρνιώτης: «Απόδωση των Οκτώ»
 Γάκη Ανθήλη: «Στο Απόγειο των Ανέμων»
 Θανάση Ηπαπαθανασόπουλου: «Ηρακλής Καιόμενος»
 Jean-Paul Mestas: «Ανάμεσα σε δύο καιρούς» (Μετ. Αγνής Σωτηρακούπούλου)
 Γάκη Νατσούλη: «Στο χαστικά»
 Ρήγα Νικολαΐδη «Ανασκαφές» (Αγνά κι αιθόρμητα ποιήματα από τον αντάρτικο αγώνα)
 Γιάννη Κωνσταντέλου: «Ο Μέσυ Κόσμος»
 Μαίρης Σαπουνά: «Ποιήματα»
 Σπύρου Τουπογιάννη: «Κύμα της Θαλάσσης»
 Γιάννη Σιμεντζή: «Ανθοβραγιές»
 Λέσποντα Κούκλα: «Πνοές Σκιών»
 Αθαν. Β. Νταυσάνη (Όμηρος Σανς): «Το βαθύ του Έβενου».
 Γιάννη Ηλαχούρη: «Δεκυοχτώ σκοποι στο ίδιο μοτίβο» και «Χρονιά καλοκαιριού»

Πεζογραφία

Γεράσιμου Ιρηγόρη: «Αντώνης Πρόκος» (Κριτική θεώρηση του έργου του)
 Βασίλη Φυτσιλή: 1) Κουβέντες του Κυνηγού (Διηγήματα)
 2) «Το Γιοφύρι» (Μυθιστόρημα)
 Μ. Ηπαπαμαύρου - Γ. Μυρισιώτη και Χ. Σακελλαρίου: «Ελεύθερη Ελλάδα» (Αναγνωστικό Ε' και ΣΤ' τάξης)
 Κώστα Χατζημιχάλη: «Μεγάλες στιγμές»
 Θέμη Κόπτη: «Η γραβάτα» (Νυνβέλα)
 Πάνου Ι. Βασιλείου: «Αγαθοεργό Ίδρυμα Ευρυτανίας»
 Θόδωρου Υδραιού: «Γράμματα από τη φυλακή»
 Ιφιγένειας Διόδασκάλου: 1) «Μια γνωριμία με τον ποιητή Τ. Γκοσιόπουλο»
 2) «Η πρώτη Εγκυκλοπαίδεια της Θεσ/νίκης» Θ. Κοντέου και ο γεν. δ/ντής της λογοτέχνης και κριτικός Τ.Π. Γκοσιόπουλος (Στέφανος Χρισός)
 Μίχου Κάρη: «10ος Όρχος Πυρομαχικών» (Ημερολόγιο από τον πόλεμο του 1940)
 Γάκη Γκοσιόπουλου: «Ο λογοτέχνης Γ.Χ. Μόδης και 5 πεζογραφήματά του»
 Πετρούλας Νικολόπουλου: «Μια επονίτισσα θυμάται...» (Χρονικό της Αντίστασης)

ΣΤ ΕΦΑΝΟΥ ΚΙΤΣΙΟΥ

Το εγκυρότερο Φροντιστήριο
 Φιλολογίας στη καρδιά της
 Αθήνας
Κάνιγγος 12 (Β' όροφος)
τηλ. 36.33.991

Η περιφημη γνωστική κι επαγγεική διδασκαλία του διακεκριμένου φιλόλογου — αισθητικού — δοκιμογράφου κοινωνιολόγου και συγγραφέα Στ. Κίτσιου, οδηγεί και καταρτίζει σωστά για τις εξετάσεις τους νέους της φιλολογίας. Με πλούσια φροντιστηριακή πείρα και συναρπαστικές παραδόσεις μαθημάτων, και σε ιδιαίτερα κι εντατικά τμήματα 6 εβδομάδων.

Με πολλά διδαχτικά του συγγράμματα:
 Εκθέσεις Ιδεών και σειρά Γενικών

Προβληματισμών.

Έργα του:

- 1) «Στοιχεία Πολιτισμού»
- 2) «Ανθρώπινες Αντινομίες»
- 3) «Αληθινή Παιδεία»
- 4) «Ηθικές Αμφισβητήσεις»
- 5) «Κοινωνικοί Μετασχηματισμοί»

Πληροφορίες και εγγραφές καθημερινά, στη Γραμματεία του Φροντιστηρίου 9—1 π.μ. και 5—9 μ.μ. εκτός Σαββάτου.

Σωτήρη Π. Τουφίδη

«Η Κόνιτσα και τα χωριά της»
(Τουριστικός Οδηγός)

Ένα άριστο βιβλίο του ακριτικού φυσιολάτρη, με όλα τα ενημερωτικά στοιχεία της γεμάτης φυσική μεγαλοπρέπεια η πειρώτικης αυτής περιοχής με την ιδιαίτερη ιστορική και λαϊκή παράδοση.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΔΩΔΩΝΗ ΑΕ
ΓΙΑΝΝΕΝΑ (0651) 61-256

Λοκιμάστε και διαδόστε
τά θαυμάσια τυροκομικά προϊόντα τής Αγροτικής
Βιομηχανίας Γάλακτος Ηπείρου ΑΕ «ΔΩΔΩΝΗ»
στό Γιάννενα τηλέφ. (0651) 61256-61244-61291

στη ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

...οι διακοπές μένουν αξέχαστες!

Σαντάνσκι

BALKAN TOURIST

Ακαδημίας 12, Αθήνα (134ΚΕ ΤΗΛ. 3634675)

Μια Ωραιότατη Λουτρόπολη.

Σαντάνσκι

Στη νοτιοδυτική πλευρά της Βουλγαρίας, βρίσκεται η πιονεμωρφη κηπουσπολη και λουτρόπολη με τις περιφημες ιαματικές πηγές της, στην πλαγιά του βουνού Πίριν σε υψομέτρο 230 μ. με την υψηλότερη μεσαια θερμοκρασία στη χώρα γυρω στους 14° - Μεταλλικά νερά υπέροχο κλίμα, καθαρός αέρας, ιαματικές πηγές (40-82°C) γνωστές απ' τα αρχαία χρόνια, έχουν κάνει την πόλη ένα ξακουστό λουτροθεραπευτικό θέρετρο. Μεγάλες θεραπευτικές ιδιότητες στο άσθμα και σε κάθε αναπνευστική πνευμονική πάθηση.

Στην είσοδο της πόλης είναι ο ανδρειαντας του Σπαρτακου που επειτα από ειδικές έρευνες και συμπεράσματα πολλών μελετητών Βούλγαρων και ξενων μαρτύρων πως το Σαντάνσκι είναι η γενέτειρα του μεγαλου Σπαρτακου. Η πόλη εντυπωσιάζει γενικα με την καθαριότητα τους μαρμαροστρωμένους δρόμους, τα όμορφα σπίτια με τα λουλούδια μες στο πράσινο. Εκτός από τα ιαματικά λουτρά και σανατόρια το Σαντάνσκι φημίζεται και για το μεγάλο πάρκο του με την πισίνα και τη λίμνη, που κοιτεται στις όχθες του ποταμού Σαντάνσκα - Μπιστρίτσα. Από την πόλη γίνονται και εκδρομές στην μουσιοπολη Μέλνικ στο μοναστήρι του ροζεν και περιπατοι στις νότιες πλαγιές του βουνού Πίριν.

Λεωφορειακές και σιδηροδρομικές γραμμές μ' ευχάριστο κι άνετο ταξίδι από τη Σόφια στο Σαντάνσκι. Η μπαλκάν-τουριστ διαθέτει το ξενοδοχειακό Συγκρότημα «Σπάρτακ» με 140 κρεβάτια, εστιατόριο με 200 θέσεις μπάρ-ζαχαροπλαστειο κλπ.

Στις οχθες του ποταμου καινούργιο ξενοδοχειο ανάρωσης. Η αυστριακή εταιρεία upiversale έχτισε το μεγαλυτερο ξενοδοχειο ανάρωσης στη Βουλγαρία, τεσσάρων αστέρων, με σχεδιι του Βουλγάρου πρχιτεκτονα Νενκο Νενκοβ. Ο εξοπλισμός είναι αυστριακός . Ο εβδομος οροφος του ξενοδοχείου έχει 600 κρεβατια, σε υπέροχα δωματια των 2 κλινών και σε 4 σουίτες. Το εστιατόριο διαθετει 490 θέσεις, μεγάλη αίθουσα με 130 θέσεις, 100 θέσεις έκω στην ταράτσα, μικρη αίθουσα με 90 θέσεις, δύο άλλες αίθουσες με 120 θέσεις και αιθουσα πρωινου με 60 θέσεις.

Εκτός από αυτα, λειτουργει νάιτ κλαμπ με 130 θέσεις, καφέ-μπάρ με 50 θέσεις, μπάρ για μεταλλικα ιαματικα νερα με 28 θέσεις, καφέ-ζαχαροπλαστειο με 60 θέσεις και άλλες 40 στη σκεπαστη ταράτσα, σανάκ μπάρ με 110 θέσεις, μπαρ στο ιατρικό τμήμα με 28 θέσεις και μπαρ στις πισίνες με 14 θέσεις.

Το λουτροθεραπευτικό τμήμα διαθέτει εκτός από τις διάφορες λουτροθεραπειες, ρευματοθεραπεια, κυροθεραπεια, μασάζ, κλπ, και εξυπηρετησεις των 5 ιατρειων: οδοντιατρικό, ακτινολογικό, και ιατρειο για βοτανοθεραπεια. Όλα εξοπλισμενα με τα πιο σύγχρονα ιατρικα μηχανήματα.

Τα ιατρικα τμήματα ειναι ειδικευμένα για θεραπεία, ανάρωση και προληψη στις αρρώστιες των πάνω αναπνευστικων δρόμων, άσθμα, χρονικη βρογχίτιδα, καρδιακες παθησεις.

Για την καλη ανάπαυση (ξεκούραση) των φιλοξενουμένων, το ξενοδοχείο διαθέτει αιθουσα μπόουλινγκ, αιθουσα με ηλεκτρονικα παιχνίδια, μπιλιαρδο κ.λ.π.

Στο ξενοδοχείο υπάρχουν επίσης κομμωτήρια και αναγνωστήριο, για τους αυτοκινητιστές υπόγειο γκαράζ με θέσεις για 150 αυτοκινητα.

Στο ξενοδοχείο λειτουργούν καταστήματα αφορολόγητων «KOREKOM» και αλλα για διάφορα αναμνηστικά δώρα.

Οι πισίνες ειναι δύο με ιαματικά νερά η μιά σκεπαστή /25x12 μ / και η άλλη ανοιχτή 17x10μ. /. Κοντά στις πισίνες είναι οι σάουνες και το γηπεδο τέννις.

Κοντά στο ξενοδοχείο βρίσκεται μεγάλη λίμνη με θαλασσια ποδήλατα. Το ξενοδοχείο ειναι συνδεμένο με ειδικό αυτοκινητο με το κέντρο σπόρ, στο πάρκο, το οποίο διαθέτει 5 φωτισμενα γήπεδα τέννις και άλλες αθλητικές αιθουσες.